

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
(MNL)
2018. ÉVI MUNKAJELENTÉSE

TARTALOMJEGYZÉK

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK.....	4
II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy.....	6
II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása.....	9
II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása.....	9
II. 4. Humánerőforrás.....	10
II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések).....	11
III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG.....	14
III. 1. Az illetékességi terület felügyelete.....	14
III. 2. Állománygyarapodás.....	19
III. 3. Állományvédelem és reprográfia.....	23
III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés.....	23
III. 3.2. Restaurálás, konzerválás.....	24
III. 3.3. Könyvkötészeti munkák.....	24
III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás).....	24
III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	26
III. 5. Rendszerezés, rendezés.....	30
III. 5.1. Alapszintű rendezés.....	30
III. 5.2. Középszintű rendezés.....	30
III. 5.3. Darabszintű rendezés.....	31
III. 5.4. Ellenőrző rendezés.....	33
III. 5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés).....	34
III. 6. Selejtezés.....	36
III. 7. Segédlet-készítés.....	37
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat, online kutatás.....	45
III. 8.1. A kutatószolgálatok feladata, helyzete, tevékenysége.....	45
III. 8.2. A Magyar Nemzeti Levéltár kutatóforgalmi adatai.....	45
III. 8.3. Az Országos Levéltár kutatóforgalmi adatai.....	50
III. 8.4. A kutatók tájékoztatása.....	52
III. 8.5. A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása (elsősorban az OL-ban).....	54
III. 8.6. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsönzés.....	56
III. 8.7. Ügyfélszolgálati tevékenység.....	57
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység.....	60
III. 9.1. Tudományos konferenciák.....	61
III. 9.2. Kiadványkészítés.....	61
III. 10. Közművelődés, oktatás, levéltár-pedagógia, PR-tevékenység.....	62
III. 11. Könyvtári munka.....	65
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése.....	70
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok.....	71
III. 13. 1. Nemzetközi kapcsolatok.....	71
III. 13. 2. Hazai kapcsolatok.....	74
III. 14. Pályázatok.....	77
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés.....	79

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A tekintélyes méretű éves beszámoló jól tükrözi azt az összetett és jelentős munkát, ami a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában és a megyei tagintézményekben folyik. Az MNL minden tagintézménye maradéktalanul végrehajtotta 2018-ban is a jogszabályokban rögzített alapfeladatait.

Hiába zárult már le, az intézmény éves munkájára mégis kihat a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezésével kapcsolatos 1837/2015. (XI. 24.) Korm. határozat végrehajtása, vagyis a Hess András téri részleg kiköltöztetése a 1113 Budapest, Daróczi út 3. szám alá. A teljes vári anyagot és a munkatársakat nem lehetett a Miniszterelnökség által felajánlott Daróczi úti ingatlanban elhelyezni, ezért a Nemzeti Levéltár egyéb telephelyeire (Budapesten és Székesfehérváron), illetve bérelt irodákba sikerült az iratokat és a kollégáinkat kiköltöztetni. Általános a zsúfoltság mindenütt, de ennek ellenére a Levéltár igyekszik a tőle megszokott magas színvonalon megfelelni a fenntartó által támasztott követelményeknek.

A megyei levéltárak infrastrukturális fejlesztése területén a 2018-as év minden tagintézmény számára érzékelhető fejlesztéseket jelentett. Kiemelt beruházként folytatódott a Csongrád Megyei Levéltár új épületének (egykori MTV körzeti stúdió) beruházása, amelynek eredményeképpen több évtized után méltó elhelyezést kaphat 2019-ben az alkalmatlan ingatlanokban őrzött levéltári iratanyag. Az év során elkészült és ünnepélyesen átadásra került az MNL CSML Makói fióklevéltára, amely a térségben biztosítja az identitás megőrzését. Elkészültek a miskolci új levéltárra (Miskolci Egyetem Tudásközpont – MNL BAZML új központi épülete) vonatkozó tervek. Ezeket a Miskolci Egyetem, az MNL és az EMMI felsőoktatásért felelős államtitkársága is elfogadta. A megyei levéltárakban a legsürgetőbb és a levéltári anyag biztonságos elhelyezését lehetővé tevő beruházások zajlottak.

A kormányzati szervek átalakítása és új helyre költözése szintén feladatot ad a levéltárnak. A szervezeti átalakulások és a szervek új épületbe való költözése szükségessé teszi az általuk őrzött iratanyag megfelelő elhelyezését. El kell végezni a selejtezéseket, a maradandó értékű iratok elhelyezését és az iratanyag digitalizálását. A jelenleg is folyamatban lévő kiemelt ügy a Miniszterelnökségtől a kormányiratok beszállítása.

Az intézmény stratégiai, hosszú távú működésének kialakítása területén is nagy lépést tettünk előre 2018-ban. A tavalyi év során fontos stratégiai területek működtetésére sikerült kormányzati támogatást szereznünk (levéltárpedagógia, hungarika, módszertani központ stb.), amely azonban csak 2019-ben fog realizálódni. Ugyanakkor a 2017-ben megkezdett és sikeres határokon túli képzéseinket 2018-ban is folytattuk a Felvidéken.

A Magyar Nemzeti Levéltár integráció után kialakított struktúrája, a kollégák szakmai tudása és az új szempontú stratégiai gondolkodás révén alkalmasak vagyunk kiemelt európai uniós pályázatok megvalósítására. A KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15 az adminisztratív terhek csökkentése tárgyú pályázatunkat rajtunk kívül álló okból nem sikerült 2018-ban határidőre lezárunk. Az elnyert 2.6 milliárd forintból a megyei levéltárak számára komoly informatikai fejlesztést hajtottunk végre 2018-ban, ami lehetővé teszi 2019-től a megyei levéltárak számára a közigazgatási folyamatokba való bekapcsolódást és az állampolgári igények magas színvonalú kiszolgálását.

A 2018-as évben is kiemelt szerepet töltek be az évfordulókkal kapcsolatos forrásfeltárások, konferenciák és kötetkiadások. Az MNL valamennyi tagintézményét érintette a Reformáció Emlékév, illetve a Mátyás Emlékév programjai. Ezek eredményeit szélesebb közönség előtt 2018-ban folyamatosan bemutattuk.

Elsősorban a megyei levéltárak közreműködésével, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közös konzorciumi keretek között végeztük az I. világháborús veszteséglista projekt megvalósítását. A NEB támogatásával készült el a PártÁllamPárt alkalmazás és az 1956-os perkataszter. Előbbi az MDP, MSZMP tisztségviselőinek archontológiáját, utóbbi pedig az 1956 utáni megtorlások adatbázisát tartalmazza. Az adatbázisaink építése, a tudományos publikációink, a levéltárpedagógiai programok a későbbi kutatást is nagyban segítik.

Nagysikerű kiállítást is nyitottunk 2018 júliusában. A *Kik vagyunk? – Magyarországi nemzetiségek* című kiállítás ünnepélyes megnyitójára július 11-én került sor, melyet Semjén Zsolt nemzetpolitikaért felelős miniszterelnök-helyettes nyitott meg. A kiállítás megnyitóján és az ahhoz kapcsolódó ünnepi hangversenyen a Mátyás templomban közel 800 vendég vett részt.

II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

Érintett szervezeti egységek (a beszámolóban előforduló rövidítésekkel, az új SZMSZ szerint))

KÖZPONTI SZERVEZETI EGYSÉGEK

Főigazgatói Titkárság (FT)

Közművelődési és közönségkapcsolati Osztály

Jogi és Humánerőforrás-gazdálkodási Főosztály (korábban: Jogi, Munkaügyi és Humánpolitikai Főosztály)

Humánerőforrás-gazdálkodási Osztály

Gazdasági Igazgatóság (GI)

Pénzügyi és Kontrolling Főosztály

Számviteli Osztály

Pénzügyi Osztály

Vagyongazdálkodási Főosztály

Műszaki és Létesítmény-üzemeltetési Osztály

Beruházási Osztály

Közbeszerzési Csoport

Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniós projektek Igazgatósága (NKEUI)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Szakmai Koordinációs Igazgatóság (korábban: Szakmai Koordinációs Központ [SZKK])

Iratfelügyeleti Osztály (korábban: Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály [MOTIKO])

Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály (ÁRO)

MNL ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya (1945 e. KF)

1945 utáni Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya (1945 u. KPF)

Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya (MGYF)

Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF)

1945 utáni Gazdasági Kormányzervek Osztálya

Gazdasági Szervek Osztálya

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtári Főosztály

AZ MNL MEGYEI TAGINTÉZMÉNYEI

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (MNL CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)
Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)
Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)
Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)
Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)
Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)
Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)
Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)
Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)
Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy

A Magyar Nemzeti Levéltár Gazdasági Igazgatósága az MNL szervezeti egység keretein belül, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet, az államháztartási számvitelről szóló 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet, valamint az MNL belső szabályzataiban foglaltak alapján látta el tevékenységét 2018-ban.

Feladatai közé tartozik többek között a gazdálkodási folyamatok megszervezése, működtetése, a Levéltár rendelkezésére bocsájtott költségvetési támogatás és saját bevételek hatékony és szabályos felhasználásának felügyelete, előirányzat-gazdálkodás, bér- és munkaerő-gazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfenntartás, pályázatkezelés, pénzügyi beszámoltatással, adókötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatok ellátása, a Magyar Nemzeti Levéltár szervezeti egységei részére gazdálkodással kapcsolatos szolgáltatás ellátása. A gazdasági igazgató vezetésével végzi igazgatási, tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, beszerzési, közbeszerzési, pályázatkezelési, illetmény számfejtési, üzemeltetési, beruházási, felújítási, tűz-, vagyon- és munkavédelmi, adatszolgáltatási, beszámolási és beszámoltatási feladatait, továbbá ellátja a közfoglalkoztatási program teljes körű lebonyolítását is.

A Gazdasági Igazgatóság vezetésében annyi változás történt 2018-ban, hogy belépett Janota Gabriella gazdasági igazgató helyettesként 2018. február 01.-2018. április 29. között, majd Nemesné Zsigmondi Erzsébet gazdasági igazgató lemondása után 2018. április 29-től mb. gazdasági igazgató volt 2018. április 29.-2018. október 31. között. Janota Gabriella 2018. november 01-től gazdasági igazgatóként tevékenykedik.

A Magyar Nemzeti Levéltár az elmúlt években bevezetett és továbbfolytatott szigorú és takarékos gazdálkodásával 2018 folyamán is megőrizte fizetőképességét, kötelezettségvállalásait maradéktalanul teljesítette. Az intézmény adó- és beszámolási kötelezettségeinek rendre eleget tett.

A Gazdasági Igazgatóság 2017. január 16-án kiadmányozott ügyrendje ebben az évben felülvizsgálatra került. A Szervezeti és Működési Szabályzat tartalmával összhangban módosításra kerültek a Gazdasági Igazgatóság szervezeti egységei, az ellátandó feladatok köre. Kialakításra került a Gazdasági Igazgatóság működési rendje, mely meghatározza a gazdasági igazgatói, a vezetői, a megyei levéltári gazdasági ügyintézői értekezletek megtartásának időpontját, rendszerességét és a résztvevők körét, valamint a feladatok ellátásának felelőseit. Az új ügyrendnek megfelelően elkészültek a munkatársak részére a munkakörök ellátásához kapcsolódó részletes feladat- és hatásköröket, valamint a helyettesítés rendjét is tartalmazó, az MNL más belső szabályzataihoz és utasításaihoz igazodó munkaköri leírások.

A Gazdasági Igazgatóság a kialakult gyakorlatnak megfelelően továbbra is a megyei levéltárak bevonásával, a megyei levéltár-igazgatók és gazdasági ügyintézők együttműködésével látja el feladatait. A megyei levéltárakban a gazdasági ügyintéző helyettesítésére főként a pénzügyi lehetőségeink miatt és más munkakört betöltő munkatársak iskolai végzettsége miatt – néhány levéltártól eltekintve – nincs lehetőség. A létszámhelyzet több megyei levéltárban nem teszi lehetővé pénztár-helyettes és/vagy pénztárellenőr kijelölését.

A Gazdasági Igazgatóságnak több hónapon keresztül többlet feladatellátást okozott, hogy az egyik megyei levéltárban fél éven keresztül nem volt gazdasági ügyintéző, egy másik levéltárban pedig nem megfelelő végzettségű munkaerő végezte a gazdasági feladatokat. A gazdasági ügyintéző megfelelő iskolai végzettségének megszerzése folyamatban van.

2018. évben megkezdődtek a GriffSoft Informatikai Zrt. által fejlesztett Forrás.net integrált gazdasági ügyviteli rendszer bevezetésének előkészítő munkálatai. Az új rendszer 2019. január 01-től került bevezetésre az eddig alkalmazott EcoStat Integrált Ügyviteli rendszer helyett. Az új program bevezetése előtt többnapos oktatáson vettek részt a Gazdasági Igazgatóság munkatársai és a megyei levéltárak gazdasági ügyintézői. Az új integrált ügyviteli rendszerrel biztosított lesz a jogszabályban meghatározott kötelező tartalmú analitikus nyilvántartások vezetése, és ezzel megszüntethetők a munkatársak által manuálisan vezetett nyilvántartások.

A Gazdasági Igazgatóság munkatársai az év folyamán a vonatkozó szabályzatok előírásainak betartásával és betartatásával végezték napi munkájukat. A Pénzügyi és Kontrolling Főosztály a tervezéssel, az előirányzat-gazdálkodással, a könyvvezetéssel, a pénzkezeléssel kapcsolatos feladatok naprakész vezetése mellett, a beszámolási és beszámoltatási kötelezettségeket, a különféle adatszolgáltatásokat, az adókötelezettségeket is rendszeresen teljesítette. A Műszaki Főosztály ellátta az Országos Levéltár és a Központi Szervezeti Egységek sokrétű üzemeltetési, fenntartási feladatait, koordinálta, lebonyolította az MNL beruházási tevékenységét. A Közbeszerzési Csoport az MNL minden szervezeti egységére kiterjedő közbeszerzési kötelezettség alá tartozó beszerzések lebonyolítását végezte.

A korábban bevezetett vonalkódos nyilvántartási és leltározási rendszert továbbra is alkalmaztuk a 2018. évi leltározási feladatok végrehajtásakor. Az eddig kialakított nyilvántartás és az eszközökön meglévő vonalkódok használatával egyszerűsödött és gyorsabbá vált a leltározási tevékenység.

A Gazdasági Igazgatóság munkatársai a kialakult gyakorlatnak megfelelően folyamatos konzultációs lehetőséget biztosítanak a megyei levéltárak gazdasági ügyintéző munkatársai részére. A feladatellátás szakmai színvonalának és hatékonyságának növelését gazdasági igazgatói értekezletek, körlevelek, képzések, útmutatók is segítették.

2018-ban is sikerrel pályáztunk – a levéltárszakmai pályázatokon túlmenően – a Nemzeti Kulturális Alapnál működési kiadásaink kiegészítő finanszírozására, amely pályázattal 45,4 millió forint összegű támogatást nyertünk. A támogatást az MNL Szentháromság tér - Hess András téri épület kiürítése miatt bérlendő ingatlan bérleti díjára, a vagyon- és tűzvédelem, érintésvédelmi felülvizsgálatok költségére, a Pest Megyei Levéltár megnövekedett üzemeltetési költségeire, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Alsószolcai Fióklevéltárának őrzés-védelmi szolgáltatás igénybevételére, valamint az adatvédelmi rendeletből keletkező kötelezettségek teljesítésére fordítottuk.

2018. év folyamán lezárásra került a 2017. évről áthúzódó 7 db közbeszerzési eljárás, valamint további 48 db közbeszerzési eljárást bonyolítottunk és zártunk le. Ebből 6 db központosított versenyújranyitással, 4 db központosított írásbeli konzultációval, 32 db KEF közbeszerzési portálon történő egyedi megrendelés (amely nem tartalmazza a részenkénti megrendeléseket, mely összesen 71 db), 2 db közösségi értékhatár feletti nyílt, 4 db Kbt. 113. § (1) bekezdése szerinti nyílt közbeszerzési eljárás volt. A közbeszerzési eljárásokból 1 db a Kbt. 113. § (1) bekezdése szerinti nyílt eljárás 2 db részajánlata, illetve 1 db közösségi értékhatár feletti nyílt eljárás 2 db részajánlata eredménytelen lett. Jogorvoslati eljárásra nem került sor.

2019. évre az alábbi elindított eljárások húzódnak át:

- Office Program beszerzése keretmegállapodásból KÖFOP finanszírozással,
- Irodai papírok, papíráruk, író- és irodaszerek szállítása, 6 db KEF közbeszerzési portálon történő egyedi megrendelés,
- Informatikai eszközök beszerzése EFOP finanszírozással,
- Office Program beszerzése keretmegállapodásból EFOP finanszírozással,
- Szerverszámítógép és monitor beszerzése KM01SRVT17 keretmegállapodásból EFOP finanszírozással,
- Informatikai eszközök beszerzése a KM0201-20SZGRK keretmegállapodásból EFOP finanszírozással,
- Nyomdai előkészítési szolgáltatások.

A Műszaki Főosztály, valamint 2018. október 01-től a szervezeti változásból adódóan a Vagyongazdálkodási Főosztály Beruházási osztálya hatékony közreműködésével és felügyelete alatt a következőkben részletezett főbb beruházási és felújítási feladatokat végeztük el:

- a Somogy Megyei Levéltár Kaposvár, Bartók Béla utca 8-10. sz. alatti új ingatlan „A” épület nyílászáróinak cseréje. A beruházás bekerülési értéke 29,1 millió forint.
- a Heves Megyei Levéltár Eger, Mátyás Király út 62. szám alatti épületegyüttesének fűtését kiszolgáló kazánok cseréje. Bekerülési értéke 17,6 millió forint.
- a Heves Megyei Levéltár Eger, Mátyás Király út 62. szám alatti épület kazánház tetőszerkezetének átalakítása. Bekerülési értéke 5,7 millió forint.
- a Heves Megyei Levéltár Eger, Mátyás Király út 62. szám alatti épületegyüttesében a „A” épület pince földem megerősítése. Bekerülési értéke 6,2 millió forint.
- a Baranya Megyei Levéltár Pécs, Rét utca 9-ben a nagyépület – amely magában foglalja az iratraktárakat, irodákat, kutatótermet is – nyílászáróinak cseréje, valamint külső szigetelése. Bekerülési értéke 27,8 millió forint.
- a Baranya Megyei Levéltár Pécs, Király utca 11. főépületének nyílászáró cseréi. Bekerülési értéke 15,2 millió forint.
- a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Szolnok, Pozsonyi u. 40-42. szám alatti épületének fűtését kiszolgáló kazánház felújítása, kazánok cseréje. Bekerülési értéke 18,5 millió forint.
- a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Szolnok, Pozsonyi u. 40-42. szám alatti épülete tetőtér beépítés szigetelés felújítása. Bekerülési értéke 9 millió forint.
- a Pest Megyei Levéltár Budapest, Vágóhid utcai épület Mester utcai szárnyának levéltári célokra történő kialakítása - amely kivitelezés 2017-ben kezdődött - befejeződött. Bekerülési érték 281 millió Ft.
- a Csongrád Megyei Levéltár Szeged, Kálvária tér 22. alatti – volt MTVA épület átalakítása levéltári feladatok ellátására – a kivitelezés augusztusban elkezdődött, várhatóan 2019. évben fejeződik be a beruházás. Várható

bekerülési érték 666 millió Ft.

- a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár Esztergom, Deák Ferenc utcai épület homlokzati felújítása az Örökségvédelmi engedély alapján elkészült. Bekerülési értéke 14,5 millió forint.
- a Nógrád Megyei Levéltár Balassagyarmat, Hétvezér utcai épülete tetőhéjazat felújítása. Bekerülési értéke 18,5 millió forint.
- a Tolna Megyei Levéltár Szekszárd, Keselyűsi u. 22. szám alatti épülete homlokzati felújítása. Bekerülési értéke 28,8 millió forint.
- a B-A-Z Megyei Levéltár Sátoraljaújhely, Kossuth téri épületében a nyílászáró cserék utáni helyreállítás elkészítése. Bekerülési értéke 11,6 millió forint.
- a Zala Megyei Levéltár Zalaegerszeg, Balatoni úti raktárépületek tűzjelző rendszerének felújítása. Bekerülési értéke 6,2 millió forint.

Az EFOP pályázat keretén belül felújítási munkákat végeztünk az egri, debreceni, hódmezővásárhelyi, valamint a soproni levéltárak épületeiben.

A beruházási és felújítási feladatok rangsorolásánál minden esetben a műszaki indokoltságot vettük figyelembe.

2018-ban a szigorú gazdálkodás lehetővé tette a foglalkoztatottanként évi egyszeri 100.000 Ft béren kívüli juttatás kifizetését.

A bérszínvonal javítását szolgálta a minimálbér és garantált bérminimum emelkedése. A 102 millió forint pótelőirányzat összegét az NGM/11686-2/2018. számú intézkedése, valamint a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 430/2016. (XII.15.) Korm. rendelet biztosította az MNL részére egyszeri jelleggel. A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2018. évi bérkompenzációjának támogatásának összege 9,8 millió forint volt, amelyet a PM/1696/2018. számú intézkedése, valamint a 462/2017. (XII. 28.) Korm. rendeletben és az 1254/2018. (V. 31.) Korm. határozatban foglaltak biztosítottak az intézmény részére.

2018-ban a Fővárosi Kormányhivatal helyszíni ellenőrzés keretében vizsgálta a közfoglalkoztatási program végrehajtását, a programokban vállalt feladatok teljesítését. Az ellenőrzés a nyilvántartások vezetésével, a benyújtott elszámolások tartalmával kapcsolatban észrevételt nem tett, a vállalt feladatok végrehajtását rendben találta.

Az Állami Számvevőszék 2018. december 10-én küldte meg az MNL részére a „A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése – Magyar Nemzeti Levéltár” című jelentését. Az Állami Számvevőszék a vizsgálattal összefüggésben több pontban fogalmazott meg javaslatot. Az intézkedési tervet határidőben megküldtük az ÁSZ részére. A Gazdasági Igazgatóság az intézkedési tervben foglaltak végrehajtását megkezdte, a szükséges intézkedéseket megtette.

II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Kiadási előirányzatok alakulása és teljesítése	Eredeti előirányzat		Zárlati feladatok előtti, várható módosított előirányzat		
	2017	2018	2017	2018	I % 2018/2017
Személyi juttatások	1 742 700	2 032 020	2 393 930	2 362 006	98,6
Munkaadókat terhelő járulékok	470 900	413 195	618 509	519 889	84,0
Dologi kiadások	423 400	564 900	970 324	799 552	82,4
Egyéb működési célú kiadások			1 869	9 234	494,0
Felhalmozási kiadások (beruházás + felújítás)	383 600	781 600	1 156 322	1 839 230	159,0
Összesen	3 020 600	3 791 715	5 140 954	5 526 911	107,5

II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Bevételi előirányzatok alakulása és teljesítése	Eredeti előirányzat		Zárlati feladatok előtti, várható módosított előirányzat		
	2017	2018	2017	2018	I % 2018/2017
Intézményi bevétel	60 000	80 000	70 509	80 000	113,46
Irányítószervtől kapott támogatás	2 960 600	3 711 715	3 529 440	3 849 552	109,07
Egyéb működési és felhalmozási célú támogatások			953 213	861 880	90,42
Átvett pénzeszközök			59 998	30 422	50,70
Előző évi maradvány igénybevétele			527 794	705 057	133,58
Összesen:	3 020 600	3 791 715	5 140 954	5 526 911	107,5

A 2018. december 31-i várható működési és felhalmozási előirányzat maradvány a számviteli nyilvántartások lezárása után állapítható meg.

II. 4. Humánerőforrás

Az MNL költségvetésének legnagyobb tételét 2017-ben is a személyi jellegű kiadások jelentették.

2018. évben összesen 42 közalkalmazotti álláshely került meghirdetésre a KÖZIGÁLLÁS portálon. 2018. évben négy megyei igazgatói és 1 megyei igazgató-helyettesi pályázat került kiírásra.

Az MNL 2018. évben is részt vett az Országos Közfoglalkoztatási Programban. A közfoglalkoztatási program elősegítette a levéltári iratok digitalizálásának felgyorsulását, kiegészítő humán erőforrás, pénzügyi forrás bevonását. A közfoglalkoztatott munkatársak által elvégzett feladatok jelentősen hozzájárultak az MNL munkatervében megfogalmazott feladatok végrehajtásához.

A 2018-as költségvetési évet három közfoglalkoztatási program érintette:

1. A 2017-2018 évi Országos Közfoglalkoztatási Program foglalkoztatási időszaka 2017.03.01-től-2018.02.28-ig tartott, az engedélyezett tervezett foglalkoztatási létszám 160 fő volt. A tervezett foglalkoztatási létszámmal szemben átlagosan csak 111 fő került foglalkoztatásra, ami 69,37%-os foglalkoztatási szintnek felelt meg. A Programra igényelt 258 millió forintból a létszám elmaradása miatt csak 178 millió forint összeget használtunk fel. A felhasznált összegnek mintegy 13,5%-a, 24 millió forint realizálódott 2018-as költségvetési évben.
2. A 2018. évi Országos Közfoglalkoztatási Program 2018.03.01-től 2018.06.30-ig tartott. 112 fő foglalkoztatására volt engedélyünk, azonban átlagosan 97 fő foglalkoztatására került sor a program ideje alatt. A teljesített 86%-os foglalkoztatási szint többnyire a munkaerő közvetítés hiányosságaira vezethető vissza. 57 millió forint volt a támogatás összege ezzel szemben 47 millió forinttal számoltunk el. A közfoglalkoztatott munkatársak feladatellátásához 15 db számítógépet, 35 db szoftvert szereztünk be. A Program időtartama alatt jelentkező fluktuáció, a betegállomány és a nem teljesített létszám miatti időarányos költségcsökkentés, valamint a közbeszerzési eljárások elhúzódása akadályozta a tervezett költséget teljes körű elszámolását.
3. A 2018-2019 évi Közfoglalkoztatási Program 2018.07.01-én kezdődött és 2019.02.28-ig tart. Az MNL az előző időszak tényleges foglalkoztatotti létszámait is figyelembe véve 78 fő foglalkoztatására kapott jóváhagyást. 2018. december 31-ig 72 fő jelentkezett munkára, ez az összes létszám 92,3%-a. A támogatás összege 65 millió forint, amelyből 2018. november 30-ig 34,8 millió forint került felhasználásra. A felhasznált összegből a szakmai feladatok ellátása érdekében 3 millió forint összegben merevlemez került beszerzésre.

2018. évben a három Programban foglalkoztatott munkatársak közül 6 fő került közalkalmazotti jogviszonyba.

II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény előregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások ütemezett cseréje. Mindezt, mind pedig a központi infrastruktúra kapacitási, technológiai és biztonsági igényeknek megfelelő folyamatos szinten tartását akadályozza, hogy nem áll rendelkezésre elegendő tervezhető anyagi erőforrás.

Munkaállomások, notebookok és szerverek

A KÖFOP segítségével 2018-ban jelentősen meghaladtuk a számítógépek tervezett beszerzésének mennyiségét.

	2018. évi tervezett beszerzés	2018. teljesült beszerzés
Tagintézmény	darab	darab
Bács-Kiskun	6	10
Baranya	8	14
Békés	5	11
Borsod-Abaúj-Zemplén	8	14
Csongrád	11	16
Fejér	5	9
Győr	4	9
Hajdú-Bihar	11	15
Heves	6	11
Jász-Nagykun-Szolnok	5	9
Komárom-Esztergom	6	10
Nógrád	10	12
OL	90	79
Pest	8	11
Somogy	8	14
Sopron	4	8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	8	11
Tolna	5	9
Vas	7	14
Veszprém	14	15
Zala	6	11
Összesen:	235	312

A megvalósult beszerzések eredményeként az MNL személyi számítógép állománya a következőképp alakult:

Tagintézmény	Összes számítógép	Cserélendő számítógépek		XP	
	2018. dec.	2018. dec.	Aránya 2018. dec.	2018. dec.	Aránya 2018. dec.
Bács-Kiskun	39	23	59%	16	41%
Baranya	54	25	46%	27	50%
Békés	36	17	47%	19	53%
Borsod-Abaúj-Zemplén	50	25	50%	28	56%
Csongrád	68	36	53%	38	56%
Fejér	33	11	33%	10	30%
Győr	28	15	54%	7	25%
Hajdú-Bihar	66	27	41%	19	29%
Heves	37	19	51%	22	59%
Jász-Nagykun-Szolnok	33	9	27%	7	21%
Komárom-Esztergom	37	23	62%	18	49%
Nógrád	61	23	38%	22	36%
OL	533	170	32%	109	20%
Pest	50	32	64%	24	48%
Somogy	51	35	69%	28	55%
Sopron	24	12	50%	11	46%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	47	10	21%	6	13%
Tolna	32	17	53%	9	28%
Vas	46	26	57%	24	52%
Veszprém	81	43	53%	38	47%
Zala	40	26	65%	25	63%
Összesen:	1446	624	43%	507	35%

(Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege. Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebb. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe. Az XP azon számítógépek száma, amelyeken 2014. áprilisában lejárt támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.)

Jelentősen csökkent az XP operációs rendszerrel rendelkező számítógépek aránya, de még mindig számottevő mennyiségű. (Ez az arány feltehetően ez idén akkor is csökkenni fog, ha nem vásárolunk új gépeket, mert az új eszközök 2018 végén érkeztek, így a tényleges cserék 2019-ben fognak megtörténni.)

Intézményi központi infrastruktúra

	2016. december	2017. december	2018. december
MNL központi rendszer adattároló (bruttó/nettó tárkapacitás)	145/130 TB	440/360 TB	470/360
MNL központi rendszerben tárolt adatmennyiség (TB)	102	123	144
MNL központi rendszerbe telepített fizikai szerverek száma (db)	30	17	28
MNL központi rendszerbe telepített virtualizált szerverek száma (db)	40	51	62

A tárolókapacitás az elmúlt évben gyakorlatilag nem változott, mert bár a KÖFOP keretében jelentős bővítést terveztünk, de az eszközök a közbeszerzési eljárás elhúzódása miatt csak 2019 elején fognak beérkezni.

Hálózatok

	2016. december	2017. december	2018. december
VPN-be bevont telephelyek száma	24	24	45
Hálózati eszközök száma	96	196	363

A KÖFOP keretén belül átfogó hálózatfejlesztést hajtottunk végre a megyei levéltáraknál. Újabb 23 telephelyet vontunk be a belső hálózatba. Több mint 680 hálózati végpont került kiépítésre. A Bécsi kapu téren és a raktárakban is elérhetővé tettük a wifi szolgáltatást.

Digitalizáló eszközök száma (db)

	2016. december	2017. december	2018. december
dokumentumszkennerek	78	84	158
könyvszkennerek	5	5	8
mikrofilmszkennerek	8	8	8
filmszkennerek	2	2	8
egyedi felvételező munkaállomás	1	1	1
audió digitalizáló munkaállomás	1	1	1

Ugyancsak a KÖFOP projekt keretében minden megyei levéltár majdnem minden telephelye kapott digitalizáló eszközöket.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG

III. 1. Az illetékességi terület felügyelete

A Magyar Nemzeti Levéltáron belül mind a Szakmai Koordinációs Központ jogutódjaként tárgyév júliusától felálló Szakmai Koordinációs Igazgatóság (SZKI) keretében működő Iratkezelés-felügyeleti Osztály (IFO) – korábbi nevén Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO), mind pedig a Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF) keretében működő Gazdasági Szervek Osztálya (GSZO), továbbá a megyei tagintézmények a hatályos jogszabályok, valamint az MNL Szervezeti és Működési Szabályzata előírásait és a közigazgatási-intézményi rendszer sajátosságait figyelembe véve hajtották végre a 2018. évi iratkezelés-felügyeleti munkájukat az illetékességi területükön. A legfontosabb cél valamennyi tagintézmény és szervezeti egység esetében – alapvetően a megelőzés jegyében – az érintett szervek iratkezelésének és irattárainak ellenőrzése, a maradandó értékű iratanyag felmérése, illetve a levéltári átadás szakszerű előkészítése volt.

Az IFO az államigazgatás felső szervei (XIX. fondfőcsoport), a jogszolgáltatás felsőbb szervei (XX. fondfőcsoport), az intézetek, intézmények (XXVI. fondfőcsoport), és kisebb mértékben a testületek (XXXVII. fondfőcsoport) fondszerkesztési rendbe tartozó szervek iratkezelését és irattári tevékenységét felügyelte. Az erre a célra használt ellenőrzési jegyzőkönyv/adatlap szerkezetén ebben az évben változtatás még nem történt, azonban a pontos kitöltésre az IFO nagyobb súlyt helyezett. Ez utóbbi esetben felhívtuk a figyelmet az elektronikusan keletkezett iratok adatmennyiségének pontos és teljes megadására, és az egyéb (szak)rendszerekben tárolt dokumentumok típusának és mennyiségének rögzítésére. A központi államigazgatási és az országos illetékességi szervekkel való kapcsolat a 2018. év során jelentős, érzékelhető mértékben javult. Az egyébként korábban is jónak nevezhető viszonyrendszerben az aktuális ügyekben kiadott tájékoztatók, valamint az iratkezelési szabályzatok elkészítésének hangsúlyosabb segítése, és a több helyszíni kiszállás emelte meg a levéltár presztízsét.

2018-ban nagyobb mérvű államszervezeti átalakulás nem volt, annak ellenére, hogy az országgyűlési választások után néhány minisztérium nevét, szerkezetét és feladatrendszerét átalakították. Ezzel összefüggésben azonban nemcsak az átalakított minisztériumok, de több más minisztérium is jelezte, hogy a tárgyévben betervezett iratkezelés-ellenőrzés időpontjának halasztását kéri. Ezt az IFO többségében elfogadta (kivéve az Emberi Erőforrások Minisztériumát, melynél végül októberben megtartottuk az ellenőrzést.) Néhány szerv notóriusan nem válaszolt a megkereséseinkre (pl. KSH Népeségtudományi Intézet, Országos Szövetkezeti Tanács, néhány országos kisebbségi önkormányzat), ezért 2019-ben más módot kell találni ezen szervek kötelező iratkezelés-ellenőrzésének végrehajtására. Sikertelen volt bejutni több olyan szervhez, ahol nagyon régen vagy egyáltalán nem történt ellenőrzés (Központi Nyomozó Főügyészség, KSH Könyvtár). Az IFO az év során nagyobb erőt fektetett a közfeladatot ellátó gazdasági társaságok (többnyire nonprofit kft-k) megkeresésére és az együttműködés kialakítására. Ez az esetek többségében sikerrel járt, és egyben a kötelező iratkezelési szabályzatok jóváhagyása is megtörtént vagy folyamatban van. 2018-ban is számos esetben történt „rendkívüli” jellegű ellenőrzés: károsodott iratok, valamint korábban lappangó, de véletlenül előkerült iratanyag felmérése, aukción árusított dokumentum átvétele, irattár költöztetése miatti helyszíni szemle.

A Belügyminisztérium a 2018. év végén befejezte a központi irattáiraiban tárolt iratanyagának digitalizálását. A digitalizálási folyamat és az átvétel technikai kivitelezésének megszervezése többszöri helyszíni konzultációval járt, melyek során a szakmai érdekeket sikeresen érvényesítették az IFO és az iratőrző osztály delegáltjai. Az átadás-átvétel 2019 elején történik meg.

Az év során a kijelölt államigazgatási szervek központi irattározásával kapcsolatos feladatok nagy részét a Nemzeti Dokumentumkezelő Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (NEDOK) központi szolgáltatóként átvette. Az iratanyagok nagyobb részének átszállítása az év folyamán megtörtént, és közel 40 000 ifm iratanyag került a NEDOK kezelésébe. Az év végén egy selejtezési jegyzőkönyvet már a NEDOK-nál lévő anyagról készítettek, de a dömping a 2019. évre várható, nem is szólva a még a szervekben lévő kb. 20 000 ifm átszállításának feladatáról. Az IFO az egységes jellegű együttműködés, eljárások kialakítása érdekében mind a szervek, mind pedig a NEDOK vezetőivel felvette a kapcsolatot.

Az egységes kialakítani hivatott iratkezelési szabályzatok esetében elektronikus formában történt meg az egyeztetés. Említésre érdemes, hogy az IFO a mintavételezési eljárásmodot igyekezett gyakorlattá tenni az irattári tervek kialakításánál. Az év során született egy főigazgatói tájékoztató, mégpedig iratkezelési kérdésben, melyet az IFO koordinált. Ez volt az 1/2018. (08. 06.) Főigazgatói Tájékoztató a változó őrzési idejű tételszámos tanácsi iratok levéltári átvétele tárgyában (1973-1990).

Az IFO az év áprilisától kezdve folyamatosan végezte a szervnyilvántartás felülvizsgálatát, aktualizálását. Az időközben megszűnt szervek adatainak átvezetése mellett az újonnan létrejött szervek felvétele is megtörtént a scopeArchiv nyilvántartásába. A szervdossziék dokumentumai digitalizálásának 2017. évben megkezdett munkája 2018-ban is folytatódott, míg a scopeArchivba történő feltöltésük nagyobb ütemben zajlott.

A politikai kormányzati szervek esetében az iratanyagok többsége a NEDOK kezelésébe került, ahol rendezésük 2018-ban még nem kezdődött el. Jelentős számú selejtezési jegyzőkönyvet küldött be az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium, valamint hagyományosan a belügyi szervek.

A Gazdasági Levéltári Főosztály Gazdasági Szervek Osztálya (GSZO) a tárgyévben is a 2011. évi CXCVI. törvény 2. számú melléklet I. pontjában felsorolt gazdasági társaságok valamint a többi együttműködő gazdasági szerv iratkezelés-felügyeleti munkáját végezte el. 2018-ban kilenc gazdasági társaságnál végeztek iratkezelés ellenőrzést a levéltári törvény 32. §-a szerint. Az ellenőrzések mellett a levéltári iratátvételek és egyéb levéltári feladatok ellátása miatti ellenőrzések száma a tárgyidőszakban összesen 48 eset volt. Különösen az MVM OVIT Zrt. (volt tartós állami tulajdonú társaság) maradó értékű és a Docustore Kft. irattárában (Miskolc) tárolt volt állami tulajdonok (Budapesti Kőolajipari Gépgyár, Ganz Röck) iratanyagainak átvételre előkészítése jelentett nem várt feladattöbbletet (21 helyszíni szemle). Egyes gazdasági társaságok területi iratanyagának felmérése és mielőbbi levéltárba adása érdekében megbeszéléseket kezdeményeztek a társaságokkal. Külön-külön keresték fel 2018-ban az állami felszámolót (Nemzeti Reorganizációs Nonprofit Kft.) és a pénzügyi felszámolót (Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.). Mindkét társasággal tisztázták, hogy a következő években a vonatkozó eljárásaik befejeztével mely társaságtól kíván az MNL maradó értékű iratanyagot levéltárba átvenni.

A Levéltári Kollégium gazdasági társaságok illetékességének vizsgálatára alakult eseti bizottságának (LK 11/2017.) jelentése június végén elkészült. A bizottság a jelentésében – egyéb levéltári illetékességi kérdések tisztázása mellett – jogszabály változtatási javaslatokat készített a gazdasági társaságok vonatkozásában Budapest közigazgatási területén Budapest Főváros Levéltára és a Magyar Nemzeti Levéltár illetékességi körének elhatárolására. Az év második felében a GSZO már a javaslatban foglaltak alapján végezte az illetékességi tevékenységét.

A megyei tagintézmények 2018-ban is legnagyobb számban az önkormányzatok (XXXVII. fondfőcsoport), a területi államigazgatási szervek (XXIV. fondfőcsoport), a jogszolgáltatási szervek (XXV. fondfőcsoport), valamint az iskolák és egyéb intézmények (VIII. fondfőcsoport) iratkezelését és irattározását ellenőrizték. A tagintézmények egy része a kialakult szokásoknak és személyi állománynak, valamint technikai feltételeknek megfelelően tematikai, míg mások területi alapon végezték az iratképző szervek ellenőrzését. Valamennyi tagintézményről elmondható, hogy a jogszabályi keretek között végezték feladatukat, melynek során az ellenőrzött iratképző szervek konstruktív módon segítettek őket. A tagintézmények egy része honlapján ad részletes tájékoztatást az ellenőrzési folyamat mibenlétéről, itt a megfelelő űrlapok, a kitöltendő adatlap is megtalálható, így az iratképző szervek készülhetnek a vizsgálatra, több adatot előre beszerezhetnek, előkészíthetik, pontosíthatják a megfelelő szabályzatokat, mindezzel gyorsítva és hatékonyabbá téve az ellenőrzés folyamatát. Ugyancsak több levéltár élt a jogszabály adta lehetőséggel és a megyei kormányhivatallal év elején egyeztetve az ellenőrzési programjaikat, számos közös ellenőrzést végeztek, amely mindhárom félnek a kölcsönös hasznára vált. Az éves ellenőrzési program minden esetben a szervjegyzék, szervnyilvántartás scopeArchiv-beli aktualizálásával kezdődött, tekintettel a közigazgatási-intézményi szervezetrendszer utóbbi években folyamatos és intenzív átalakulására, ami nem kis feladatot és odafigyelést igényel a levéltárak részéről. Ezt követően a tagintézmények általában egy előzetes levélben is tájékoztatták az iratképző szerveket a tárgyévi ellenőrzési programba való felvételről, majd egy másik levélben a tervezett ellenőrzés konkrét időpontjáról. Ennek megfelelően volt lehetőség a szervek részéről is a felkészülésre, a kisebb hiányosságok pótlására, hiszen a levéltárak részéről nem kifejezett cél a rajtaütésszerű ellenőrzés és ugyanígy nem elsődleges cél a szankcionálás sem, sokkal inkább a jogszabályszerű működésre való „békés” rávezetés.

Sok tagintézmény felismerte azt a feladatát, hogy az új vagy átalakult hivatalok, intézmények iratkezelését, akár soron kívül is ellenőrizni szükséges, egyrészt már az első pillanattól kezdve kialakítva azt a partneri viszonyt, ami emberi oldalról elengedhetetlenül szükséges a munka sikeres végzéséhez, másrészt szakmai tanácsadással segítettek „pályára állítani” az új iratképző szerveket és azok esetleg még e téren kellő gyakorlattal nem rendelkező vezetőit, munkatársaikat. Különösen igaz ez a tanügyi igazgatásban ténykedőkre, ahol jellemzően nem közigazgatási szakembereket, hanem vezetői gyakorlattal ugyan rendelkező, de közigazgatási rutinnal nem bíró pedagógusokat állítottak a hivatalok élére. A szinte permanensen átalakuló államigazgatásban szerencsére a legtöbb esetben, az iratkezelésben gyakorlott vezetők és irattárosok irányítják ezt a szakágat, így a hozzáértésben nincs törés. A legjobb minőségű iratkezelés a tapasztalatok szerint a területi államigazgatásban és az igazságszolgáltatásban folyik, ami nem is csoda, hiszen ezen szervek munkájának tárgya a legtöbb esetben maga az irat. Ugyanitt figyelhető meg leginkább az a pozitív tendencia, hogy – különösen az épületeiket megújító jogszolgáltatási szervek esetében – korszerű, gördülő állványos irattárakat alakítanak ki, ügyelve a klimatikus viszonyokra is. Horribile dictu már az is előfordul – a levéltárakra nézve sajnálatos módon –, hogy az irattárakban már kedvezőbb körülmények között tárolják az iratokat, mint egyes megyei levéltári raktárakban.

Az iratkezelés általában az oktatási intézményekben áll a leggyengébb lábakon, ahol a fentiekkel szemben az iratkezelés és -képzés a szakmai feladatok törtrészét teszi ki, mivel nem ez képezi a munka tárgyát. Iktatóprogramot jellemzően nem használnak, irattári jeleket úgyszintén nem, bár előbbi egy 150-200 iktatott iratot keletkeztető községi iskolánál nem is lenne célszerű. A szakszerűtlen iratkezelésre példaként még mindig előfordul, hogy a kimenő és az ugyanabban az ügyben bejövő leveleket külön iktatják. Mivel az iskolákból viszonylag kevés irat kerül levéltárba – jellemzően ezek az anyakönyvek és egyéb e műfajba tartozó nyilvántartási jellegű iratok –, ezért az ennél a szervtípusnál jelentkező szervezeti, személyi és technikai hátrányok kevéssé érzéttetik negatív hatásukat a levéltárak számára. Ettől függetlenül nem egy megyei tagintézmény is felvetette a vonatkozó – már citált – jogszabály megváltoztatását az iskolai iratkezelés terén. Vegyesnek mondható kép fogadta a levéltárosokat az önkormányzatoknál, különösen a kisebb, közös (községi) önkormányzati hivataloknál. Ahhoz

képeket, amilyen mennyiségű és értékű irat ennél a szervtípusnál képződik, relatíve a személyi, tárgyi és elhelyezési feltételek összességében itt a legrosszabbak, de ugyanakkor az is elmondható, hogy a jellemzően uniós pályázatokból megújult hivatali épületek közül nem egy esetben itt is vannak már gyarapodó számú pozitív példák. Java részt ezen a szinten érzékelhető, hogy milyen sok múlik az adott község- vagy hivatalvezető felkészültségén, talpraesettségén, a „gondos gazda” szemléletén. Annak ellenére azonban, hogy az önkormányzatok egyre nagyobb része igyekszik gondot fordítani a hivatalaik iratkezelésének javítására és ennek keretében az épület felújítások során törekszenek a megfelelő kapacitású és minőségű irattárak kialakítására, sajnálatos módon még mindig elmondható, hogy 2018-ban sem volt egyedül a dohos, fűtetlen pincékben, külső épületrészekben és egyéb alkalmatlan helyeken való irattárolás, ahol semmilyen feltétel nem volt adott az iratok biztonságos, hosszú távú megőrzésére. Az iratkezelési „kultúra” javítása és a fogalmak, folyamatok lehető legegységesebb értelmezése érdekében volt olyan levéltár, ahol a megyei kormányhivatallal közösen külön szakmai napot is szenteltek a kérdéseknek.

A papíralapú iratok kezelésénél változatlanul az egyik legneuralgikusabb pont a selejtezés kérdése. Az önkormányzati hivataloknál – de igaz ez más iratképzőkre is – a legtöbb esetben a krónikus helyhiány a szakszerű selejtezéssel orvosolható volna, esetenként ki lehetne váltani a nem megfelelő, vagy egyenesen alkalmatlan tároló helyeket, ráadásul ezzel együtt a nem selejtezhető évkörök átadhatóvá válnának a levéltárak számára, ami szintén az irattárak zsúfoltságát enyhíthetné. Az iratképző szervek leginkább a munkaerőhiányra hivatkoznak. Megfigyelhető az is, hogy a szakalkalmazottakat közmunkásokkal próbálják meg helyettesíteni, akik az „utcáról bejövők” nem állnak a helyzet magaslatán. A selejtezés – amely kétség kívül a legbonyolultabb, legnagyobb tapasztalatot és szaktudást igénylő, felelősségteljes munka – elmaradása legtöbbször sokkal inkább hibás prioritás meghatározás, szervezatlenség és gondatlanság eredménye. Ugyanennél a szervtípusnál okozza a legtöbb gondot a hivatalvezetők állandó fluktuációja, minekutána viszonylag ritka esetnek számít egy községi (közös) önkormányzati hivatal esetében, hogy az ötvenkénti ellenőrzés során kétszer egymás után ugyanazt a személyt találjuk.

A humán erőforrás és az iratkezelés kapcsolatában a levéltárak oldaláról is több negatív hatás volt érzékelhető az év során. Egyrészt a méltatlanul alacsony bérezés miatt felgyorsult a tavalyi évben a tudásukat más, jobban megfizetett ágazatokban, munkahelyen hasznosítani tudó munkatársak elvándorlása. Másrészt a 150/1992. (XI. 20.) Korm. r. az érettségivel rendelkező segédlevéltárosok beosztási elnevezését levéltáros asszisztensre változtatta, amit nem harmonizált a szakmai követelményrendelettel, a 27/2015 (V. 27.) EMMI rendelettel, minek következtében sokan kiestek a szerveellenőrzést végezhetők sorából. Feltételezhetően nem ez volt a rendeletmódosítás célja, ellenben visszaszerezte a területet, amit a közeljövőben feltétlenül orvosolni kellene.

Külön problémahalmazzá képez az elektronikus iratok kérdése. Elektronikus irat címén a legtöbb helyen jellemzően az iktatóprogram által képzett elektronikus iktatókönyv képződik, amelynek helyi tárolása, megőrzése ad hoc jellegű, nem kiforrott, még ha szabályszerű is. Különösen a nem hierarchikus felépítésű, vagyis az önkormányzati és egyes intézménytípusokra jellemző, miszerint az elmentett adatbázisok *offline* eszközökön, jellemzően optikai meghajtókon tárolódnak, ami ma már egyáltalán nem tekinthető biztonságos őrzési módnak. Az akkreditált iktatóprogramok megjelenése és elterjedése előtti korszakban keletkezett, általában házilag barkácsolt iktatóprogramok adatbázis termékei még nagyobb veszélyben vannak. Külső cégek szerverhotel szolgáltatását nem tudják megfizetni vagy nem is tudnak ilyen jellegű szolgáltatásokról. Az ellenőrzések során ezen anyagok excel programba való átalakítását javasolták a kollégák, amely már inkább kezelhető lesz a későbbiek során. Az iktatóprogramok legfontosabb termékét, az iktatókönyvet sok helyen nem nyomtatják ki, ami különösen a nem akkreditált programok esetében okozhat gondot a későbbiekben. A probléma másik oldalaként, ha ki is nyomtatják, akkor nem egy esetben éppen a nem megfelelő strukturáltság miatt egy kezelhetetlen mennyiségű, rendkívül papír pazarló nyomtatás készül. Az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. EMMI rendeletben foglaltak gyakorlati alkalmazása számos kérdést indukált az iratképzők részéről, amelyekre nem egyszer a levéltáros kollégák sem tudták a választ. Ebből fakadóan a közeljövőben mindenképpen szükséges lesz nemcsak az irattárosok szakmai felkészítése, de a levéltáros kollégák ez irányú továbbképzése is. 2018. január 1-től az önkormányzati hivataloknál a megelőző fakultatív szakasz után kötelezővé tették az ASP szakrendszer használatát az iratkezelésben, amely az egységesedés mellett kisebb zökkenőkkel is járt, de a levéltárak szempontjából nem ez okozott problémát. Mint az alábbi táblázat magyarázó részéből is kitűnik, az új iratkezelési rendszer bevezetése kapcsán módosítani kellett az érintett hivatalok iratkezelési szabályzatát, minek következtében csaknem háromszorosára nőtt a levéltárak által elbíralt iratkezelési szabályzatok száma az elmúlt évben. A leggyakoribb általános hibaként említhető, miszerint egyes önkormányzati hivatalok külsős cégekkel készítették el az új iratkezelési szabályzatukat, amelyek nem voltak kellően tesztelve, nem a valós iratkezelést tükrözték.

Az ellenőrzések nem egy esetben iratátvételekkel is párosultak. Ezek az átvételek időnként az iratmentés fogalmába tartoztak, de ettől függetlenül ilyenkor legtöbbször iskolai anyakönyvek, különböző jegyzőkönyvek és esetleg kataszteri térképek kerültek levéltári őrizetbe.

Az alábbi táblázat számszerűen foglalja össze az illetékességi terület felügyelete során végzett munkákat.

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fondfőcsoportjai	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (db)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)	Cégbíróságtól érkezett felszámolások száma
MNL GLF GSZO	19/25	XXIX.	22	19	5	0	4
MNL SZKK/SZKI MOTIKO/IF O	68/49	XIX., XXVI., XXVII.	82	427	10	1	0
MNL Központi összesen	87/74	XIX., XXVI., XXVII., XXIX.	104	446	15	1	4
MNL BKML	36/35	XXIV., XXXVII.	51	192	1	30	404
MNL BaML	55/67	VIII., XXIV., XXXVII.	32	88	2	8	326
MNL BéML	50/51	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.	24	119	5	12	385
MNL BAZML	80/102	VIII., XXXVI., XXXVII.	80	139	2	55	785
MNL CSML	35/36	VIII., XXVI., XXXVII.	38	118	8	2	290
MNL FML	79/84	VIII., XXIV., XXXVII.	57	99	6	25	359
MNL GYMSML Győr	35/21	XXIV., XXVI., XXXVII.	22	124	4	0	418
MNL GYMSML Sopron	24/22	VIII., IX., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.	22	44	2	5	158
MNL HBML	67/56	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	48	333	11	8	985
MNL HML	32/31	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	49	192	5	11	326
MNL JNSZML	30/30	VIII., XXIV., XXXVII.	40	99	4	10	329
MNL KEML	72/73	VIII., XXIV., XXIX., XXXVI., XXXVII.	39	54	8	27	408
MNL NML	25/25	IX., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	36	71	4	10	184
MNL PML	45/24	XXIV., XXV.	10	205	7	12	1428
MNL SML	79/71	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	72	121	6	30	245
MNL SZSZBML	67/29	XXIV., XXXVII.	82	232	4	20	474
MNL TML	60/60	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVI., XXXVII.	26	123	2	7	125
MNL VaML	34/35	XXIV.; XXV., XXXVII.	44	176	7	4	149
MNL VeML	66/60	XXIV., XXV.,	62	135	3	10	257

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fondfőcsoportjai	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (db)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)	Cégbíróságtól érkezett felszámolások száma
		XXVI., XXXVII.					
MNL ZML	51/48	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	46	133	6	21	301
MNL megyei levéltárak összesen	1022/960	VIII., IX., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	880	2797	97	307	8336
MNL összesen	1109/1034	VIII., IX., XIX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	984	3243	112	308	8340

A budapesti központban székelő szervezeti egységek közül a GSZO, illetve a MOTIKO/IFO a 87 tervezett szervellenőrzésből 74-et hajtott végre. Az ellenőrzésekben 15 munkatárs vett részt, a gépkocsi-használat nem volt számottevő (1 eset). Mindezek mellett 104 iratkezelési szabályzatot és 446 selejtezési jegyzőkönyvet hagytak jóvá, és 4 cégbíróságtól érkezett felszámolási ügyet kezeltek.

A megyei levéltárakban 97 munkatárs bevonásával összesen 960 iratképző szervezet ellenőriztek illetékességéből a tervezett 1022-ből. Az ellenőrzéseket a gépkocsival rendelkező levéltárak esetében kivétel nélkül költséghatékony szervezés jellemezte, egy ellenőrzés során több kolléga több szervezet is ellenőrzött, így összesen 307 alkalommal kellett erre gépkocsit igénybe venni. A tagintézmények 880 iratkezelési szabályzatot vizsgáltak át és hagytak jóvá az esetlegesen szükséges javítások után, ami közel háromszoros növekedés az elmúlt évihez (308) képest. Emellett 2797 selejtezési jegyzőkönyvet hagytak jóvá, míg a cégbíróságokról 8336 felszámolási értesítés érkezett a levéltárakba.

A Magyar Nemzeti Levéltár megyei és központi szervezeti egységei összesen 1034 iratképző szervezet ellenőriztek a tervezett 1109-ből. A 984 iratkezelési szabályzat és irattári terv mellett, 3243 selejtezési jegyzőkönyvet hagytak jóvá. Az ellenőrzési munkában 112 dolgozó vett részt, akik 308 alkalommal használtak gépkocsit a munkájukhoz. Ezen kívül a szervezeti egységek 8340 cégbíróságtól érkezett felszámolási eljárást kezeltek.

III. 2. Állománygyarapodás

A korábbi évekhez hasonlóan a 2018. évi munkatervben is kiemelt feladat volt a jogszabály alapján levéltárárett, maradandó értékű iratanyagok átvétele. Az iratátvételeket elsősorban az átadók szándékai és lehetőségei határozzák meg, ezért a tervezés sohasem lehet pontos. Az átvett iratok mennyiségét több megyei intézmény és az Országos Levéltár esetében a szabad raktárkapacitás hiánya, illetve szűkös volta is befolyásolta, igaz a már bent lévő iratanyagok tömörítésével, raktárrendezéssel majdnem mindenütt sikerült helyet biztosítani több-kevesebb iratanyagnak. Az intézmény összességében sikeresen törekedett arra, hogy a törvényben előírt iratátvételi kötelezettségének eleget tegyen.

Az Országos Levéltárban a két, jelenkori illetékességgel rendelkező főosztály iratátvételeinek mennyisége jóval kevesebb volt, mint a megelőző évi. Az 1945 utáni kormányzervek és pártiratok főosztályán nem történt az elektronikus nyilvántartási rendszerben véglegesített gyarapodás. Az OL főosztályai közül a legnagyobb iratmennyiséget tárgyévben is a Gazdasági Levéltári Főosztály vette át. A jelentősebb átvételek során a MVM Országos Villamostávvezeték Zrt., az Országos Takarékpénztár, az Április 4. Magyar Gépiipari Művek, illetve a KSH 2005. évi mikrocenzusának iratai kerültek levéltárba. Az 1945 előtti kormányzervek főosztályán 0,87 ifm iratanyag került állományba vételre az A, N, K, és Y szekciókba. A Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán 2018. folyamán 24,34 ifm iratanyag, 186,21 MB méretű digitális másolat és 278675 mikrofilmfelvétel, valamint 23 darab típusú levéltári egység került átvételre.

A megyei tagintézmények közül a legtöbb iratot tárgyévben is a Somogy Megyei Levéltár vette át (262,35 ifm), komolyabb mennyiségű, de az előző évinél összességében kisebb volumenű iratátvételek történtek még Sopron (223,44 ifm), Tolna (176,27 ifm), Vas (165,64), Békés (159,22 ifm), Zala (134,29), Borsod-Abaúj-Zemplén (134,06 ifm), valamint Veszprém (109,10 ifm) megyékben. Ezzel szemben az MNL Baranya Megyei Levéltára csak egészen minimális iratgyarapodást könyvelhetett el, Hajdú-Bihar Megyei Levéltára nem vett át iratanyagot és Bács-Kiskun, Csongrád, valamint Nógrád megyékben sem volt az elektronikus nyilvántartási rendszerben véglegesített gyarapodás.

Az iratfolyóméterben nyilvántartott iratanyag mellett az MNL állománya 2017-ben 925 darabszám típusú levéltári egységgel gazdagodott (térképek, tervek, fotók, pecsétek, egyéb adathordozók).

Az illetékességből származó iratátvételek az alábbi fondfőcsoportokat érintették mennyiségi sorrendben: XXXVII. Megyei jogú városi, városi, községi önkormányzatok (410,50 ifm), XXV. A jogszolgáltatás területi szervei (306,22 ifm), XXIX. Vállalatok (277,22 ifm), XXIV. Az államigazgatás területi szervei (215,93 ifm), XXIII. Tanácsok (155,69 ifm), XXXII. Gyűjtemények (1 levéltár), XIX. Az államigazgatás felsőbb szervei (58,43 ifm). 1-50 ifm terjedelmű gyarapodás történt a következő fondfőcsoportokban: VII. A jogszolgáltatás területi szervei, VIII. Intézetek, intézmények, X. Egyesületek, (tömeg)szervezetek, pártok, XXVI. Intézetek, intézmények, XXX. Szövetkezetek, XXXIV. A levéltár ügyviteli iratai, és a Z szekcióban. 1 ifm-t nem haladta meg a gyarapodás a IV. Megyei törvényhatóságok, szabad királyi városok és törvényhatósági jogú városok, V. Mezővárosok, rendezett tanácsú városok, községek, VI. A központi államigazgatás területi szervei, IX. Testületek, XIII. Családok, XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények fondfőcsoportokban, valamint az Y szekcióban.

Reprodukciók állományba vételével az OL W és X szekciói, valamint egy megyei intézményben a XXXV. fondfőcsoport gyarapodott. Az Informatikai és e-levéltári osztály tárgyévben 9841165 fájl vett állományba 57024553 MB terjedelemben.

Ajándékozás keretében 110,21 ifm, 485 darabszám típusú egység és 10 454,68 MB biztonsági másolat került levéltári őrizetbe, jelentős részben a XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények fondfőcsoportjaiba, továbbá a P szekcióba, de érintettek voltak még a IV. Megyei törvényhatóságok, szabad királyi városok és törvényhatósági jogú, VIII. Intézetek, intézmények, X. Egyesületek, (tömeg)szervezetek, pártok, XII. Egyházi szervek, XIII. Családok megnevezésű fondfőcsoportok, és az OL R szekciója is. Vásárlást csak az OL és egy tagintézmény végzett, aminek során 0,61 ifm-nyi iratanyag került levéltári őrizetbe, nagyrészt a P és R szekciókba, továbbá az A, K, Y szekciókba és a XIV. fondfőcsoportba.

Az intézményben 2018. évben letéti gyarapodás nem volt.

A megyei levéltárak raktári kapacitásainak függvényében törekedtek az 1990 után keletkezett, jogszabályok alapján levéltárárett, maradandó értékű iratanyagot lehetőség szerint folyamatosan átvenni. Mint a fondfőcsoport szerinti bontásból látszik, előfordultak még az 1950-es évek előtt keletkezett kintlévőségek, ugyanakkor az átvételek zömének időköre 1950 és 1990 közé esik, de határozottan megnövekedett az 1990 után keletkezett iratok mennyisége.

Az illetékességből átvett iratok mennyisége az Országos Levéltárban 319,48 ifm, a megyei levéltárakban pedig 1513,58 ifm. Az MNL állománya a 2018-as évben a gyűjtőkori tevékenység keretében 100,64 ifm-rel gyarapodott (MNL OL: 1,20 ifm, MNL megyei tagintézmények: 99,44 ifm), ami majdnem kétszerese az előző évi adatnak. A digitális másolatok 9 884 702 fájl átvételével 57 043 834,74 MB terjedelemben növekedtek.

A 2018 folyamán megvalósult két nagyobb vidéki raktárkapacitás-bővülés (Pest és Fejér megye) következtében a folyamatos állománygyarapodás mellett az MNL összesített raktárkapacitása mintegy 10 000 ifm-el nőtt 2018-ban. A raktárkapacitás megoszlása azonban az egyes tagintézmények, illetve azok telephelyei vonatkozásában igen eltérő képet mutat. Az OL iratai az év folyamán három épületben voltak megtalálhatóak, ezek közül a Daróczi úti telephely nem tud újabb iratokat befogadni, ugyanakkor az iratanyag elhelyezésének optimalizálásával, tömörítésével a másik két épületben sikerült valamelyes növelni a

szabad kapacitást. Az ilyen jellegű kapacitásbővítés azonban az óbudai épületben tovább nem folytatható. A megyei levéltárak közül a 2018. évi záróadatok szerint szabad raktárkapacitással a pécsi és a soproni tagintézmény egyáltalán nem rendelkezik, de minimális (100 ifm alatti) a rendelkezésre álló raktárhely Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben, valamint a Győr-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára esetében, és már csak nyolc tagintézmény szabad raktárkapacitása haladja meg az 1500 iratfolyómétert. Ugyanakkor a kintlévőségek majdnem minden esetben jelentősebbek, mint a rendelkezésre álló raktári férőhely.

A bértárolt iratok mennyisége jelentősen nem változott: 14 574,28 ifm, aminek több mint kétharmadát az MNL Nógrádi Megyei Levéltára kezeli, emellett további 10 tagintézmény értintett még a bértárolásban.

Összességében az állománygyarapodás mennyisége az OL esetében 2018-ban az előző évi átvétel kevesebb, mint harmadára esett vissza (320,68 ifm), a megyei levéltáraknál a szintén – mintegy 670 iratfolyóméterrel – elmaradt a 2017. évitől (1613,02 ifm). Így – számolva az iratmennyiséget csökkentő munkafeladatokkal (selejtezés, tömörítés) – az Országos Levéltár 2018 év végén 85 460,20 ifm, a megyei tagintézmények pedig 239 508,70 ifm, azaz az MNL összesen 324 968,90 ifm iratot őriztek.

Az MNL 2018. évi állománygyarapodási adatai

A levéltár megnevezése	Illetékességi területéről állományba vett iratanyag / dokumentum mennyisége (ifm)	Gyűjtőkörből származó gyarapodás		Darabszám típusú levéltári egység (db)	Állományba vett filmtári másolatok	Állományba vett digitális másolatok			Fogyás (ifm)
		Iratvásárlás (ifm)	Ajándékozás (ifm)			Fájlok száma (biztonsági másolat)	Felvételek száma (biztonsági másolat-digitális)	Méret MB (biztonsági másolat)	
MNL OL 1945 előtti kormány-szervek főosztálya	0,56	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-
MNL OL 1945 utáni politikai kormány-szervek és pártiratok főosztálya.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL Gazdasági Levéltári főosztály	295,47	-	0,01	-	-	-	-	-	-
MNL OL Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztálya	23,45	0,2	0,69	23	278675	32	32	189,21	-
MNL OL összesen	319,48	0,4	0,80	23	278675	32	32	189,21	-
MNL Informatikai és e-levéltári Osztály	-	-	-	-	-	9841165	-	57024553	-
MNL BKML	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL BaML	-	-	0,1	-	-	-	-	-	6,22
MNL BéML	158,69	-	0,53	-	-	-	-	-	0,1

MNL BAZML	87,3	-	46,76	-	-	-	-	-	-
MNL CSML	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL FML	31,76	0,01	0,88	2	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	5,74	-	9	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Sopron	220,95	-	2,49	-	-	-	-	-	-
MNL HBML	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL HML	34,73	-	0,2	2	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	48,81	-	20,09	99	-	22401	22401	8961,68	-
MNL KEML	84,69	-	0,3	-	-	-	-	-	-
MNL NML	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL PML	6,81	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL SML	262,34	-	0,01	-	-	-	-	-	-
MNL SZSZBML	4,16	-	1,44	258	-	-	-	-	-
MNL TML	172,67	-	3,6	289	-	-	-	-	-
MNL VaML	160,84	-	4,8	-	-	-	-	-	-
MNL VeML	100,69	-	8,36	17	-	565	565	2208	0,06
MNL ZML	133,4	-	0,87	235	-	20539	20539	7922,85	-
Megyei levéltárak összesen	1513,58	0,01	99,43	902	-	43505	43505	19092,53	6,38
MNL összesen	1933,7	0,41	100,23	925	278675	9884702	43537	57043834,74	6,38

Őrzött és átvett iratanyag mennyisége

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév december 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm):	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév december 31-én (ifm):	Az év során állományba vett iratanyag mennyisége (ifm):	A levéltár által tárgyév december 31-én bértátolt iratanyag mennyisége (ifm):
MNL OL 1945 előtti kormányzervek főosztálya	23576,3	1476,24	0,86	0
MNL OL 1945 utáni politikai kormányzervek és pártiratok főosztálya	17640,16	0	0	0
MNL OL Gazdasági levéltári főosztály	37907,55	2200	295,48	0

MNL OL Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztálya	6336,19	545	24,34	0
MNL OL összesen	85460,2	4221,24	320,68	0
MNL BKML	10856,06	675	0	0
MNL BaML	17733,5	0	0,1	827,25
MNL BéML	9550	5630	159,22	463,84
MNL BAZML	12669,93	3855	134,06	1735,92
MNL CSML	17841,02	1408,38	0	0
MNL FML	9991,53	4200	32,65	0
MNL GYMSML Győr	8252,11	87	14,74	140
MNL GYMSML Sopron	6813,5	0	223,44	0
MNL HBML	11790,24	50	0	0
MNL HML	10492,68	631,96	34,93	724,43
MNL JNSZML	8472,61	3574	68,9	0
MNL KEML	10539,95	229,98	84,99	322,19
MNL NML	9768,73	4100	0	10000
MNL PML	19883,81	8500	6,81	0
MNL SML	17428,28	1300	262,35	7,8
MNL SZSZBML	7817,84	35	5,6	100
MNL TML	12873,07	730	176,27	145,01
MNL VaML	10240,64	3424	165,64	107,84
MNL VeML	15408,82	7540	109,1	0
MNL ZML	11084,35	196,73	134,29	0
Megyei levéltárak összesen	239508,7	46167,05	1613,09	14574,28
MNL összesen	324968,9	50388,29	1933,77	14574,28

III. 3. Állományvédelem és reprográfia

III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés

Az intézményi integrációt követően elindult egy folyamat, amelynek során a műszaki állapotában legsürgősebbnek ítélt levéltárakban megkezdődtek és részben befejeződtek azok az építési/felújítási munkálatok, amelyeknek az intézmény vezetése a szakmai vélemények alapján prioritást adott. A 2018-as évben raktározási és állományvédelmi körülményeket jelentősen befolyásoló kiemelt beruházások történtek a megyei levéltárakban (CsML, GyMSMSL, JNSzML, KEML, PML, SzSzBML, TML).

A tagintézmények többségében nincsenek klimatizált raktárak, kivétel Fejér, az OL (részben), Nógrád (részben), Pest (részben), Borsod (Alsószolca, nem működik), Szolnok (nem működik). Fejér megye raktári viszonyai a 2014-ben átadott új épülettel megoldódtak, itt a klímaberendezés szakaszosan üzemel. Az OL Bécsi kapu téri és Daróczi úti épületének raktáraiban nincs klíma, az óbudai föld alatti raktárak klímaberendezése továbbra is ki van kapcsolva. Itt kiszámított szellőztetéssel tudjuk a raktári klimatikus paramétereket a kívánt tartományban tartani. A megyei tagintézmények közül Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Győr, Sopron, Komárom, Pest, Szabolcs egyes telephelyein/raktáraiban a legszélsőségesebbek a hőmérséklet- és páratartalom értékek, jellemzőek a nagy téli-nyári hőingadozások és/vagy a magas páratartalom, amelynek következtében több helyen komoly gondot okoz az iratok penészedése. Ezekben a raktárakban jellemző probléma a falak salétromosodása, a fűtés hiánya, illetve kikapcsolása takarékosági kényszerből, valamint a nyílászárók rossz állapota. A raktárak takarítását és szellőztetését mindenhol megoldják, és gondoskodnak az árnyékolásról is.

A raktári klimatikus paraméterek (hőmérséklet, páratartalom) változásainak monitorozását mindenhol folyamatosan végezték. A legtöbb tagintézmény már rendelkezik korszerű mérőműszerekkel (hordozható vagy rögzített), egy részük adatgyűjtős műszerekkel is. A mért adatokat számítógépen rendszerezik.

A 2017-ben elkészült új Állományvédelmi ajánlás raktárminősítő melléklete alapján a Szakfelügyelet elvégezte a tagintézmények raktárainak minősítését.

Dobozolás:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyag folyamatos átdobozolása. A rendezések során szinte mindenütt cserélik a régi, elhasználódott, savas tárolóeszközöket savmentes dobozokra, illetve savmentes palliumokba helyezik az iratokat. Az MNL intézményeiben az év során átdobozolásra került:

- az OL-ben 1709 raktári egység, 189,92 ifm (terv: 1921/258,6)
- a megyei tagintézményekben összesen 5922 raktári egység, 716,22 ifm (terv: 8628/1007,52)
- MNL -ben összesen: 7631 raktári egység, 906,14 ifm (terv: 10 549/1266,12), ami elmarad a tervezettől

Állományellenőrzés:

Az MNL valamennyi tagintézménye a tervnek megfelelően végrehajtotta az éves kutatói forgalomba kerülő iratanyagának állományrevízióját.

III. 3.2. Restaurálás, konzerválás

Restaurálás:

Az MNL 6 tagintézményében van restaurátor műhely, 4 tagintézményben könyvkötő műhely, 2 helyen (OL, BAZML) pedig mindkettő. A tervet a tagintézmények/műhelyek teljesítették, több dokumentumfajta esetében túlteljesítés történt. A munkák kevés kivételtől eltekintve a tagintézmények saját műhelyeiben készültek.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	terv
oklevél, kódexlap, címereslevél	41	1	42	2
irat, nyomtatvány, könyvlap	11 556 lap	19 619 lap 1 kötet	31 175 lap 1 kötet	38 476 lap
tervrajz, térkép	683 db/749 egys.	40	723 db/789 egys.	653 db
plakát, képeslap, családfa, rajz, fotó, üvegnegatív	14	62	76	2
pecsétmásolat	36	0	36	22

III. 3.3. Könyvkötészeti munkák

A palliumvágási igényeket nehéz tervezni, mert a rendezési munkák közben derül ki, hogy milyen palliumozási igény lép fel.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	terv
lapjavítás	3 126	23 141	26 267	18 864
könyvkötés javítása, új könyvkötés	122	573	695	2 376
palliumvágás	91 593	2 396	93 989	100 540
téka készítése	0	5	5	37
védőtök, tasak, mappa készítése	152	114	266	562
védődoboz készítése	2	2	4	47

III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A mikrofilmezés az utóbbi években háttérbe szorult, viszont a digitális felvételek száma megnőtt. Tervezett biztonsági (állományvédelmi) és kutatói megrendelésre végzett reprográfiai munkák, biztonsági másolatok készítése (digitalizálás, fotózás, mikrofilmezés, felvételek/másolatok száma) az alábbiak szerint alakult:

Mikrofilmezés: Az SzKI ÁRO reprográfiai műhelyében mikrofilmezés sem megrendelésre, sem állományvédelmi céllal nem történt. A megyei tagintézmények közül Tolna megyében végeztek mikrofilmezést állományvédelmi céllal.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilmezés eredeti iratról	0	92 255 felvétel (terv: 80 000)	92 255 felvétel

Egyedi digitalizálás (fotózás): Az SzKI ÁRO fotóműhelyében 65 529 egyedi beállítású/szerkesztésű felvétel készült kutatói megrendelésekre, továbbá címereslevelekről, oklevelekről, pecsétékről, bemutatott iratokról, valamint kiállításokhoz, publikációkhoz, ezen kívül események dokumentálásaként. A megyei tagintézmények közül a CsML magas (30 826)

felvételszáma digitális fényképezőgéppel végzett digitalizálást jelent.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
egyedi digitalizálás (fotózás)	65 529 felvétel	54 979 felvétel	120 508 felvétel

Tömeges digitalizálás (szkennelés): Az SzKI ÁRO digitalizáló műhelyeiben 528 698 felvétel készült saját munkaerővel, kötetekről, szálas iratokról, térképekről, tervrajzokról, tervmunkában (és részben terven felül), projektek keretében. A tagintézmények közül Borsod, Csongrád, Fejér, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Tolna, Vas és Veszprém végzett tömeges digitalizálást, összesen 141 135 felvétellel. A szkennelés szinte kivétel nélkül mindenhol adatbázis-készítéssel kapcsolódik össze.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
tömeges digitalizálás (szkennelés)	528 698 felvétel (terv: 400 000)	141 135 felvétel (terv: 212 500)	669 833 felvétel

Mikrofilm-digitalizálás: Az SzKI ÁRO műhelyében összesen 1 485 126 felvétel készült. A megyei tagintézményeknél nincs mikrofilm-digitalizálás.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilm digitalizálás	1 485 126 felvétel (terv: 800 000)	0	1 485 126 felvétel

III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2018-ban is a 27/2015. (V.27.) EMMI rendeletben meghatározottak szerint vezette az előírt nyilvántartásokat. Továbbra is kiemelt szakmai feladat volt az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése.

A központi szervezeti egységek (MNL OL) rendezettségi és nyilvántartási mutatói országos összehasonlításban is kiemelkedőek, hiszen az őrzött iratanyagnak csupán 0,01 %-ához (10,09 ifm) nem áll rendelkezésre raktári jegyzék. Ugyanakkor, tekintettel arra, hogy az Országos Levéltárban őrzött iratanyag jelentős része még mindig dobozolatlan (csomókban őrzött), s a dobozolás során célszerű új raktári jegyzéket felvenni. Emiatt 2018-ban összesen 1 476,75 ifm anyaghoz készítették új raktári jegyzéket, az éves tervben vállalt mennyiség közel négyszerese. Javított raktári jegyzék 1 866,33 ifm anyaghoz készült, ami 2%-kal haladja meg az évre tervezett mennyiséget.

A levéltárban korábban készült raktári jegyzékek esetében a dobozokat, mint raktári egységeket vették alapul, míg az Elektronikus Nyilvántartó Rendszer alapvetően más szemléletmódot követelve az iratanyagot leírási egységenként tartja nyilván. Ezért fordulhat elő, hogy rendelkezésre álló raktári jegyzékeknek csak átalakítását terveztük, viszont a munka során végül sok helyen teljesen új raktári jegyzékek készültek.

Az új és javított raktári jegyzékekkel tervezett feladatok emellett a Hess András téri iratanyag költöztetése, illetve a fluktuáció és a megfelelően képzett humán erőforrás hiánya miatt nem valósultak meg teljes mértékben, hiszen a leírási egység szintű magas színvonalú jegyzékek készítéséhez az iratanyagban való elmélyülésre és megfelelő szintű levéltárosi jártasságra van szükség, ami az újonnan felvett kollégáktól csak elégséges betanulási idő után várható el.

2018-ban a legtöbb megyei levéltárban továbbra is fontos feladat volt a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek raktári jegyzékkel történő ellátása. Általában a belső feldolgozó munkákat, így a nyilvántartások készítését is hátráltató tényezők között meg kell különböztetnünk esetleg felmerülő nehézségeket (mint Csongrád megye esetében a makói új épületbe történt átköltözés, illetve az iratanyag költözésre való előkészítése a szegedi épület vonatkozásában, vagy a hadigondozási, illetve a munkaviszony-igazolási kérelmek nagy száma miatt az ügyfélszolgálati feladatok aránytalan megnövekedése Szabolcs-Szatmár-Bereg, illetve Nógrád megyékben), illetve folyamatosan fennálló nehezítő körülményeket. Utóbbiak közül általánosnak nevezhető a számítástechnikai infrastruktúra elavultsága, valamint az elmúlt bő két évtizedben kialakult, sok helyütt akut létszámihiány. A fentiek mellett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, illetve Győr-Moson-Sopron megye győri levéltára esetében a belső feldolgozó munkák a raktárak vagy azok egy része fűtetlensége miatt gyakorlatilag csak az év felére, az áprilistól szeptemberig tartó időszakra terjedhetnek ki. Mindezek ellenére több tagintézmény (Bács-Kiskun, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Tolna, Vas és Veszprém megyék levéltárai) a tervben vállalt mennyiséggel szemben jóval több új, illetve javított raktári jegyzéket készített el az év folyamán.

A megyei tagintézményeknél a raktári jegyzékkel el nem látott iratanyag mennyisége az előző évi adathoz képest összességében változatlan maradt (megközelítőleg 20%). Bár a legtöbb esetben ezekhez az iratokhoz is léteznek jegyzékek, ezek azonban nem merítik ki a raktári jegyzékkel szemben támasztott szakmai követelményeket.

Több megyei levéltár esetében is elmondható, hogy iratanyaguk egésze megfelelő rendezettségű és a szükséges nyilvántartásokkal teljes körűen ellátott (Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér, Komárom-Esztergom), illetve jelentéktelen mennyiségű iratanyag vonatkozásában merül fel a nyilvántartások hiánya (Heves 2,2%, Jász-Nagykun-Szolnok 4,2%, Somogy 1,5%, Sopron 0,1%). Az átlagtól jelentősen nagyobb terjedelemben raktári jegyzékkel még el nem látott iratanyagot hat megye őriz (Bács-Kiskun 32%, Baranya 39%, Csongrád 38%, Hajdú-Bihar 47%, Nógrád 41%, Pest 27% és Zala 36%).

A megyei levéltárak 2018-ban 6 049,80 ifm iratanyaghoz tervezték új és javított raktári jegyzéket elkészíteni. Az év végére 5 626,48 ifm-hez készültek raktári jegyzékek a megyei tagintézményeinkben. Előre nem minden esetben látható, hogy a meglévő nyilvántartások helyett végül teljesen új raktári jegyzék vagy javított raktári jegyzék készíthető, ezért a két típus közötti arányok meggyőzően változóak, összességében elérik a 93%-os szintet.

1. táblázat – Raktári jegyzékkel ellátottság és raktári jegyzékek készítése:

A levéltár megnevezése	Őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)
MNL OL 1945 előtti Kományszervek Főosztálya	23569,54 + 475 MB	23569,54 + 475 MB	0	652,01 + 397 db	230,56

A levéltár megnevezése	Órzott iratanyag mennyisége (ifm)	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)
MNL OL 1945 utáni Politikai Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya	17673,36	17673,36	0	741,11	349,85
MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztály	37903,64	37903,64	0	56,63	1265,35
MNL OL Magánlevéltári Főosztály	6337,57	6327,35	10,09	27	20,57
MNL OL összesen	85484,11 + 475 MB	85473,89 + 475 MB	10,09	1476,75 + 397 db	1866,33
MNL BKML	11117,63	7610,97	3506,66	33,81	29,01
MNL BaML	17727,28	10742,04	6985,24	130,21	12,40
MNL BéML	9549,90	7655,66	1894,24	32,14	127,29
MNL BAZML	12771,59	12771,59	0	74,93	203,98
MNL CSML	17898,73	11023,54	6875,19	26,22	211,03 + 434 db
MNL FML	9991,62	9996,10	0	1,36	306,94
MNL GYMSML Győr	8252,11	6294,20	1957,91	145,62	0
MNL GYMSML Sopron	6813,62	6805,86	7,76	55,20	0
MNL HBML	11790,24	6238,34	5551,90	34,56	10,31
MNL HML	10441,79	10260,26	232,44	25,93	80,40
MNL JNSZML	8473,46	8115,90	357,52	90,35 + 1898 db pausz	249,23
MNL KEML	10539,95	10539,95	0	116,24 + 234 db terv	721
MNL NML	9836,94	5802,47	4034,47	0	125,74
MNL PML	19825	14388	5347	143,74	115,98
MNL SML	17428,07	17165,93	262,14	1248,72	0
MNL SZSZBML	7816,28	6086,97	1729,31	5,38	1,74
MNL TML	12949	12037	912	175,96	247,47
MNL VaML	10236	9433	805	58,19	201,30
MNL VeML	15406,52	14190,67	1214,85	144,99	131,11
MNL ZML	11137,13	7156	3981	308	0
Megyei levéltárak összesen	240002,86	194314,45	45654,63	2851,55 + 1898 db pausz + 234 db terv	2774,93 + 434 db
MNL összesen	325486,97 + 475 MB	279788,34 + 475 MB	45664,72	4238,30 + 397 db + 1898 db pausz + 234 db terv	4641,26 + 434 db

A munkabeszámolóban 2017 óta mérjük fel a Magyar Nemzeti Levéltár központi elektronikus nyilvántartó rendszerében elvégzett munkát. A kérdések a scopeArchivba betöltendő raktári jegyzékekkel elvégzett munkára és a törzskönyvi nyilvántartásban létrehozott leírási egységekre vonatkoztak.

A központi szervezeti egységek esetében a legfontosabb feladat – az iratanyag kutathatósága növelése érdekében – a meglévő raktári jegyzékek átdolgozása és feltöltése volt az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. A feltöltött jegyzékek körét 2018-ban is a kutatottság mértékének figyelembevételével szélesítettük. A már rendelkezésre álló jegyzékeket megfelelő formátumúra alakítottuk és feltöltöttük a scopeArchivba, folytatva a 2015-ben megkezdett munkát, melynek során az eddig csak papíron meglévő jegyzéket is digitalizáltuk (szkenneltük vagy begépeztük – mely munkafolyamatnál gyakran vettük igénybe a közfoglalkoztatott kollégák segítségét), majd megfelelő formára alakítottuk és feltöltöttük.

A Magyar Nemzeti Levéltáron belül változatlanul az Országos Levéltár végzi nagyobb volumenben a raktári jegyzékek feltöltését. 2018 folyamán közel 140 ezer leírási egységet hoztak létre több mint 1 300 ifm iratanyaghoz. További 245 darab raktári jegyzéket – amelyek mögött majd 2 000 ifm iratanyag áll – előkészítettek a scopeArchivba való betöltésre. A tervezetthez képest (1 781,94 ifm) némileg elmaradt a létrehozott LNYR leírási egységekkel érintett iratanyag mennyisége, de azt jóval meghaladó mennyiségű iratanyag esetében történt meg a betöltés előkészítése.

A megyei tagintézményekben a központi szervezeti egységek tapasztalatainak felhasználásával – az Országos Levéltár iratórzo főosztályai munkatársainak segítségével – már 2016-ban megkezdődött a raktári jegyzékek egységesítésének folyamata, a nyilvántartórendszerbe való feltöltésre alkalmas formátumban. 2018 folyamán NKA támogatás segítségével az MNL Veszprém Megyei Levéltárában folytatódott a megyei tagintézményekben dolgozó kollégák részére a scopeArchiv használatának elmélyítése érdekében az előző évben megkezdett továbbképzés. A képzés jelentős részét tette ki a megfelelő formátumú¹ raktári jegyzékek elkészítésének és feltöltésének oktatása.

A meglévő raktári jegyzékek nagy része a megyei tagintézmények esetében is létezik már valamilyen elektronikus formában (MS Word és Excel) is, vagy folyamatban van a jegyzékek begépelése, elektronizálása. Mivel a word formátumú raktári jegyzékek nem tölthetők be a levéltári nyilvántartó rendszerbe, ezek esetében az excel formátumra való átalakítást kell először elvégezni.

A 2. táblázatban látható adatsor alapján kijelenthető, hogy 2018-ban több megyében öröndetes módon megindult a raktári jegyzékek feltöltésének folyamata. Azt is érdemes megjegyezni, hogy az eddig lezajlott képzés sorozataira munkatársakat küldő megyék láthatóan aktívabban vesznek részt a raktári jegyzékek feltöltésében. Kiemelhető e téren Baranya, Borsod és Pest megye. Ez is mutatja, hogy igen nagy szükség van a képzési program folytatására. A jelentésekből az is kiderül, hogy több tagintézményben szisztematikusan indult meg a munka. Egyes fondfőcsoportokra, fondcsoportokra fókuszált Békés, Borsod, Heves és Pest megye. Más megyei levéltárak is végeztek kisebb-nagyobb mennyiségű feltöltéseket próbaként, illetve több helyen tapasztalható a gyarapodások rögzítése kapcsán az új leírási egységek létrehozása. A tagintézményeknél a már meglévő raktári jegyzékek átalakítása folyik xls formátumra, illetve az új, illetve javított raktári jegyzékeiket már eleve xls formátumban készítik el, melyek feltölthetőek lesznek a scopeArchivba.

A megyei tagintézményeknél a scopeArchivval kapcsolatos feladatok végrehajtását különösen nehezíti az amortizálódott számítógép-állomány, amely sok esetben nem alkalmas a feladatok ellátására. Nagy probléma még, hogy a fióklevéltárakban továbbra sem érhető el a scopeArchiv. A humán erőforrás hiánya e téren is visszafogja a teljesítményeket, valamint a képzettségi szint emelésére szervezett belső képzésekre továbbra is nagy szükség van.

Mindezek ellenére a megyei tagintézmények a 2018-as év folyamán közel 3 200 ifm iratanyaghoz készítettek xls formátumú raktári jegyzékeket, s több mint 19 ezer leírási egységet hoztak létre a scopeArchivban.

MNL szinten elmondható, hogy a levéltári nyilvántartások készítése terén mind tartalmilag, mind mennyiségileg a 2018. évi tervben vállalt feladatokat teljesítette az intézmény.

2. táblázat – LNYR-be való betöltésre vonatkozó adatok

A levéltár megnevezése	LNYR-be való betöltésre (xls jegyzékek száma)	előkészített formátum)	Érintett iratanyag terjedelme	Az LNYR-ben létrehozott leírási egységek száma	Érintett iratanyag terjedelme
MNL OL 1945 e. KF	73		1033,73	136758	471,96
MNL OL 1945 u. KPF	0		0,00	33	87,21
MNL OL GLF	158		776,25	157	803,22

¹ A megfelelő formátum itt nem elsősorban informatikai fogalom, hanem a korábbi dobozszintű jegyzékek átalakítását jelenti a scope logikája szerint.

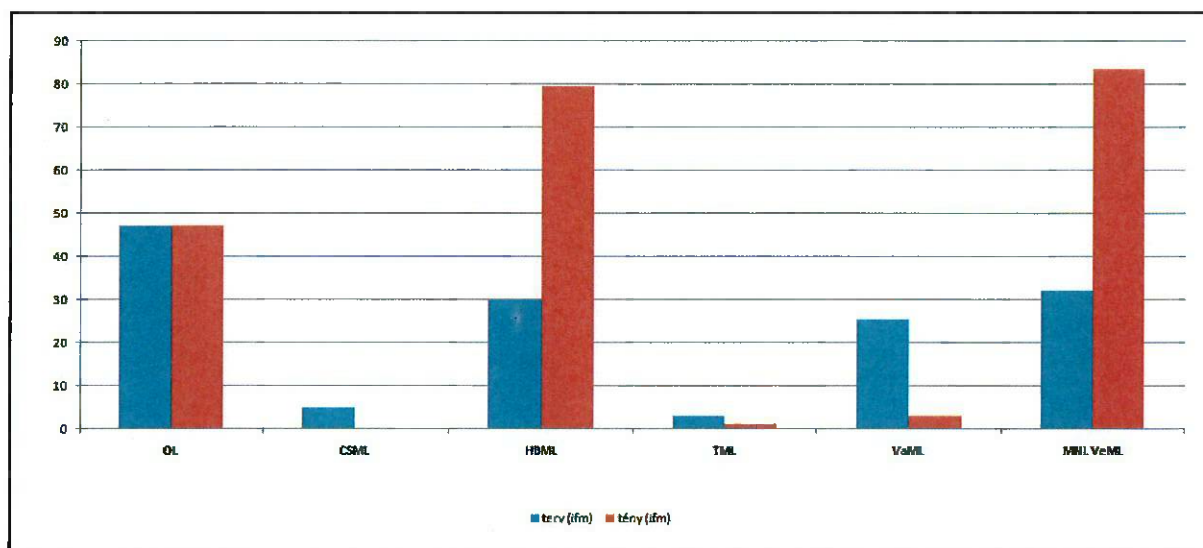
A levéltár megnevezése	LNyR-be betöltésre (xls jegyzékek száma)	való előkészített formátum)	Érintett iratanyag terjedelme	Az LNyR-ben létrehozott leírási egységek száma	Érintett iratanyag terjedelme
MNL OL MGYF	14		20,51	795	nem releváns
MNL OL összesen	245		1830,49	137743	1362,39
MNL BKML	0		0,00	9	158,50
MNL BaML	1		24,00	2508	77,53
MNL BéML	18		105,82	1658	58,59
MNL BAZML	204		814,88	10000	727,09
MNL CSML	0		0,00	0	0,00
MNL FML	11		0,76	8	1,01
MNL GYMSML Győr	0		0,00	0	0,00
MNL GYMSML Sopron	0		0,00	0	0
MNL HBML	0		0,00	0	0,00
MNL HML	253		250,84	190	351,40
MNL JNSZML	55		225,70	7	23,53
MNL KEML	14		96,47	2	40,92
MNL NML	39		147,23	0	0,00
MNL PML	6		69,63	3178	69,63
MNL SML	133		1248,72	0	0,00
MNL SZSZBML	7		5,01	3	2,85
MNL TML	31		132,64	0	0,00
MNL VaML	0		0,00	115	1,34
MNL VeML	13		36,67	1414	59,45
MNL ZML	0		0,00	0	0,00
Megyei levéltárak összesen	785		3158,37	19092	1571,84
MNL összesen	1030		4988,86	156835	2934,23

III. 5. Rendszerezés, rendezés

III. 5.1. Alapszintű rendezés

A 2018. év során 6 tagintézmény, közel 143 ifm terjedelemben tervezett alapszintű rendezést. A feldolgozó munka tárgyévi volumene végül jelentősen felülmúlta a munkatervben foglaltakat. Nemzeti levéltári szinten az alapszintű rendezés 26 fondot érintett és 215 iratfolyómetert ölelt fel. Fő hangsúllyal – a dolog természeténél fogva – a legnagyobb terjedelmű (pl. vállalati, tanácsi) fondfőcsoportok szerepeltek. Az alapszintű rendezés lehetővé tette az érintett iratok szakszerűbb, jogszabály által előírt részletességű nyilvántartásba vételét, egyúttal első lépést jelentett a magasabb szintű feltárásuk felé. Néhány esetben az alapszinten rendezett iratok középszintű rendezése már a tárgyévben meg is kezdődött. Levéltárszervezeti oldalról meghatározó súllyal képviseltették magukat a Hajdú-Bihar és a Veszprém megyei tagintézmények, melyek a feldolgozó munka során az érintett fondok háromnegyedét végezték. Az Országos Levéltárban a Gazdasági Levéltári Főosztály végzett alapszintű rendszerező tevékenységet. Itt a súlypontot a Magyar Királyi Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak (MÁVAG) irategyüttesének feltárása tette ki, mely tevékenység a naptári éven átnyúló, szisztematikus rendszerező munka részét képezte, és végül középszintű tárgyi rendezéssel zárult. Az alapszintű rendezéseknél kisebb hányadot tett ki az újonnan levéltárba beérkezett iratok rendszertani besorolása, vagy a már bent lévő iratanyaghoz való illesztése.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	1	47,19	47,19	XXIX.
MNL CSML	0	5,10	0,00	-
MNL HBML	6	30,00	79,52	VII., XXIII-XXIV.
MNL TML	6	3,00	1,24	IV.
MNL VaML	3	25,52	3,15	VIII., XXV., XXXVII.
MNL VeML	10	32,14	83,61	VIII., X., XIV., XXIII., XXIX.
Összesen:	26	142,95	214,71	IV., VII-VIII., X., XIV., XXIII-XXV., XXIX., XXXVII.

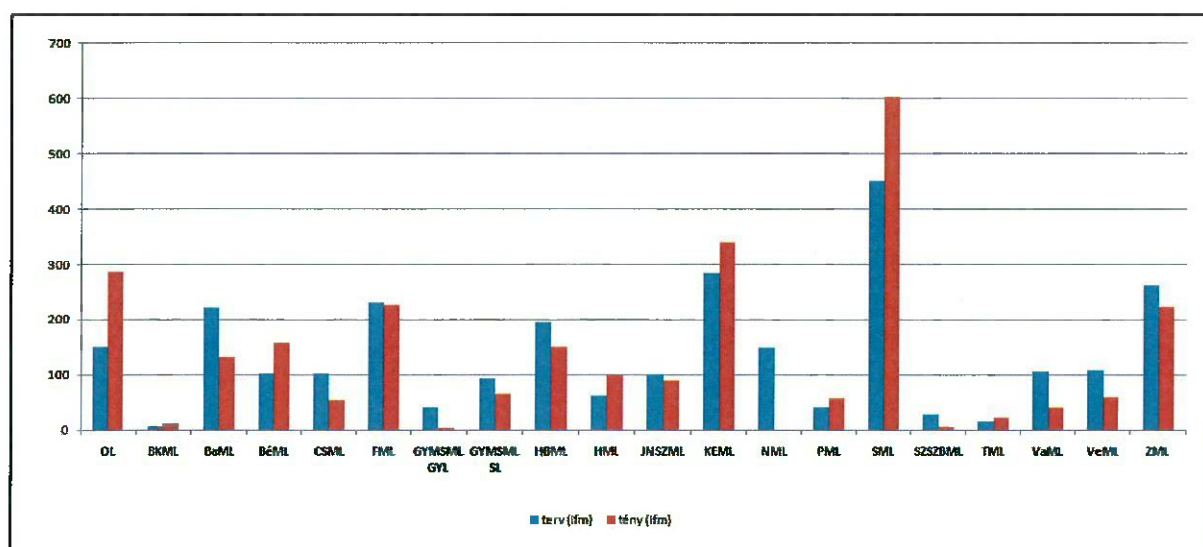

III.5.2. Középszintű rendezés

A rendezési munkákon belül hagyományosan a középszintű rendezés jut prioritáshoz, mely megmutatkozik mind a mennyiségi értékekben, mind pedig a ráfordított energia tekintetében. Ezt a trendet nem törte meg a 2018-as esztendő sem. Ez évben egy kivétellel valamennyi szervezeti egység tervezett középszintű rendezést, összesen 2746 ifm terjedelemben. A tárgyév végül 477 fondot érintve, összesen 2626 ifm mennyiségű iratanyag feldolgozásával zárult. Az elvégzett feldolgozó munka egyes levéltári egységeknél felülmúlta a munkaévre tervezett értéket, másutt a vállalások alatt maradt. Ennek okai nagyrészt az év során elvégzett, valamennyi tagintézményt érintő rendkívüli feladatokban – csak a legfontosabbak: hadikárpótlási ügyek, központi tudományos projekt-feladatokhoz kapcsolódó iratgyűjtés, digitalizálás, kiadványszerkesztés – keresendők, de leginkább az egyes tagintézményeket érintő átszervezésekből, iratköltöztetési teendőkből eredtek. A tervezés és végrehajtás összességében reális és megfelelő mennyiségű volt, alig 4%-nyi eltéréssel zárult az év. A középszintű rendezés során szinte nem volt olyan fondfőcsoport, amely ne lett volna érintett ebben a munkában. Mennyiségi arányaikból és frekvenciájukból eredően elsősorban a törvényhatósági, tanácsi és önkormányzati iratanyagok, illetve az önkormányzatok intézményi fondjait rendszereztek a levéltár munkatársai. Az országos hatáskörű szervek (Országos

Levéltár állománya) között említésre érdemes a Magyar Rádiótól átvett iratanyagban elvégzett munka. A gazdasági szervezetek irat-együtteseinek fele részben az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság szerepelt, a rendszerezés másik felét pedig nagymúltú járműgyártó vállalatok adták ki (MÁVAG, Ganz Hajógyár és Óbudai Hajógyár). A megyei tagintézmények közül mennyiségét tekintve ez évben is a Somogy Megyei Levéltár tevékenységét kell kiemelni.

A megnevezése	levéltár	Fondokszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL		18	150,53	286,42	XV., XIX., XXIX., K, P, Z szekciók
MNL BKML		2	4,68	11,16	XV., XXX.
MNL BaML		27	221,59	131,86	IV-V., VII., IX-XI., XIII., XV., XXIII-XXV.
MNL BéML		15	101,86	158,33	VIII-X., XIV., XXIII., XXV., XXX., XXXVII.
MNL CSML		18	101,91	53,59	VIII., XI., XIII-XV., XXIII-XXIV.
MNL FML		40	230,26	226,62	IX., XII., XIV., XXIII.
MNL GYMSML GYL		2	40,45	4,20	XXV.
MNL GYMSML SL		16	92,95	65,66	VIII., XIV., XXIII-XXIV., XXIX-XXX.
MNL HBML		27	195,30	150,11	VII-VIII., XXIII-XXV., XXIX., XXXV., XXXVII.
MNL HML		11	61,78	97,76	VII-VIII., XXV., XXXV., XXXVII.
MNL JNSZML		23	101,08	89,46	XIV., XXIII-XXIV., XXX., XXXVII.
MNL KEML		63	284,97	338,97	IV-V., VIII., XIV., XXIII-XXIV., XXXV.
MNL NML		0	148,00	0,00	-
MNL PML		7	40,00	57,42	XXIII., XXV., XXXV.
MNL SML		57	452,10	604,33	IV., IX., XV., XXIII., XXV., XXXVI-XXXVII.
MNL SZSZBML		10	27,32	4,72	XIII-XV., XVII., XXIII-XXIV.
MNL TML		21	15,02	22,17	IV., VI-VIII., X-XI., XIV.
MNL VaML		14	105,56	41,45	VIII., X., XXIII., XXV., XXXVII.
MNL VeML		21	108,20	59,61	V., XI., XIII., XXIII., XXIX-XXX.
MNL ZML		85	262,42	222,54	IV-V., VII-VIII., XIV., XXIII-XXV., XXXV.
Összesen:		477	2745,98	2626,38	IV-XV., XVII., XIX., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXV-XXXVII., K, P, Z szekció

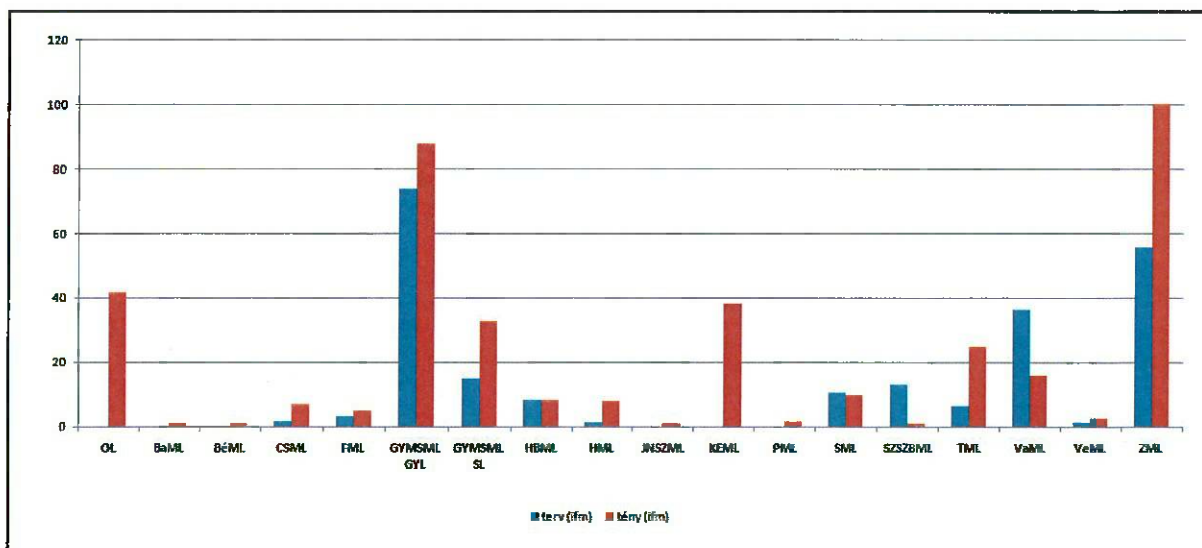

III.5.3. Darabszintű rendezés

Darabszintű rendezést 12 megyei tagintézmény tervezett 2018-ban, összesen 226,62 ifm terjedelemben és 400 db egyedileg nyilvántartott dokumentum vonatkozásában. A teljesítés – a középszintű rendezéssel ellentétben – ez évben szignifikánsan meghaladta a munkatervben foglalt mennyiséget. A legrészletesebb szintű levéltári feldolgozó munka az MNL-ben 233 fondot érintett, és 387,57 ifm-t tett ki. A darabegységben kezelt iratok közül a munkatervbe foglalt 400 főlíánst sikerült közel

hatszoros mennyiségben meghaladni. Önmagában a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár a darabszintű tételekben megadott állományából közel 1900 darabot feldolgozott fel. A legrészletesebb szintű rendezés itt a Solnok Megyei Állami Építőipari Vállalat pauszanyagú tervdokumentációját fedte le. Másutt hangsúlyosabb szerepet kaptak a feudális kori iratok és a gyűjtemények fondfőcsoportba sorolt levéltári anyagok, illetve minden olyan fond(részlet), amelynek iratanyaga vagy a fizikai jellemzői (kötet, térkép, plakát stb.) vagy más egyéb okok miatt darabszintű nyilvántartást, ebből fakadóan ugyanilyen szintű rendezettséget kívánt meg. Ennek megfelelően vállalati, tanácsi és jogszolgáltatási anyagok is jelentős mennyiségben szerepelnek az elvégzett feladatok között. A darabszintű rendezéseket – szintén a párhuzamos, vagy jövőbeli segédletkészítésnek alárendelten – az adatbázis-építések, illetve azzal összefüggésben a digitalizálási, továbbá ügyfélszolgálati célok (pl. hadikárpótlás) is indukálták.

A megnevezése	levéltár	Fondokszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL		12	-	41,69	XIX., C, K, P szekciók
MNL BaML		1	-	0,90	XXIII.
MNL BéML		2	-	1,10	XIV-XV.
MNL CSML		11	1,56 + 400 db	7,11 + 434 db	V., VIII., XV., XXIII.
MNL FML		4	3,32	5,03	IV., VI-VII., XXX.
MNL GYMSML GYL		10	73,78	87,82	IV., XXIII-XXV.
MNL GYMSML SL		22	14,92	32,76	IV., XVII., XXV.
MNL HBML		4	8,26	8,12	XIV-XV., XXIII.
MNL HML		7	1,33	7,85	V., VIII., XXIV.
MNL JNSZML		2	-	0,89 + 1898 db	XIV., XXIX.
MNL KEML		2	-	38,28	VIII., XXIV.
MNL PML		2	-	1,55	XIV., XVII.
MNL SML		15	10,43	9,77	V., X., XIII-XV.
MNL SZSZBML		3	13,20	0,89	VIII., XXXIII.
MNL TML		8	6,48	24,97	XV., XXIII.
MNL VaML		14	36,23	15,94	V., VIII., XIII., XXIII.
MNL VeML		9	1,37	2,59	V., XII.
MNL ZML		105	55,74	100,31	IV., VII., XIII., XXIII., XXX.
Összesen:		233	226,62 + 400 db	387,57 + 2332 db	IV-VIII., X., XII-XV., XVII., XIX., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXIII., C, K, P szekciók

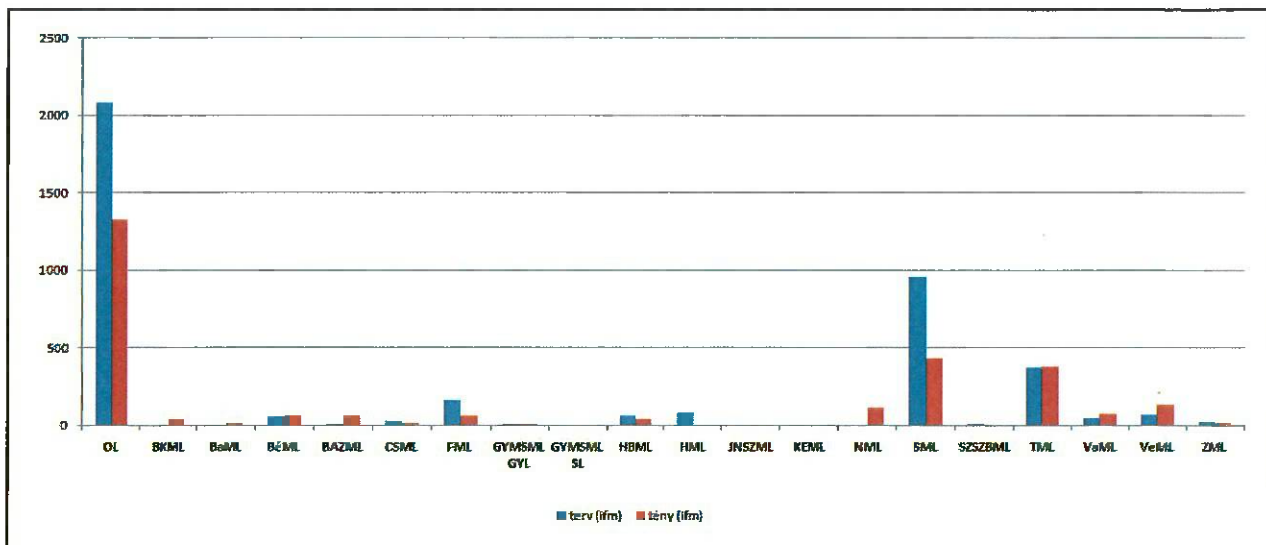

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést az MNL tagintézményeinek négyötöde tervezett, az elmúlt évi mennyiséget csaknem kétszeresen meghaladva, közel 4000 ifm terjedelemben. Ezen levéltári feldolgozó munkafajta úgyszintén felőlelte szinte valamennyi fondfőcsoportunkat. Jellemzően a korábban már legalább középszinten rendezett, de valamilyen ok (költöztetés, sűrű használat, eleve nem szakszerű vagy időközben meghaladottá vált rendezési szisztéma) miatt keveredetté vált irategyütteseket kellett ellenőrizni, adott esetben a rendezettségét felülvizsgálni. Másutt a megszűnő fondcsoportok miatt adódott szükség az ellenőrző munka elvégzésére. Az ellenőrző rendezés mennyisége 2018-ban végül 30%-kal elmaradt az előzetes kalkulációtól. A tervszámoktól való elmaradás egyik okaként az nevezhető meg, hogy a tervezési időszakban még nem lehetett pontosan felmérni a 2018. évre eső intézményi átszervezések intenzitását. Negatívan befolyásolta a szakmai munkavégzést az évközbéli személyi változások, fluktuációs tendenciák iránya is. Másutt (pl. Somogy megyében) a levéltári feldolgozó munka arányainak áthangolásában találhatunk magyarázatot a végeredményt illetően. Az ellenőrző rendezés fejezetében az Országos Levéltár kiemelkedő szerepe azzal áll összefüggésben, hogy a raktári jegyzékek adatait az elektronikus nyilvántartó rendszerbe (scopeArchiv) történő feltöltéskor revízió alá kellett venni, ami sok esetben ellenőrző rendezést is maga után vont. Itt a rendezés súlypontja a Gazdasági Levéltári Főosztályra tevődött. Az irat-együttesek ellenőrzését sok esetben az állományvédelmi szempontból nem megfelelő tároló dobozok tömeges lecserélésével is összekötötték. Hosszabb időszakot meghatározó levéltárszakmai törekvésként folytatódott az Y szekció (Magyar Országos Levéltár levéltára) anyagának rendezése is, melynek célja az állomány teljes revíziója. Somogy megyében a levéltári iratátvételt kísérte ellenőrző rendezés, mely ebből kifolyólag elsősorban a tagintézményi egység illetékességbe tartozó önkormányzatok anyagait fogta át. A Tolna Megyei Levéltárban részben az iratátvételek során kiegészült levéltári állományok rendszerezése, részben a levéltári nyilvántartó rendszer adatainak pontosítása áll az átlagtól eltérő, kimagasló rendezési mennyiség háttérében. Az MNL-ben 2018 folyamán végzett ellenőrző rendezések 455 fond esetében, összesen 2766 ifm terjedelmű anyagot magába foglalva valósultak meg. A legtöbb fondot a Fejér Megyei Levéltárban dolgozták fel, szám szerint 88 darabot vizsgáltak át a munkatársak ellenőrző rendezéssel. Mennyiséget tekintve a Somogy Megyei Levéltár vezeti a rangsort, az Országos Levéltár mögött.

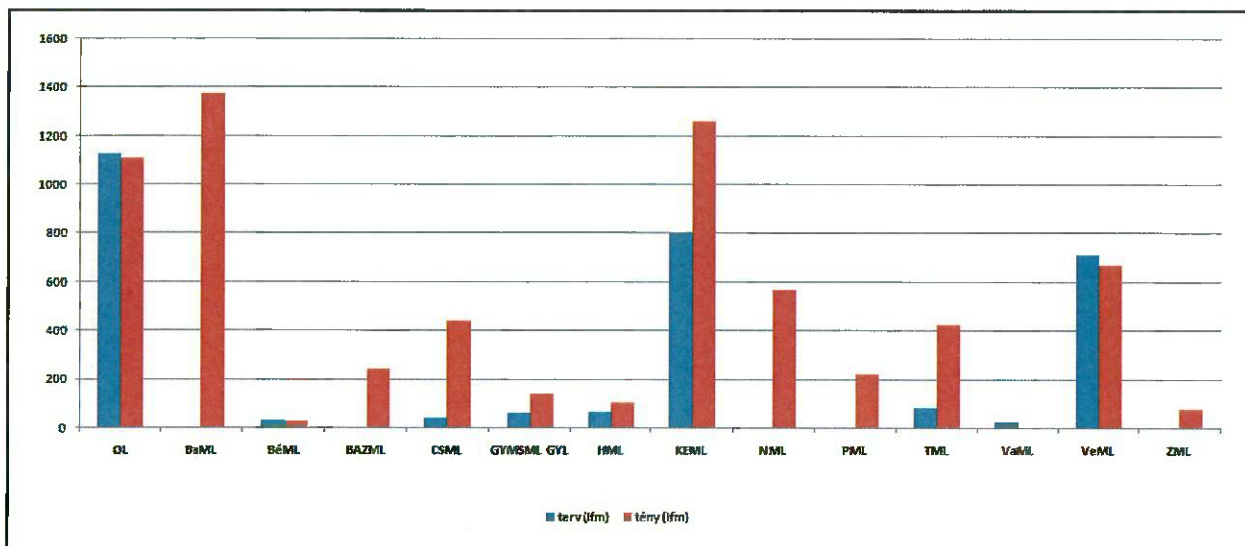
A megnevezése	levéltár	Fondszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL		70	2080,96	1323,62	XVIII-XIX., XXIX., A, B, C, E, F, K, M, N, O, P, S, Y szekciók
MNL BKML		13	4,84	41,94	IV-V., VIII., XIV-XV., XXIII., XXV.
MNL BaML		2	3,50	12,40	IV-V.
MNL BéML		1	57,19	58,92	IV.
MNL BAZML		99	9,14	58,60	IV-V., VII-VIII., XV., XVII., XXIII-XXV., XXXVII.
MNL CSML		1	27,47	12,00	VII.
MNL FML		88	165,13	63,15	IV., XIV., XXIII., XXXVI.
MNL GYMSML GYL		1	11,16	9,24	IV.
MNL GYMSML SL		3	-	3,94	IV., VI.
MNL HBML		13	60,80	37,89	IV-V., XXIII., XXX.
MNL HML		1	81,52	0,96	V.
MNL JNSZML		0	4,47	0,00	-
MNL KEML		1	-	1,46	XV.
MNL NML		1	-	113,00	XXIX.
MNL SML		37	959,53	430,66	XXV., XXXVII.
MNL SZSZBML		0	11,02	0,00	-
MNL TML		70	375,82	379,24	V., VII-VIII., XXIII., XXX., XXXVII.
MNL VaML		33	49,43	72,30	V., XIII-XIV., XXIII.
MNL VeML		17	71,39	130,34	IV-VI., XXXV.
MNL ZML		4	25,44	16,61	IV., VII., XXV.
Összesen:		455	3998,81	2766,27	IV-VIII., XIII-XV., XVII-XIX., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXV-XXXVII. A, B, C, E, F, K, M, N, O, P, S, Y szekciók

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzettelés, átrendezés)

A munka legtöbb esetben raktáron belüli átrendezést, tömörítést kisebb mértékben mintaállványozást jelentett. Jelzettelést kevés helyen végeztek, elsősorban ott, ahol digitalizálásra történő előkészítés vagy darabszintű rendezés is történt. 2018. évre vonatkozóan MNL szinten ez a munkafeladat 2605 fondot fogott át, és 21636 ifm összterjedelemre rúgott. A munkatervvel való összevetés kapcsán megjegyzendő, hogy a Somogy Megyei Levéltár költözése miatt elvégzett előkészítő és logisztikai feladatok oly mértékben megváltoztatták az arányokat, hogy ott az előzetes kalkulációkkal való összevetés nem tekinthető relevánsnak. Hasonlóképpen Baranya megyében sem, ahol egy levéltári egység felszámolása kapcsán került sor közel 3 kilométernyi iratanyag átrendezésére. Csongrád megyében szintén a számottevő intézményi átszervezések előkészítése indokolta a tervezetthez képest kiugróan magas raktári rendezést. Komárom-Esztergom megyében a raktárhasználat racionalizálásához kapcsolódtak a munkálatok. Az OL munkatervhez viszonyított elmaradásának magyarázata abban áll, hogy a raktári rendezésnél tervezett 3,5 km-nyi iratanyag a Bevándorlási Hivataltól végül nem érkezett be, mert a Hess András téri iratanyag költöztetése 2019-re csúszott át a költözés (Budavár Kft részéről történt) folyamatos késleltetése miatt. Amíg a Hess András téri iratanyag biztonságos helyre történő szállítása nem történt meg, újabb, nagy mennyiségű iratanyagot az OL nem tudott átvenni.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	54	3546,18	1281,62	VIII., X., XV., XIX., G, N, P, R szekció
MNL BKML	7	69,17	78,40	IV., VI., IX., XXIII., XXXVII.
MNL BaML	81	-	2980	IV., V., X., XIV., XVII., XXIII., XXXIII.,
MNL BéML	319	23,20	279,78	VIII.
MNL BAZML	3	12,00	3,31	IV., VIII.
MNL CSML	69	54,76	1858,84	V., VIII., XXIII., XXX.
MNL FML	118	-	109,22	IV., XXXIII.
MNL GYMSML GYL	8	60,00	39,60	IV., XI., XXIV., XXV.
MNL HML	20	57,00	59,70	VIII., X., XV., XXV., XXIX., XXXV., XXXVI.
MNL KEML	66	1000,00	1477,80	XIV., XXIII., XXIV.
MNL PML	14	-	76,93	V., XXXV.
MNL SML	1564	3000,00	12476,10	VII., XV., XXIII., XXX.
MNL TML	53	120,00	265,97	V., XXIII.
MNL VaML	2	-	2,65	XI.
MNL VeML	225	795,63	578,49	V., VIII., XIV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.
MNL ZML	2	-	67,68	XXIII.
Összesen:	2605	8737,94	21636,09	IV-XI., XIV-XV., XVII., XIX., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXIII., XXXV-XXXVII., G, N, P, R szekció

III. 6. Selejtezés

A Magyar Nemzeti Levéltár ingatlanfejlesztési stratégiájának tervszerű végrehajtása ellenére a legtöbb megyei tagintézmény évről-évre szabad raktári férőhely kapacitás problémákkal küzd, mely továbbra is alátámasztja az intézményekben zajló selejtezési munkák létjogosultságát.

2018-ban hat megyei tagintézményben, valamint az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztályán került sor a selejtezésekre. Ezek közül a selejtezés alá vont iratanyag mennyisége tekintetében az Országos Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár emelhető ki, hiszen ez a három intézmény adja a Magyar Nemzeti Levéltár selejtezés alá eső iratanyaga összterjedelmének a 83%-át. A selejtezések a korábbi évekhez hasonlóan elsősorban az 1945 utáni iratanyagot, s ezen belül is a tanácsi, az államigazgatás területi szervei, valamint a vállalati és a szövetkezeti iratokat érintették.

Az előző évekhez hasonlóan a selejtezési munkafolyamat mindenütt szorosan összekapcsolódott a rendezési munkálatokkal, emiatt az alább közölt táblázatban külön oszlopban tüntettük fel a tényleges selejtezés által, és a rendezési munka során bekövetkezett iratcsökkenéseket.

A levéltár megnevezése					Selejtezés	Rendezés során
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont terjedelme (ífm)	alá irat Selejt mennyisége (ífm)	Érintett fondfőcsoportok	Selejtezés jóváhagyása (megtörtént, folyamatban)	bekövetkezett iratcsökkenés (ífm)
MNL OL	8	105,88	37,38	XXIX., Z.	Folyamatban	200
MNL BKML	2	21,48	3,18	XXIII., XXIX.	1 folyamatban és 1 megtörtént	—
MNL BaML	—	—	—	—	—	—
MNL BéML	—	—	—	—	—	—
MNL BAZML	—	—	—	—	—	—
MNL CSML	—	—	—	—	—	—
MNL FML	—	—	—	—	—	3
MNL GYMSML Győr	22	55	6	XXIX., XXX.	Folyamatban	—
MNL GYMSML Sopron	—	—	—	—	—	—
MNL HBML	—	—	—	—	—	—
MNL HML	—	—	—	—	—	—
MNL JNSZML	—	—	—	—	—	—
MNL KEML	4	527,81	334,82	XXIII., XXIV.	Folyamatban	—
MNL NML	—	—	—	—	—	—
MNL PML	—	—	—	—	—	60
MNL SML	11	160,19	31,89	XXIII.	Megtörtént	7,98
MNL SZSZBML	—	—	—	—	—	—
MNL TML	—	—	—	—	—	—
MNL VaML	—	—	—	—	—	—
MNL VeML	2	9,5	1,28	XXIII.	Folyamatban	8,15
MNL ZML	8	74,29	7,23	XXIII., XXIV.	Folyamatban	—
Összesen	57	954,15	421,78	XXIII., XXIV., XXIX., XXX., Z.	megtörtént: 2 folyamatban: 6	279,13

A tagintézmények 2018. évi munkatervére alapján a selejtezés alá vont levéltári iratanyag 359,64 iratfolyómétert tett ki a bértárolt iratanyagban tervezett selejtezések nélkül. Ezzel szemben 2018-ban a ténylegesen selejtezés alá vont iratanyag 954,15 iratfolyóméter volt, mely a jelzett célkitűzésnek a 265%-át teszi ki. A 2018. évi munkatervben megjelölt selejtezési tervszámaikból az MNL Országos Levéltára Gazdasági Levéltári Főosztálya, az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára és az MNL Somogy Megyei Levéltára jelentős mértékben felülteljesítette a tárgyévre kitűzött mennyiségi kvótát, az MNL Zala Megyei Levéltára pedig a 2018. évi munkatervében nem számolt a selejtezéssel kapcsolatos munkafolyamatokkal, ennek ellenére a tanácsi iratanyag rendezése során 74,29 iratfolyómétert (8 fond) vont eljárás alá.

III. 7. Segédlet-készítés

Az MNL OL szervezeti egységei és megyei levéltárai a középtávú szakmai célkitűzésnek megfelelően 2018-ban is nagy hangsúlyt fektettek a felhasználók, kutatók munkáját támogató és a levéltári anyag használatát, nyilvántartását megkönnyítő segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását jelentette. A segédletkészítés tekintetében az új nyilvántartó rendszerre történő áttállással párhuzamosan a 10/2002. NKÖM, illetve a 2015-ben hatályba lépett 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat a levéltári nyilvántartások közé soroltuk, köztük a raktári jegyzékek készítését is. Ezt indokolta az is, hogy az új, a scopeArchivra alapozódó nyilvántartórendszer (LNYR) azt követeli meg, hogy az általunk őrzött iratanyagot a lehető legrészletesebben írjuk le. A 2017-ben sorra került szakmai egyeztetés alapelveit figyelembe véve folytattuk a scopeArchiv és az AOL (adatbazsokonline.hu) adatfejlesztését. Az eddigi tapasztalatok is arra mutatnak, hogy a nyilvántartórendszer és a repertóriumok, raktári jegyzékek célkitűzései így lényegében azonosak, a repertóriumok további készítése valójában feleslegessé is vált. Utóbbit azért hagytuk meg a beszámolóban, mert a megyei levéltárakban még folyamatban vannak korábban kezdett repertóriumkészítési munkálatok. A scopeArchiv bevezetésével lehetővé vált, hogy szinte minden elektronikus segédlet folyamatosan a rendszer részévé tegyünk, így elmosódik a határ a hagyományos nyilvántartás és a segédlet között. A scopeArchiv mellett a segédletek nagyobb részét nyújtó adatbázisok építését az önállóan kifejlesztett AOL rendszere teszi lehetővé. Ez utóbbi alkalmazás, valamint az ezt támogató adatbázisok és fejlesztések (Név-tér, adatbázis sémák, illetve a sémákra épülő adatbázisok stb.) újabb irányokba vitték az adatbázisainkkal kapcsolatos munkálatokat. A fejlesztések az utóbbi években az MNL megyei levéltáraiban is megtörténtek, egyben előkészületek történtek arra is, hogy az MNL tagintézményeinek adatbázisai azonos adatbázis sémákba rendezetten, egy felületen jelenjenek meg. A két rendszer közötti különbség általában úgy írható le, hogy amíg a scopeArchive az egyszerűbb (jegyzékek, lajstromok, regeszták) publikálásra alkalmasabb, addig az Adatbázisok online felülete az összetett, bonyolultabb névtér alkalmazásokhoz kapcsolódó adatbázisok rögzítését és publikálását teszi lehetővé. Mindkettő nagy előnye, hogy – amennyiben rendelkezünk megfelelő sémával és feltöltő felülettel – az adatbázisok adatai külön beruházás és külső vállalkozó nélkül, költséghatékonyan adminisztrálhatók és tehetők publikussá. E két rendszer felhasználását a korábbinál nagyobb hangsúllyal terveztük bevezetni az MNL összes tagintézményében annak érdekében, hogy az eddig papíralapú vagy lokálisan használható segédletek nagyobb publicitást kapjanak, és a felhasználók/kutatók jóval gyorsabban és egyszerűbben férjenek az iratanyaghoz. Az elkészülő segédletek publikálását így részben a scopeArchiv (lajstrom, jegyzék, regeszta, repertórium), részben a rendelkezésre álló sémák tekintetében az AOL útján oldjuk meg.

A MNL tagintézményeiben 2018-ban épített adatbázisok tekintetében meghatározó hangsúlyt a pártarchontológiai kutatásokhoz kapcsolódó munkák kaptak, emellett a reformáció 500. évfordulójához (2017) továbbá az I. világháborús veszteséglista projektekhez kapcsolódó áthúzódó feladatok nyomán készültek digitális segédletek, valamint a korábbi években megkezdett adatbázisok (hadigondozás, összeírások, műszaki iratok) további fejlesztéseit kell kiemelni. Az adatbázis-építés vonatkozásában a 2018. év legnagyobb MNL szintű vállalkozása a pártarchontológia (Párt-Állam-Párt) projekt volt, amelynek keretében igen nagy volumenű munkát végeztek a tagintézmények. Jelentős előrelépés történt a közös adatbázis feltöltésében, megtartották nyilvános sajtóbemutatóját is. A projekt előremutató a tekintetben is, hogy a létrehozott adatbázis-séma alapján más, közigazgatástörténeti adatbázisok is fejleszthetők.

A Refo500 projekt ebben az évben már csak néhány tagintézményt érintett, a reformációval és a protestáns egyházakkal kapcsolatos iratanyag került feltárára és részletes adatbázisban történő feldolgozásra. A *Reformáció MNL* keretében a megyei levéltárakban a korabeli közigazgatásban és adott esetben különféle magánszemélyeknél keletkezett iratokat dolgozzák fel, elsősorban adatbázisba foglalva. Adatbázisok készültek káptalani hiteleshelyi iratokhoz, anyakönyvekhez, tervanyagokhoz, nemességi iratokhoz. Az Országos Levéltár munkatársai a Magánlevéltári főosztály koordinálásával folytatták az 1526 és 1570 közötti időszak iratainak a feltárást és az adatbázis építést, összekötve az iratanyag digitalizálásával. MNL OL 1526-1570 közötti iratainak feltárása, digitalizálása és feldolgozásának első szakasza lezárult, mivel a támogató pályázat befejeződött, az eredményeket az AOL felületen publikáltuk. 2018-ban 6231 új rekordot, illetve közel 15 ezer névtér adatot rögzítettünk, illetve 13 725 rekordot és 56 773 digitalizált képet publikáltunk. A feldolgozás során eddig összesen mintegy 20 000 rekord került rögzítésre, és emellett az AOL adatbázisainak háttéréül szolgáló névtérben is jelentős adatmennyiség került szerkesztésre. Összesen 31 376 darab személynév, 234 darab testületi és 64 földrajzi név került szerkesztésre. A feldolgozás az NKFI támogatásával folytatódik az eddigi koordináló szervezeti egység, a Magánlevéltári főosztály keretében.

2018-ban befejeződött az I. világháborús veszteséglista adatbázisának elkészítése. Az I. világháborús iratanyagok feldolgozása, főként a veszteséglisták feltárása szintén az adatbázisok jelentőségét domborította ki. Az MNL-ben a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal kötött együttműködési megállapodás lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy az összes tagintézményben megnőjön az adatbázisok által kutatható iratanyagok mennyisége 2018-ban is. A megyei tagintézmények esetében folytatódott a korábbi munkálatok, amelynek keretében a helyi tanácsi iratanyagok feltáráshoz kapcsolódó adatbázisok, illetve lajstromok készítésének jelentősége nőtt meg.

Az OL 1945 előtti kormányzervek főosztályán 2018-ban 37,48 ifm iratanyaghoz készült adatbázis, ami a tervben jelzett mennyiséget lényegesen meghaladja. Az adatbázisok a nemességi ügyekkel, feudális-kori összeírásokkal, az 1848. évi önálló magyar minisztériumok által elrendelt választási névjegyzékekhez, valamint a korábban megkezdett, a Holokauszt évfordulóhoz, illetve a külföldön élő magyar állampolgárokhoz kapcsolódnak. Befejeződött az 1690 utáni erdélyi királyi könyvek sorozat feldolgozása, illetve a korábban megkezdett adatbázis-építések folytatódottak a nagyobb családi levéltárak

levelezéseket és 19. századi minősítési táblákat tartalmazó gyűjteményeiben. A névtér fejlesztés e téren is szerves részévé vált a feldolgozásoknak, mivel 21 344 rekord esetében megtörtént a helynevek azonosítása és névtérhez kötése. Ugyanitt a terv szerint 2,5 ifm iratanyaghoz készítettek tematikus segédleteket a Helytartótanács esetében. Az 1945 utáni kormányzati szervek főosztályán a terv szerinti adatbázisépítés folyt a miniszterelnökségi, minisztertanácsai, belügyminisztériumi, igazságügy minisztériumi és MDP iratokban, amivel 537,92 ifm iratanyaghoz készítettek új adatbázist, vagy történt meg a korábbi adatbázisok revíziója.

A megyei levéltárak a helyi igényeknek, illetve kutatói érdeklődésnek megfelelően a helyi közösség szempontjából fontos intézmények (pl. iskolák), illetve önkormányzati iratok feldolgozására koncentráltak. Kiemelendő, hogy az építkezések miatt megnövekedett az igény a különféle műszaki dokumentációk iránt. Erre az igényre jól reagáltak a megyei tagintézmények, és fokozott figyelmet fordítottak ezekre az irategyüttesekre. Az adatbázis-építés másik jelentősége, hogy a tagintézmények által készített ilyen típusú segédleteket az MNL Adatbázisok online közös keresési lehetőséget biztosító felületén, valamint a tagintézmények honlapján elektronikus formában is hozzáférhetővé lehet tenni. A feldolgozott iratanyagok részben a már említett évfordulókhoz és együttműködésekhez kapcsolódnak, részben törvényi kötelezettségeink következtében, részben pedig a levéltárakban hagyományosan készített feltárásoknak (összeírások, ülésjegyzőkönyvek, napirendi jegyzékek, ingatlan nyilvántartások, archontológiai, műszaki iratok, hadigondozási iratok, térkép- és tervtárak, Igazoló Bizottsági iratok) köszönhetően jöttek létre. A NEB-bel együttműködésben a megyei levéltárakban található 1956 utáni politikai perek szisztematikus feltárása tekintetében komoly előrelépésként értékelhető, hogy 2016-ban megtörtént az 1956–1958 közötti időszakban keletkezett iratok részletes feldolgozása, amit több tagintézményben 2018-ban a következő évekre is kiterjesztettek. A tárgyévben mind a feldolgozott iratanyag mennyiségét, mind az érintett fondfőcsoportok számát tekintve a legnagyobb volumenű segédletkészítés az adatbázisok, a lajsromok és a tematikus segédletek terén valósult meg, míg a legkevesebb iratanyagot érintő segédletkészítés érthető módon a regesztázás esetében történt. A megyei levéltárak által 2018-ban készített adatbázisok jelentős részének internetes hozzáférése még nem megoldott, így a kutatók távoli hozzáférése sem minden esetben biztosított.

A 2018. évi tervadatokkal összevetve megállapítható, hogy a tagintézmények megvalósított segédletkészítési munkateljesítménye minden területen elérte, az adatbázis-építés területén jelentősen meghaladta az eredeti célkitűzéseket. Az adatbázisok esetében – amellett, hogy alkalmazkodott a MNL által megkötött együttműködésekhez és projektekhez – a tematikák sokfélesége növekedett, és az elkészült adatbázisok és regeszták közel kétszeres mennyiségben készültek el, mint az tervezett volt. A középszintű levéltári segédletek tekintetében a tematikus segédletek esetében kis mértékben terven felüli teljesítés történt. Kiemelhetjük, hogy a nagyobb szakmai tapasztalatot és időráfordítást igénylő darabszintű segédletek tekintetében is a tervben foglaltak szerint végezték el a feladatot a kollégák. A tervhez képest – más rendezési munkák miatt – csak a Somogy Megyei Levéltár által vállalt Somogy Megyei Tanács VB Művelődési Osztálya iratanyagának repertorizálása maradt el. Mivel a továbbiakban a hagyományos értelemben vett repertórium készítés már nem lesz tervezhető, ez az évek óta húzódó munka a scopeArchivban kerül közvetlen feldolgozásra.

2018. évi segédletek teljesítménymutatója

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regesza (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL BKML	VIII. 1 – 9,77 ifm XXV. 30.b, 4,60 ifm XXXV. 1 – 10,00 ifm XXXV. 17 – 0,55 ifm	V. 201.b – 11,05 ifm V. 355.a – 0,64 ifm V. 355.b – 0,15 ifm V. 355.c – 0,11 ifm	–	IV. 1407.m, 0,20 ifm IV. 1418 – 0,29 ifm IV. 1504.b – 0,04 ifm IV. 1504.c – 0,01 ifm IV. 1604 – 0,02 ifm IV. 1903.a – 0,59 ifm IV. 1943 – 0,01 ifm V. 171.a – 0,54 ifm VII. 154 – 0,04 ifm XIII. 5.a – 0,06 ifm XV. 3.a – 1,02 ifm XV. 19 – 0,24 ifm XV. 33 – 0,31 ifm XV. 70 – 0,08 ifm XXV. 30.c – 5,76 ifm	–
MNL BaML	–	VIII. 3603 – 0,90 ifm 11 443 rekord XV. 41.a – 574 db XV. 41.b – 418 db XV. 42 – 4542 db	–	–	–
MNL BéML	XXIII. 404 – 15,00 ifm XXV. 10.c – 0,48 ifm XXXV. 1 – 19 – 20 – 21 – 22 – 23 – 24 – 25 – 26 – 27 – 11,88 ifm	–	–	–	–
MNL BAZML	IV. 1906.b – 7,80 ifm IV. 2428.b – 0,01 ifm IV. 2430 – 0,06 ifm V. 72.c, 0,60 ifm V. 81 – 0,32 ifm V. 101-102 – 0,38 ifm V. 106-110 – 0,36 ifm V. 112-121 – 2,34 ifm V. 123-130 – 3,63 ifm V. 137-142 – 2,44 ifm V. 144-156 – 2,36 ifm V. 160 – 0,12 ifm V. 167 – 0,12 ifm	IV. 922.b – 1,80 ifm	–	IV. 2430 – 0,06 ifm	IV. 2401.d – 0,16 ifm

	<p>V. 180-181 – 0,96 ifm V. 183 – 1,38 ifm V. 185 – 0,02 ifm V. 189-191 – 1,25 ifm V. 196 – 0,02 ifm V. 198-203 – 0,32 ifm V. 205 – 0,06 ifm V. 207-211 – 0,22 ifm V. 215-216 – 0,06 ifm V. 270.c – 0,02 ifm V. 278.c – 0,01 ifm VII. 51.b – 19,32 ifm VIII. 53 – 0,02 ifm VIII. 110 – 1,55 ifm VIII. 119 – 0,08 ifm VIII. 121-126 – 1,77 ifm VIII. 128-130 – 0,61 ifm VIII. 132-133 – 1,84 ifm IX. 279 – 0,15 ifm XV. 80 – 535 db. XXIII. 2.d – 3,60 ifm XXIII. 12.a – 0,48 ifm XXIII. 719.b – 0,12 ifm XXIII. 722.b – 0,12 ifm XXIII. 828.b – 0,12 ifm XXIII. 865.b – 0,12 ifm XXIII. 943.b – 0,12 ifm XXIII. 953.b – 0,48 ifm XXIII. 990.b – 0,12 ifm XXIV. 131 – 2,40 ifm XXV. 21.e – 0,48 ifm XXV. 54.b – 2,16 ifm XXV. 54.c – 1,44 ifm XVII. 2 – 3,61 ifm XXXVII. 1021.b – 0,24 ifm XXXVII. 1070.b – 0,24 ifm XXXVII. 1172.b – 0,12 ifm XXXVII. 1291.b – 0,36 ifm XXXVII. 1297.b – 0,12 ifm XXXVII. 1304.b – 0,12 ifm XXXVII. 1337.b – 0,12 ifm</p>				
MNL CSML	<p>V. 84.a, 971 rekord V. 146 – 0,21 ifm VII. 1 – 0,15 ifm XV. 1 – 0,10 ifm, 39 rekord XV. 12 – 0,10 ifm, 34 rekord XV. 21 – 3,00 ifm XXIII. 204.e – 5,76 ifm XXIII. 508.a – 0,05 ifm, 36 rekord XXIII. 509.a – 0,18 ifm, 607 rekord XXIII. 511 – 0,06 ifm, 423 rekord XXIII. 512.a – 2,40 ifm, 187 rekord XXIII. 515.a – 3,72 ifm, 201 rekord</p>	<p>IV. B. 434.a – 0,39 ifm XXIII. 1003.d – 0,06 ifm</p>	<p>IV. A. 1003.a – 0,02 ifm – 57 regeszta V. B. 73.e – 0,08 ifm XII. 2 – 0,24 ifm – 927 regeszta</p>	<p>XV. 35 – 0,08 ifm</p>	<p>XXIII. 512.a – 2,40 ifm XXIII. 515.a – 6,72 ifm</p>
MNL FML	<p>Reformáció 500 projekt: IV. 1.a – 2,30 ifm IV. 405.f IV. 414.b IV. 416. V. 135.b V. 151.a V. 171.a XXIII. 729.a XXIII. 730.a XXIII. 737.a</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>–</p>

	XXIII. 789.a XXIII. 791.a XXIII. 804.a XXIV. 1301.b XXIV. 1351.a				
MNL GYMSML Győr	Pártarchontológia: XXXV – 20 ifm	XXI. 4 – 0,02 ifm XXV. 18 – 0,12 ifm XXXIII. 1 – 1,00 ifm XXXIII. 1 – 3,00 ifm	IV. 464 – 0,60 ifm IV. 502 – 0,02 ifm	XXIV. 214 – 0,72 ifm XXV. 1 – 1,8 ifm XXV. 18 – 1,56 ifm	–
MNL GYMSML Sopron	IV. 409 – 16,80 ifm XVII. 401-418 – 6,60 ifm XVII. 421 – 0,12 ifm XXV. 3 – 3,37 ifm XXV. 151 – 4,67 ifm	–	–	XXIV. 218 – 14,40 ifm	–
MNL HBML	Hadifoglyok, hadigondozottak: IV. B. 1109.p – 0,16 ifm V. 0,25 ifm VIII. 700 – 1,00 ifm XXIII. – 3,00 ifm MNL OL XIX-C-11 – 0,01 ifm	–	–	IV. 1403.a – 0,48 ifm XXIII. 506.e – 1,20 ifm	–
MNL HML	Reformáció 500 projekt: V. 101 – 57,26 ifm VI. 501 – 17,53 ifm Pártarchontológia: XXXV. 11-25 – 26,52 ifm XXXV. 29-30 – 3,00 ifm XXXV. 33 – 0,36 ifm XXXV. 47 – 42,82 ifm	V. 80 – 0,96 ifm V. 192 – 0,48 ifm V. 209 – 0,01 ifm V. 221 – 0,01 ifm V. 224 – 0,24 ifm V. 231 – 0,24 ifm V. 239 – 0,10 ifm V. 255 – 0,12 ifm V. 268 – 0,01 ifm V. 273 – 0,12 ifm V. 280 – 0,25 ifm XXIII.1019.d.- 1040.d – 2,84 ifm XXIII.1042.d.- 1045.d – 0,65 ifm XXIII.1047.d.- 1057.d – 0,75 ifm XXIII.1059.d – 0,24 ifm XXIII.1062.d.- 1069.d – 0,64 ifm XXIII.1090.d.- 1091.d – 0,52 ifm	–	–	–

		XXIII.1093.d – 0,02 ifm XXIII.1095.d – 0,03 ifm XXIII.1097.d.- 1101.d – 0,51 ifm XXIII.1104.d – 0,47 ifm XXIII.1106.d.- 1109.d – 0,40 ifm XXIII.1111.d.- 1121.d – 0,84 ifm			
MNL JNSZML	Pártarchontológia: XXXV.	–	–	IV. B. 407 – 19,20 ifm XIV. 18 – 0,89 ifm XXIX. 21 – 1898 db	–
MNL KEML	IV. 307 – 0,39 ifm IV. 353 – 16,80 ifm IV. 961 – 6,00 ifm IV. 904 – 0,13 ifm XXIII. 712.a – 0,30 ifm XXIII. 713.a – 0,40 ifm XXIII. 720.a – 0,30 ifm XXIII. 723.a – 2,70 ifm XXXV. 1 – 0,36 ifm	–	IV. 1.a – 0,01 ifm V. 1001.a – 0,01 ifm	–	–
MNL NML	Reformáció 500 projekt: XII. 2. XII. 5. XIV. 17. XXXIII. 20. 1. világháborús veszteséglista: XXXIII.1. Pártarchontológia: XXXV. 131.	–	IV. 1 a-b – 0,62 ifm IV. 11. 1 – 2,60 ifm	–	–
MNL PML	IV. 403.a-b – 23,72 ifm IV. 1.d – 0,20 ifm IV. 1.e – 0,10 ifm IV. 2 – 0,10 ifm XIII. 11 – 0,02 ifm	–	–	–	–
MNL SML	Reformáció 500 projekt: IV. 1. c – 15,62 ifm Műszaki adatbázis: XXIII. 526 – 4,50 ifm XXXVII. 2.f – 11,00 ifm Napirendjegyzékek: XXIII. 723 – 1,37 ifm XXXVIII. 1 – 5,63 ifm XXXVII. 231 – 1,37 ifm XXXVII. 261 – 1,75 ifm XXXVII. 351. 2,13 ifm XXXVII. 381 – 1,13 ifm XXXVII. 491 – 0,50 ifm	–	–	–	–
MNL SZSZBML	Reformáció 500 projekt: IV. A. 1 – 0,03 ifm Összeírások: IV. A. 1 – 501 – 0,70 ifm	–	–	–	–
MNL TML	Reformáció 500 projekt: IV. 404.b – 1 ifm, 133 rekord VI. 501.b – 1,17 ifm	–	IV. 1.a, 0,01 ifm	XV. 11 – 0,48 ifm	–

	Pártarchontológia: XXXV. 1-8 – 168,96 ifm XXXV. 18-25 – 15,50 ifm				
MNL VaML	Pártarchontológia: XXXV. 11 – 104,43 ifm	XII. 1. b-i, 32 ifm	–	XII. 1. f – 5,00 ifm	–
MNL VeML	XII. 1.i – 0,08 ifm XII. 1.i – 0,04 ifm V. 102.j – 0,06 ifm V. 173.g – 0,02 ifm V. 177 – 0,01 ifm Összeírások: IV. 1.e – 0,13 ifm Hadigondozás: V. 173.h, V. 339.b, XXIII. 795.b, XXIII. 781.b – 390 rekord Reformáció 500 projekt: IV. 1.j, V. 173.b, XII. 51 – XII. 53 – 88 rekord	V. 173.h – 0,07 ifm V. 334.b.cc – 0,05 ifm V. 334.c.bb, V. 374.a.bb – 1,32 ifm	IV. 1.j – 33 rekord V. 173.b – 49 rekord XII. 51 – 1 rekord XII. 53 – 5 rekord	IV. 431. b – 0,12 ifm V. 374.a.bb – 0,87 ifm XII. 53 – 0,02 ifm	–
MNL ZML	IV. 402.b – 0,75 ifm XXIII. 202.a – 0,55 ifm XXIII. 252.a – 1,30 ifm XXIII. 301.a – 0,20 ifm XXIII. 401.a – 0,75 ifm XXIII. 402.a – 0,35 ifm Pártarchontológia 1948-1989		–	IV. 24.a-z – 2,45 ifm IV. 24.aa-cb – 6,52 ifm IV. 409.d – 0,22 ifm VII. 2.j – 9,20 ifm XIII. 46 – 0,04 ifm XIII. 47 – 0,11 ifm XXV. 254.a – 4,56 ifm XXIX. 33 – 135,48 ifm XXXV. 1.bb – 0,44 ifm	–
Megyei levéltárak összesen:	773,59 ifm + 3109 rekord	70,91 ifm + 443 rekord	3,67 ifm+ 89 rekord	215,05 ifm + 1898 db	9,28 ifm
MNL OL 1945 előtti korm. szervek főo.	1848. évi választási névjegyzékek adatbázisa –18686 rekord B 18 – 1545 rekord – 4 kötet – 0,48 ifm (elkészült) D 188 – 643 rekord – 2 doboz – 0,24 ifm E 158 – 21344 rekord (névtér) E 158 – 70224 rekord – 5 kötet – 0,6 ifm E 190 – 1254 rekord – 4 r. e. – 0,46 ifm F 52 – 151 r.e. - 11,6 ifm K 85 – Terjedelem: 1789 rekord – 21 r. e. – 2,66 ifm K 99 – 1245 rekord – 10 r. e. – 1,4 ifm Y 1 – 1029 rekord – 5 fedeles doboz – 0,9 ifm Y 5 – 1000 rekord – 1 fedeles doboz – 0,18 ifm Zsidó vagyonnal kapcsolatos adatbázis – 524 rekord – 15 r. e. – 0,96 ifm	C 64 – 2,5 ifm – 34 r. e.	–	–	–
MNL OL 1945 utáni korm. szervek főo.	XIX-A-1-j – 2,40 ifm XIX-A-83-b – 24,24 ifm https://library.hungaricana.hu/hu/collection/molmt/ XIX-A-1-j XIX-B-1-h – 1500 rekord XIX-C-3 – 480 ifm – 186 település XIX-E-1-i – 5,4 ifm XIX-E-1-a – 0,84 ifm	XIX-C-1-i – 120 ifm XIX-I-19-a – 0,12 ifm	–	XIX-B-1-i – 6,39 ifm XIX-B-1-j – 9,60 ifm	–

	XIX-j-1-j, XIX-j-1-k – 300.000 sor XXVIII-M-22 – 25,00 M-KS 276. f. 84/118 – 0,01 ifm M-KS 276. f. 84/119 – 0,03 ifm				
MNL OL Gazdasági levéltár	–	–	–	–	–
MNL OL MGY főo.	Reformációs adatbázis – 37976 rekord	–	–	–	–
MNL OL összesen	575,4 ifm + 42006 rekord	122,62 ifm		15,99 ifm	
MNL összesen	1348,99 ifm + 45115 rekord	193,53 + 443 rekord	3,67 ifm+ 89 rekord	231,04 ifm + 1898 db	9,28 ifm

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat, online kutatás

III. 8.1. A kutatószolgálatok feladata, helyzete, tevékenysége

A kutatószolgálati tevékenységben résztvevő munkatársak száma és aránya tagintézményenként változó. Megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező megyei tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámmal dolgozó levéltárakban csak kutatószolgálatban dolgozó munkatársak látják el ezen feladatokat. Kevés kivételtől eltekintve (pl. Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága (fióklevéltárak) miatt a legtöbb helyen egynél több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekednek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban azonban – általában a kisebb látogatottság és a kevesebb munkatárs miatt – a 30 órás nyitvatartási időt nem tudják mindenhol biztosítani.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában (MNL OL) a kutatószolgálat már évek óta a scopeArchiv nyilvántartási programot használja a kutatótermi folyamatok rögzítésére (regisztráció, kérések és kutatási esetek). A scopeArchiv kutatószolgálati alkalmazásának MNL szintű bevezetésére való felkészülést és a kutatószolgálatban dolgozó munkatársak felkészítését az elmúlt években már több képzés és továbbképzés is segítette, de szükség van továbbiakra is. A megyei tagintézmények számítógépparkjának fejlesztése is folyamatban van (KÖFOP pályázat keretében), így vélhetően hamarosan elhárulnak az infrastrukturális akadályok a scopeArchiv MNL szintű alkalmazása előtt. Addig amíg nem valósul meg az egységes kutatói nyilvántartás MNL szinten, sajnos a kutatóknak az egyes tagintézményekben – ha több helyen kutatnak – külön látogatójegyet kell váltaniuk, és külön támogató nyilatkozatot leadniuk, viszont az MNL OL kutatótermeiben már évek óta elég egy megváltott látogatójegy, illetve egy támogató nyilatkozat (tudományos kutatás esetén).

III. 8.2. A Magyar Nemzeti Levéltár kutatóforgalmi adatai

A kutatóforgalmi adatok pontos nyomon követése és elemzése fontos feladat a kutatószolgálatok tevékenységének megújítása és a szükséges változtatások meghatározása szempontjából. A Magyar Nemzeti Levéltár összesített adatai azt mutatják, hogy 2018-ban valamivel kevesebb kutatót regisztráltak, mint 2017-ben.

Az MNL egészében 251 fővel volt 2018-ban kevesebb a regisztrált kutatók száma, ami 4%-os csökkenés, ezen belül a megyei tagintézményekben kisebb a visszaesés, csak 2,9%-os. Mivel az elmúlt évben nagyobb csökkenést tapasztaltunk (2017-ben 17,9%-os volt a 2016-os adatokhoz képest), azt állapíthatjuk meg, hogy a már korábban kezdődött csökkenési tendencia tavaly mérséklődött, és minimálisnak mondható.

A külföldi illetőségű (azaz külföldi lakcímmel rendelkező) kutatók száma 2018-ban MNL szinten csekély mértékben nőtt (15 fővel, 333-ról 348 főre, ami 4,5%-os emelkedést jelent). Ám ez a kis arányú növekedés ellentétes tendenciákat rejt: az OL-ban a külföldi kutatók száma jelentős mértékben, 35,1%-kal emelkedett (134-ről 181 főre), ezzel szemben a megyei tagintézményekben 16%-os csökkenés következett be.

A tudományos kutatók száma MNL tekintetében ugyancsak kis mértékben, 5,6%-al nőtt, de ebben a tekintetben a megyei intézmények növekedése volt eben az évben a nagyobb arányú, méghozzá 13,9%-os. Ezzel együtt továbbra is igaz, hogy mind a külföldi, mind a tudományos kutatók aránya sokkal magasabb az OL-ban, mint a megyei tagintézményekben. A külföldi kutatók aránya 2018-ban az OL-ban 10,5%-os volt, míg a megyékben 4%-ot ért el, a tudományos kutatók aránya az OL-ban a kutatók több mint felét tette ki (54,3%-ot), míg a megyékben a kutatók negyedéhez közelített (23,8%). Más összevetésben: míg az MNL kutatóinak mintegy 30%-át adja az OL (29,5%), addig a tudományos kutatóknak csaknem a felét (48,9%), a külföldi kutatóknak pedig több mint felét (52%).

1. Az MNL kutatóforgalmi adatai 2018-ban tagintézmények szerint

A levéltárak	Regisztrált kutatók	Külföldi kutatók	Tudományos kutatók	Kutatási esetek	Külföldi kutatási esetek	Kutatási kérelmek	Külföldi kutatási kérelmek	Leadott kérérlapok
MNL OL	1730	181	940	9369	980	1560	164	12683
MNL BaML	284	8	69	1240	13	289	8	659
MNL BAZML	319	38	84	870	56	319	56	1037
MNL BéML	226	9	117	717	9	226	9	390
MNL BKML	242	3	36	1300	3	252	3	1792
MNL CSML	443	5	53	2185	8	450	5	1641

MNL FML	165	3	11	560	3	166	3	298
MNL GYMSML GYŐR	111	7	54	425	8	120	7	562
MNL GYMSML SOPRON	97	10	25	327	12	97	10	255
MNL HBML	290	13	37	970	42	294	13	987
MNL HML	162	0	100	596	0	162	0	336
MNL JNSZML	184	1	23	570	1	184	1	570
MNL KEML	86	5	20	200	41	89	6	297
MNL NML	75	5	10	308	7	75	5	154
MNL PML	348	12	162	1971	21	348	12	2268
MNL SML	104	2	33	533	2	104	2	320
MNL SZSZBML	289	14	15	1215	14	291	14	552
MNL TML	151	3	31	739	6	151	3	166
MNL VaML	184	13	66	1261	13	184	13	1028
MNL VeML	276	5	21	882	6	276	5	884
MNL ZML	196	11	16	695	25	196	11	638
Megyék összesen	4232	167	983	17564	290	4273	186	14834
MNL összesen	5962	348	1923	26933	1270	5833	350	27517
OL az MNL %-ában	29,02%	52,01%	48,88%	34,79%	77,17%	26,74%	46,86%	46,09%
Megyék az MNL %-ában	70,98%	47,99%	51,12%	65,21%	22,83%	73,26%	53,14%	53,91%

Adataink azt mutatják, hogy az MNL kutatótermeiben összességében a kutatók száma mellett a kutatási esetek, a kutatási kérelmek száma is csökkent, viszont a leadott kérelmek száma 2017-hez képest nőtt. Az MNL egészében a kutatási esetek száma 10,2%-al, a kutatási kérelmek száma 5,6%-al csökkent, a leadott kérelmek száma 3%-al nőtt. A megyei tagintézményekben a kutatási esetek és a kutatási kérelmek számában némileg kisebb a csökkenés, mint az OL-ban: a kutatási esetek csökkenése a megyékben 7,2%-os, az OL-ban 10,7%-os; a kutatási kérelmeké a megyékben 4,1%-os, az OL-ban 9,4%-os). Az OL azonban ezen adatok alapján is jelentős súlyt képvisel az MNL kutatói forgalmában: a kutatási eseteknek több mint egyharmadát (35%-át) adja, a kutatási kérelmeknek pedig több mint egynegyedét (26,7%). Mivel a leadott kérelmek száma az OL-ban jelentősen, 13%-al nőtt, ez nemcsak ellensúlyozta a megyei tagintézményekben bekövetkezett 4,7%-os csökkenését, MNL szinten 3%-os növekedést eredményezett.

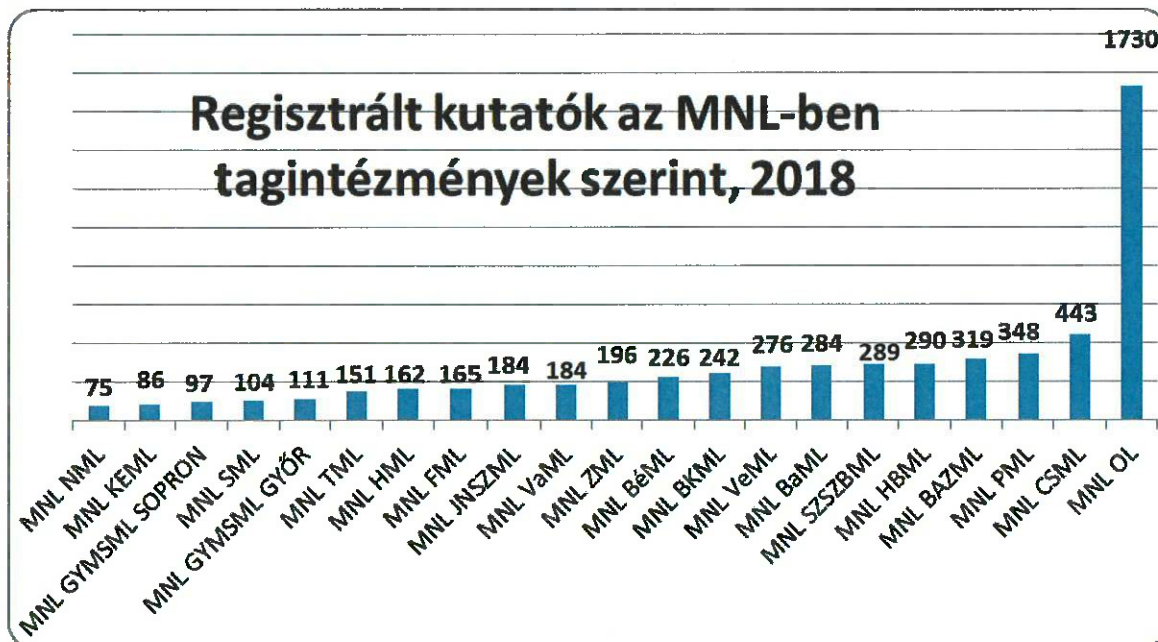
Mint a fenti táblázatból látható, a megyei tagintézmények adják az MNL regisztrált kutatóinak mintegy 70%-át (70,98%), a kutatási kérelmeknek több mint 70%-át (73,26%), a kutatási eseteknek mintegy 65%-át, viszont a leadott kérelmeknek csak alig több mint 50%-át (53,91%). A megyei tagintézmények az MNL külföldi (külföldi lakcímmel rendelkező) kutatóinak kevesebb mint felét (48%-át) adják, a külföldi kutatók kutatási eseteinek közel kétharmadát (65,21%), a külföldi kutatók kutatási kérelmeinek pedig több mint 70%-át (73,26%)

Az egyes megyei levéltárak 2018. évi forgalmát az előző évivel összevetve megállapítható, hogy csak néhány megyei levéltár mutat az előző évihez képest növekvő kutatóforgalmi adatokat. Ha megnézzük négy vizsgált terület (kutatók, kutatási esetek, kutatási kérelmek, illetve kérelmek száma) adatait, megállapíthatjuk, hogy öt olyan megyei levéltár van, amelynek legalább

három kutatóforgalmi adata emelkedett 2018-ben az előző évhez képest. Ezek közül négy, Baranya megye, Fejér megye, Tolna megye, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye levéltára három vizsgált területen, Nógrád megye viszont négy területen produkált magasabb kutatóforgalmi adatokat, mint 2017-ben.

Az egyes megyék között, ahogy korábban, 2018-ben is jelentős volt az eltérés a kutatóforgalmi adatok nagysága tekintetében.

2. Az MNL regisztrált kutatóinak száma 2018-ban tagintézmények szerint

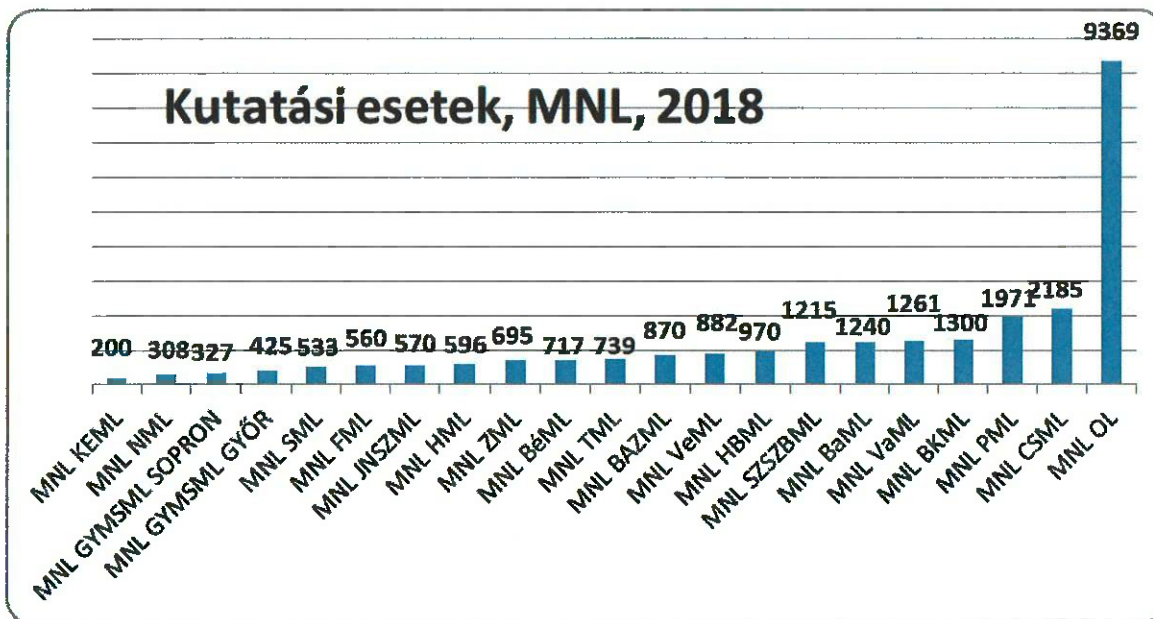

A regisztrált kutatók száma és a kiadott kutatási kérelmek száma nagyjából együtt mozog és minimális köztük a különbség, mivel a kutatók többsége egy évben egy kutatási kérelmet ad be (hisz a kutatók többsége egy évben egy témára kutat. Ezért csak a regisztrált kutatók megoszlásáról közlünk külön diagramot, mivel a másik adat nagyon hasonló eredményezne).

Mint az 1. számú táblázatból látszik, a kutatók és a kutatási kérelmek száma egy megyében haladja meg a négyszázat, Csongrádban: itt 443 látogatójegyet és 450 kutatási kérelmet adtak ki 2018-ban, ami az Országos Levéltár kutatóinak, illetve kutatási kérelmeinek mintegy egynegyede (25,6%-a, illetve 28,8%-a). Kettő megyében háromszáz fölött volt a beiratkozott kutatók és a kérelmek száma: Pest megyében (mindkettő 348), valamint Borsod-Abaúj-Zemplénben (mindkettő 319). Négy megyében 2018-ban meghaladta kutatók és a kérelmek száma a 250-et: Hajdú-Bihar megyében (290, illetve 294), Szabolcs-Szatmár-Beregben (289, illetve 291), Baranya megyében (284, illetve 289) és Veszprém megyében (mindkettő adat 276).

Három megyei levéltárban nem érte el a százat sem a kutatók, sem a kérelmek száma: Nógrádban (75 mindkét adat), Komárom-Esztergomban (86, illetve 89), Győr-Sopron megye Soproni levéltárában (97 mindkét adat). Kevéssel haladta meg kutatók és a kérelmek száma a százat két megyében, Somogyban (104 mindkét adat), továbbá Győr-Sopron megye Győri levéltárában (111, illetve 120).

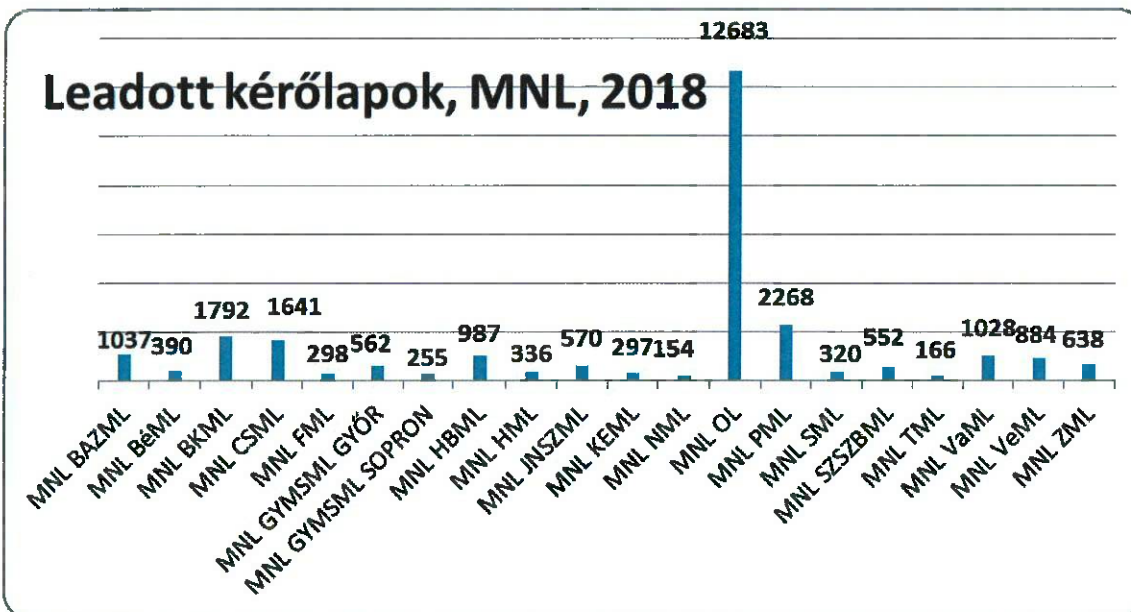
3. A kutatási esetek száma 2018-ban MNL tagintézmények szerint

A megyei levéltárakban mért több mint 17 ezer kutatási eset (17 564) azt igazolja, hogy a megyei intézményekben végzett történeti, helytörténeti és családtörténeti kutatások továbbra is fontos részét képezik a nemzeti, a lokális és a családi múlt megismerésének, illetve a helyi források feltárásának.

A kutatási esetek számát tekintve a megyék között ugyancsak Csongrád áll az élen kétezer feletti kutatási esettel (2185 eset – az OL kutatási eseteinek 23,3%-a). Kétezerhez közelítő kutatási esetet regisztrált Pest megye (1971), s az első kettőt eléggé leszakadva követik az ezerkétszáz - ezerháromszáz körüli esetet produkáló megyék: Bács-Kiskun megye (1300), Vas (1261), Baranya (1240), Szabolcs-Szatmár-Bereg (1215). A lista másik végén azok a megyék vannak, ahol nem érte el az ötszázat a kutatási esetek száma. Négy megyei levéltár tartozik ide: Komárom-Esztergom megye (200), Nógrád (308), Sopron (327), és Győr (425).

4. A leadott kérelmek száma 2018-ban MNL tagintézmények szerint

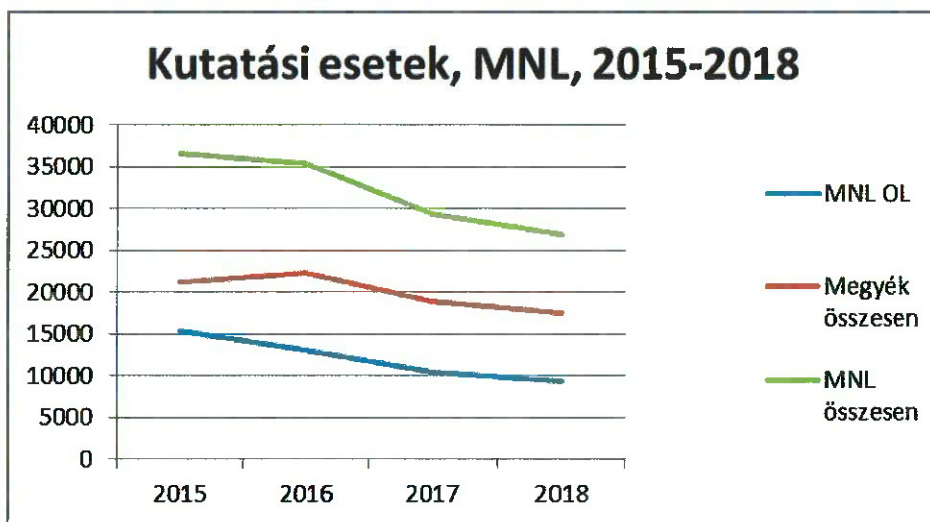

A leadott kérérlapok száma a megyei tagintézmények közül messze a legtöbb a Pest Megyei Levéltárban, ahol jóval meghaladja a kétezeret (2268 – ez az OL éves kérérlapjainak 17,88%-a). A kérérlapok száma ezeröttszáz fölött volt 2018-ban két megyében, Csongrádban (1641) és Bács-Kiskunban (1792), utána viszont elég nagy a „szakadék”: Kevésen ezer fölött volt a kérérlapok száma két megyében, Borsod-Abaúj-Zemplénben (1037), valamint Vasban (1028), és további két megyében ért el a kérérlapok száma ezer és nyolcszáz közötti mennyiséget: Hajdú-Biharban (987), valamint Veszprémben (884). Legalacsonyabb Tolna megyében volt a kérérlapszám (166), de nem érte el a háromszázat további három megyei levéltárban, Sopronban (255), Komárom-Esztergomban (2297), valamint Fejérben (298).

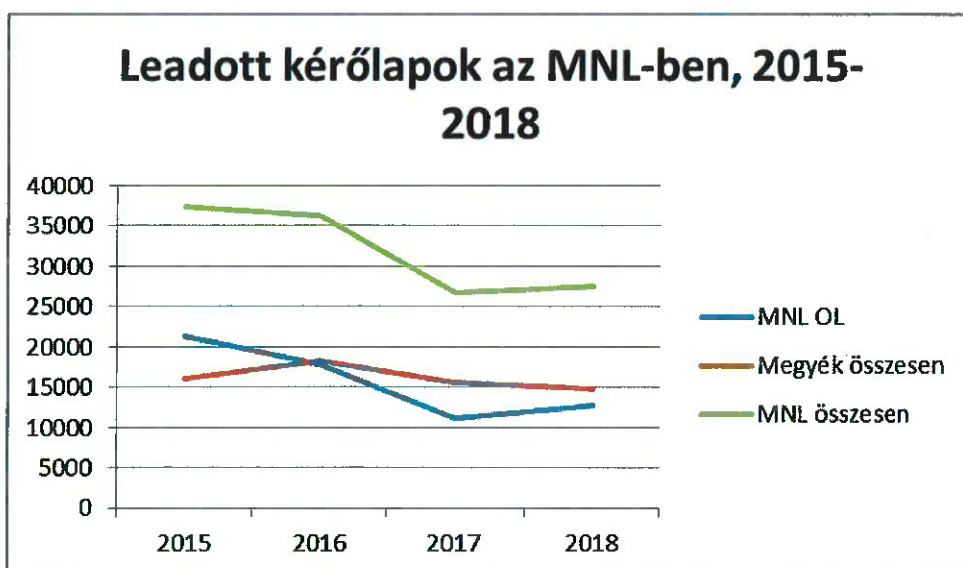
Több éves távlatban vizsgálva az adatokat, megállapítható, hogy MNL szinten 2015-től jellemző a kutatóforgalmi adatok csökkenése, amit jól mutat a kutatási esetek számában mért visszaesés. A visszaesés 2015-2016 között kisebb mérvű volt, ami abból adódott, hogy az OL kutatótermeire jellemző visszaesést valamelyest ellensúlyozta a megyék forgalma (ott még nem kezdődött el ekkor a csökkenés).

5. *A kutatási esetek változása az Országos Levéltárban és a megyékben, 2015-2018 között*

Nagyobb csökkenés következett be MNL szinten 2016-2017 között, amikor már a megyékben is csökkent a kutatási esetek száma, és még nagyobb csökkenést következett az OL-ban, amiben nyilván szerepet játszott a Hess András téri kutatóterem bezárása.

6. *A kérérlapszám változása az Országos Levéltárban és a megyékben, 2015-2018 között*

2017-ig a leadott kérérlapok száma nagyjából együtt változott a kutatási esetekkel, azaz velük együtt csökkent, azonban 2018-ban a kérérlapok száma MNL szinten enyhén nőtt, ami minimálisra mérsékelte az MNL szintű csökkenést a kérérlapok tekintetében.

III. 8.3. Az Országos Levéltár kutatóforgalmi adatai

Az Országos Levéltárba beiratkozott kutatók száma 2018-ban 1730 fő volt, az egy évvel korábbinak (1854 fő) 93,3%-a, azaz közel 7%-os a csökkenés. A kutatási kérelmek száma kissé nagyobb mértékben esett, 9,5%-kal, szám szerint 1722-ről 1560-ra. A kutatási esetek száma még erőteljesebben esett vissza: 10 497-ről 9 369-re, ami több mint 10%-os csökkenés, pontosan az előző évi 89,3%-a. Az OL esetében is azt állapíthatjuk meg, mint MNL szinten: a már korábban kezdődött csökkenési tendencia tavaly mérséklődött, hiszen az előző évben jóval nagyobb volt a visszaesés (2017-ben az OL-ba beiratkozott kutatók száma 18%-al, a kutatási esetek száma 19,5%-al esett vissza).

A regisztrált kutatók között az OL-ban a tudományos kutatók aránya 2018-ban 54,3%-ot tett ki, azaz kutatók több mint felét, ami az előző évihez képest kicsivel magasabb (míg a korábbi években ezen a téren is csökkenést tapasztaltunk). A külföldi illetőségű (külföldi lakcímmel rendelkező) kutatók aránya az elmúlt évben viszont jelentősen nőtt az OL-ban: 134-ről 181 főre (a kutatók 7,2%-áról 10,5%-ára).

A kutatási esetek mennyiségi változását érdemes kutatótermek szerinti bontásban vizsgálni, s felvillantani a korábban kezdődő tendenciákat. Az előző években, 2016-ban és 2017-ben a kutatási esetek számában jelentős csökkenés következett be: az esetek havi átlaga OL szinten a korábbi 1300-ról 1040-re esett (ami még részben magyarázható volt a Hess téri kutató bezárásával). Majd 2018-ban, bár megnyílt a Daróczi kutató, az esetek száma tovább csökkent havi 800-900 esetre. Kutatótermekre bontva: 2018 első felében az Óbudai és a Bécsi kapu téri kutatási esetek száma nagyon hasonló volt: 3068 eset, illetve 3084 eset. Értelemszerűen közel azonos volt a havi átlag is: Óbuda 511 eset/hó, Bécsi kapu tér 514 eset/hó. A várakozással ellentétben 2018 első felében Óbudán következett be nagyobb visszaesés a kutatási esetek számában (3068 helyett 1933 eset, míg a Bécsi kapu téren 3084 helyett 2741 eset), s az év egészét tekintve Óbuda a kutatási esetek 40%-át adta. Ezzel szemben a Bécsi kapu tér adta a kutatási esetek 53,9%-át. (Lásd az alábbi, 7. sz. táblázatot!)

7. Kutatási esetek havi bontásban 2018-ban az MNL OL kutatótermeiben

Időszak	Óbuda	Bécsi kapu tér	Daróczi út	Összesen
január	358	433	-	791
február	358	525	-	883
március	355	490	-	845
április	220	408	-	628
május	328	422	54	834
június	314	463	64	841
július	407	570	74	1051
augusztus	193	195	36	424
szeptember	312	399	75	786
október	330	437	99	866
november	378	449	88	915
december	192	260	53	505
1. félév összesen	1933	2741	148	4822
2. félév összesen	1812	2310	425	4547
2018-ban összesen	3745	5051	573	9369
Kutatótermek közti megoszlás (éves)	39,97%	53,91%	6,12%	100,00%

A 2018 májusában megnyitott, korlátozott kapacitású Daróczi úti kutató éves szinten a kutatási esetek mindössze 6,12%-át adta, 573 esettel. Havi átlagokkal kifejezve a változást: A Bécsi kapu téri kutatási esetek havi átlaga másfél év alatt 514-ről, 455-re csökkent, míg Óbudán ezen idő alatt még nagyobb mértékben, 511-ről 336-ra csökkent az esetek havi átlaga. Ugyanakkor a Daróczi úti kutatóban a kutatási esetek havi átlaga mindössze 77, s csak két hónapban haladta meg a 80-at (októberben 99, novemberben 88).

A leadott kéréslapok száma a kutatási esetektől eltérően alakult 2018-ban az OL-ban, s némileg más a kutatótermi megoszlásuk is (lásd az alábbi, 8. sz. táblázatot). Akárcsak 2017-ben, a Bécsi kapu téri kutatóterem most is jelentős fölényvel vezet, s Óbuda részesedése jóval kisebb, mint a kutatási eseteknél. Ez jórészt azzal magyarázható, hogy a Bécsi kapu téri Nagykutatóban még mindig nagyobb arányban kérnek ki a kutatók papíralapú iratokat, míg Óbudán nagyobb a digitális kutatás aránya. A digitális kutatótermi kutatás ugyanúgy kutatási esetet jelent, mint az iratok papíralapon történő kutatása, de kéréslapot az utóbbi nem mindig igényel (kikért digitális iratanyag kutatása igen, segédletek áttekintése, adatbázisokban való kutatás viszont nem).

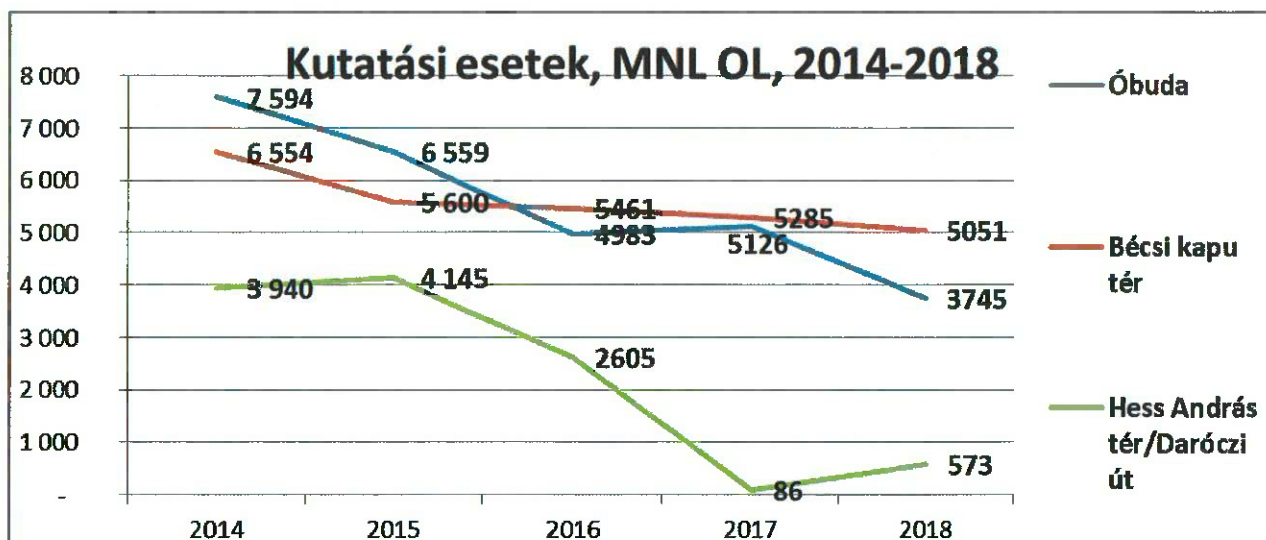
A Bécsi kapu téri Nagykutató ebben az évben 56,8%-os részesedést ért el kéréslapok tekintetében, míg az óbudai kutatóterem 34,1%-ot. A Daróczi kutatóban mindössze 1154 kéréslapot adtak le, ami az összes 2018. évi kéréslapok 9,1%-a. Érdekeség, hogy statisztikai adataink a kéréslapok tekintetében – ellentétben a kutatási esetekkel – az OL-ban nem csökkenést, hanem éppen ellenkezőleg, növekedést mutatnak az előző évihez képest: az idei adat 12683, mintegy 13%-kal haladja meg a tavalyit (11210).

8. Kutatói kéréslapok havi bontásban 2018-ban az MNL OL kutatótermeiben

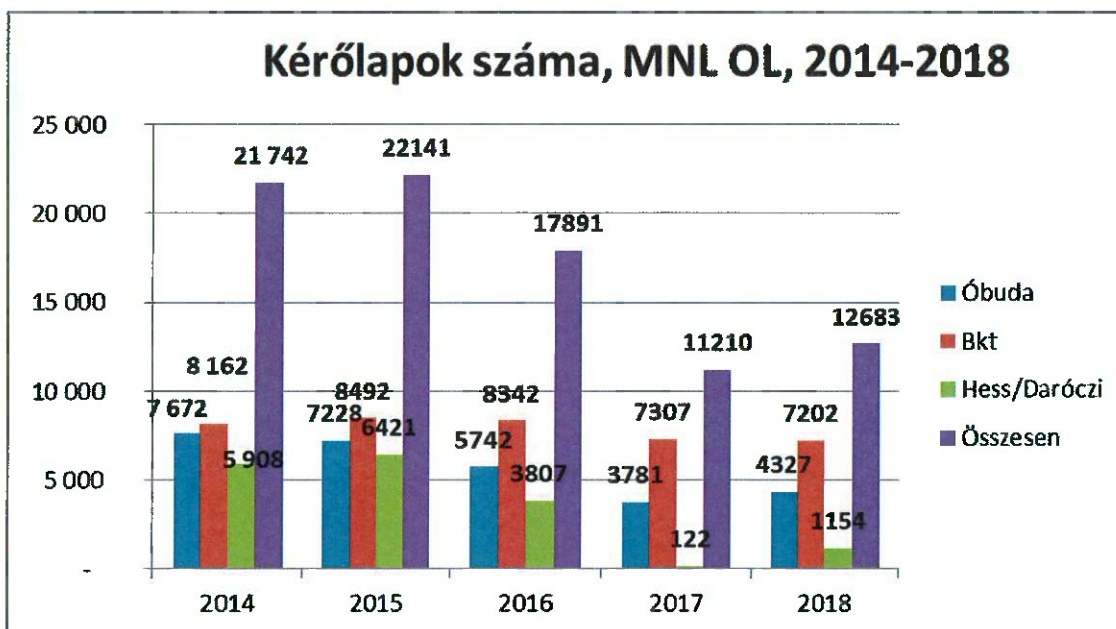
Időszak	Óbuda	BKT	Daróczi	Összes
január	274	747	-	1021
február	406	725	-	1131
március	10	4	-	14
április	694	747	-	1441
május	418	1105	137	1660
június	355	649	226	1230
július	499	767	177	1443
augusztus	182	308	52	542
szeptember	349	591	123	1063
október	423	710	204	1337
november	529	643	152	1324
december	188	206	83	477
1. félév összesen	2157	3977	363	6497
2. félév összesen	2170	3225	791	6186
2018-ban összesen	4327	7202	1154	12683
Kutatótermek közti megoszlás (éves)	34,12%	56,78%	9,10%	100,00%

A több évre visszatekintő kutatóforgalmi adatok azt mutatják, hogy az óbudai kutatóban a kutatási esetek száma jelentősen csökkent, előbb 2014-2016 között, majd 2017-2018 között. Az utóbbi főként azzal magyarázható, hogy a korábban csak Óbudán kutatható digitalizált egyházi anyakönyvi mikrofilmek kutathatóvá váltak a BFL-ben és a megyei tagintézményekben, ezért a családkutatók egy része ezeket már nem (vagy nem csak) Óbudán kutatja.

9. A kutatási esetek számának változása az MNL OL kutatótermeiben, 2014-2018

10. A kéréslapok számának változása az Országos Levéltárban és kutatótermeiben, 2014-2018

A fenti, 10. számú diagram azért érdekes, mert némi magyarázatul szolgálhat arra, hogy miért változott meg a trend 2018-ban az OL-ban a kéréslapok tekintetében, miközben a kutatási esetek száma továbbra is csökkent az OL kutatótermeiben. A diagramon jól látszik, hogy az óbudai kutató az, ahol a korábbi, 2015-től tartó csökkenés után 2018-ban megfordult a trend, s a múlt évben nőtt a kéréslapok száma. Az óbudai kutatóban kutatói összetételben, és a kutatási témákban bizonyos változás következett be. Bekerültek új iratanyagok, amiket viszonylag sokan kutatnak, ilyen a Hess András térről idekerült 1945 utáni BM iratanyag, valamint az 1945 utáni minisztertanácsi iratanyag, de említhető a Politikatörténeti Intézettől átvett szakszervezeti iratanyag, valamint az ifjúsági szervezetek iratanyaga is (továbbá a W szekcióban nyilvántartott, digitalizált iratok).

III. 8.4. A kutatók tájékoztatása

Az MNL kutatószolgálatban dolgozó munkatársai a látogatókkal megismertetik a levéltári kutatás legfontosabb tudnivalóit, szabályait, az iratkérés folyamatát, bemutatták a levéltári források struktúráját, a segédletek és az adatbázisok használatát. A kutatók tájékoztatása egyre több időt vesz igénybe, mivel az utóbbi időben nőtt az előképzettség nélküli, amatőr kutatók száma, akik nem ritkán gyors és látványos kutatási eredményekre számítanak, nem ismerve a levéltári kutatás természetét, a levéltári struktúrát, a kutatni kívánt iratanyag jellegét, de sok esetben a kutatók témája/korszaka ismerete is teljesen hiányos esetekben. A felkészületlenség és a kellő tájékozódás hiánya is szerepet játszik benne, hogy a kutatói kérések feldolgozása jelentős időt igényel.

Amíg a levéltári iratok kutatása korábban kevesek kiváltsága volt, és főként tudományos kutatók jártak a levéltárba kutatni, a levéltári iratok iránt érdeklődők köre jelentősen kiszélesedett, főként a felmenőik, családjuk múltja, valamint lakóhelyük, szülővárosuk/falujuk, és szűkebb környezetük története iránt érdeklődnek sokan. Ezzel együtt változik a keresett iratok jellege, témája. Nem véletlen például, hogy az MNL adatbázisai között messze legnépszerűbb az anyakönyvi adatbázis.

A levéltári kutatás „demokratizálódása/popularizálódása” (bárki kutathat bármit, mindenféle előképzettség nélkül) kihívás is a levéltárak, és azok kutatószolgálatok száma. Alapdolgokat kell elmagyarázni, megmutatni a nem szakavatott érdeklődőknek, akár többször is elismételve. A tájékoztatási esetek jelenlegi növekedését is részben ez a jelenség magyarázza. A megyei levéltárak kutatószolgálatai, valamint az OL óbudai kutatóterme és Információs Irodája számára a tájékoztatásban külön feladat a családkutatások, sok esetben teljesen kezdő családkutatók segítése. Ugyanakkor továbbra is jelen vannak a felkészült, tudományos háttérrel rendelkező kutatók, akik másfajta odafigyelést, nem alaptájékoztatást, hanem mélyebb, részletekre figyelő tájékoztatást igényelnek. A tudományos kutatók a lehető legváltozatosabb témában tették fel kérdéseiket, érdeklődési körük a középkortól napjainkig tart.

A munkavégzés során a kutatószolgálatok munkatársai tájékoztató munkájuk során sokféle nyilvántartást, segédletet, adatbázist használtak a scopeArchiv mellett: például scopeArchiv, Európai Levéltári Portál (Scope Query, publikus SDB anyagok), papíralapú és elektronikus segédletek, AdatbázisokOnline, FondX, Hungaricana, ADT plusz, stb. Jelenleg zajlik az AdatbázisokOnline keresőfelületének megújítása, ami megkönnyíti majd az iratkeresést a kutatók számára, illetve a kutatószolgálat számára is a tájékoztatási munkában. Jelenleg a kutatószolgálati munkában a tájékoztatás során igen sokféle adatbázist, nyilvántartást, kell figyelni, ami nagyon időigényes. Az adatbázisok integrációja, közös keresőfelülete könnyítene a munkán.

A kutatóforgalmi adatok (kutatói létszám, kutatótermi kutatási esetek) csökkenésének okát jórészt arra vezethetjük vissza, hogy egyre több digitális iratmásolat válik bárki számára online elérhetővé különböző adatbázisokon keresztül, amehelyre kutatásához se kutatótermi jelenlét, se kutatói regisztráció nem szükséges. Fontos körülmény viszont, hogy közben nőtt a tájékoztatási esetek száma, és ugyanez mondható el a digitális másolatmegrendelésről is. A jelenség mögött azt is látni kell, hogy a hagyományos iratokat kutatók is egyre ritkábban jegyzetelnek, inkább fotóznak vagy másolatot kérnek, amellet, hogy egyre többen kérnek digitális másolatot online kutatói iratokról. A kutatótermi kutatók számának csökkenése, és ezzel együtt a tájékoztatási esetek, valamint megrendelések növekedése a levéltári szolgáltatások tekintetében egyfajta átstrukturálódási folyamatot vetít előre. A kutatók hagyományos kutatótermi kiszolgálása, iratokkal való ellátása mellett más munkafajták, más szolgáltatások szerepe növekszik meg: elsősorban a kutatók tájékoztatása és a másolatmegrendelésekkel kapcsolatos ügyintézés, amit napi tapasztalatok mellett az idevonatkozó statisztikai adatok is alátámasztanak.

Az iratokhoz való digitális hozzáférés napjaink jellemző kutatói igénye, de ezzel együtt az is fontos számukra, hogy jó segédletek, pontos és részletes jegyzékek álljanak rendelkezésre, s váljanak online elérhetővé, hogy az kutatók előre, már otthon, az interneten keresztül tudjanak tájékozódni a levéltárban őrzött iratokról. A levéltári anyag hozzáférhetővé tételéhez hozzátartozik az iratok szakcszerű feldolgozása, sőt az internetes felületen keresztül tartalomszolgáltatás is, beleértve azt is, hogy a levéltár úgy mutassa be iratanyagát a széles közönségnek, hogy közérthető, népszerű ismertető szövegeket közöl hozzá.

11. A tájékoztatási esetek megoszlása 2018-ban a megyékben, az OL-ban, és MNL szinten

	Személyes	Email, levél	Telefon	Összesen	Ebből idegen nyelven
Megyei levéltárak	7697	4572	2817	15 218	689
MNL OL	9709	8399	5248	23 356	2906
MNL összesen	17406	12971	8065	38 574	3595

A tájékoztatási esetek tagintézmények szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a megyékben relatíve nagyobb szerepe van a közvetlen, személyes tájékoztatásnak, az összes tájékoztatási esetükben ez a forma teszi ki az esetek mintegy felét, 50,6%-át (7697 esettel), míg az emailben és a telefonon való tájékoztatás ennél jóval kevesebb. Ezzel szemben az MNL Országos Levéltárban az emailés tájékoztatási esetek súlya megközelíti a személyes tájékoztatását, az előbbi aránya 42%-a, az utóbbié 36%. Az is figyelemre méltó, hogy az Országos Levéltárban jóval több az emailés és telefonos tájékoztatás, mint a megyékben együtt véve, az Országos Levéltár adja az emailés tájékoztatási eseteknek, valamint a telefonos tájékoztatási eseteknek egyaránt 65-65%-át (a személyes tájékoztatásnak „csak” 56%-át). Az idegen nyelven való tájékoztatási esetek száma összességében viszonylag alacsony, különösen a megyei levéltárakban, itt mindössze 4,5%-a a tájékoztatási eseteknek. MNL szinten az idegen nyelvű tájékoztatási esetek többségét ugyancsak az Országos Levéltár adja, méghozzá jóval többet, mint a háromnegyed részét (80,8-át%).

A tájékoztatási esetek számában korábban megfigyelhető lassú emelkedést (az előző, 2017. évi beszámolómban 10%-os volt) az elmúlt évben szinte robbanásszerű, közel 100%-os (96,26%-os) növekedés követte. Azaz a tájékoztatási esetek száma 2018-ban majdnem a duplájára nőtt az előző évihez képest. A tájékoztatás fajtái közül kiemelkedő mértékben nőtt a személyes tájékoztatási esetek száma: 2078-ról 9675 esetre, azaz több mint négy és félszeresére (4,66 szorosára) emelkedett.

Az e-mail és telefonos megkeresések száma is közel másfélszeresére növekedett, 9805-ről 13 627-re (ez 1,39 szeres emelkedés).

Az idegen nyelvű esetek száma az összes tájékoztatási eseten belül több mint kétszeresére, 1338-ról 2906-ra nőtt (2,2-szeres növekedés). Az összes eseten belül az idegennyelvű esetek aránya enyhén emelkedett (11,25 %-ról 12,5%-ra). Az idegen nyelvű tájékoztatásban magasan az angol nyelv dominál 77,8%-os túlsúllyal, a német nyelvű tájékoztatási esetek aránya 22,1% (643 eset), és csak kivételesen fordult elő egyéb nyelv használata (ez a francia).

Az összes tájékoztatási eset több mint egyharmadát adják az e-mail megkeresések (36%), ennél valamivel nagyobb arányt tesznek ki a személyes tájékoztatási esetek (41,5%), a telefonos tájékoztatás pedig több mint egyötödöt (22,5%). A munkatársak közvetlen tapasztalatait azt mutatják, hogy a telefonos tájékoztatásra sok érdeklődőnek továbbra is szüksége van. Számos alkalommal olyan témában kérnek eligazítást, amiről az interneten keresztül, illetve konkrétan az MNL honlapján is található információkat (pl. nyitvatartás, adatbázisok elérhetősége, kutatási szabályzat, illetve annak egyes elemei), de arról telefonon is meg akarnak győződni. Ez ezt jelzi, hogy van egy réteg, amely jobban hisz telefonos felvilágosításnak, mint az online elérhető adatoknak. Ebben esetenként nemcsak az online keresésben való járatlanság, de a rossz tapasztalat is szerepet játszik (elavult információkat találtak a neten).

Fontosnak tartjuk, hogy kutatóinkat információkkal lássuk el az intézményi honlapon keresztül is. Feladatunk a levéltári kutatással és a szakkönyvtárral kapcsolatos tartalmak folyamatos megújítása és bővítése. Az MNL OL oldalán több új menüpontot is kialakítottunk a honlapon a kutatók számára, korábbi anyagokat frissítettünk, illetve új tájékoztató szövegeket is készítettünk. Ezt a munkát nyilvánvalóan folytatni kell.

A kutatók fontosabb híreikről – a honlapra feltett híreken kívül – a kiküldött hírleveleinken keresztül tájékozódhatnak. Az év folyamán az MNL OL kutatószolgálat 18 hírlevelet küldött ki. Hirdetésre kerültek a különböző zárva- és nyitvatartási időpontok (éves menetrend, a kutatótermek és Információs Iroda rendkívüli zárva tartása, Daróczi úti kutató nyitása), a Scope leállása, az új blogbejegyzések, sőt hirdettük az Europeana Migration Day eseményt is, valamint Kulturális Örökségi Napjai eseményeit, és más levéltári rendezvényeket is.

Az AdatbázisokOnline látogatottsági statisztikái szerint az MNL adatbázisai közül magasan kiemelkedik az egyházi anyakönyvek adatbázisa, mely a látogatások több mint felét adja, tehát messze a legnépszerűbb a szélesebb közönség számára. A családtörténeti kutatások iránt érdeklődőknek az egyházi anyakönyvi adatbázist a kutatószolgálat munkatársai nyílt nap keretében is bemutatták 2018. szeptember 15-én a Kulturális Örökség Napjai alkalmából az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületében *Őseink nyomában - Levéltárosi segítség családtörténeti kutatáshoz címmel, mintegy hetven fős közönség számára*. Rövid előadások és személyes konzultációk keretében kaptak tájékoztatást az érdeklődők, továbbá az adatbázisban való kereséshez is gyakorlati segítséget, tanácsokat nyújtottak számukra a munkatársak. A rendezvény egyértelműen sikeres volt, ezért a következőkben is tervezünk hasonlókat.

A kutatóink számára létrehozott Aktakaland blog 2018-ban 8 bejegyzést tettünk közé, ez 5 bejegyzéssel kevesebb az egy évvel ezelőttihez képest. Az első bejegyzés – Szerényi Ildikó írása – az orsós és kazettás hangszalagok adatbázisát ismertette (Nicsak, ki beszél?). Szakács Annamária rövid ismertetőt írt az MNL honlapjáról elérhető oktatólapokról (Erről már hallott?), valamint készített egy 2 perces videót a Török Enikő által válogatott terv- és térképrészletekből (Ne csak kutassa, élvezze is!). A második félévben jelent meg Fiziker Róbert németországi tanulmányútjáról készült beszámolója (A levéltáron is túl – de a Rajnán innen), Németh György Kossuth Zsuzsannáról szóló bejegyzése (Kossuth Zsuzsanna, az első magyar főápolónő), valamint Schmidt Anikónak az Iratgyűjtés az Országos Levéltárban címmel készült tájékoztatója, illetve Jakab Réka nápolyi úti beszámolója (Una notte a Napoli), amely a Co:op projekt zárókonferenciájához kapcsolódott. A Kulturális Örökség Napjai alkalmából tartott családtörténeti tájékoztatóhoz kapcsolódóan tettünk közzé ismertetőt a témáról *Őseink nyomában* címmel.

Nagy változás volt a blog életében, hogy a Co:op projekt keretében prémium csomagra váltottunk, mivel az eddigi ingyenes tárhely közel került a telítődéshez. Két éves előfizetést választottunk, így a csomag 2020. október 15-én jár majd le. Ugyanakkor a bejegyzések kevesebb száma visszaesést okozott a blog látogatottságában: 2018-ban (december 12-ig, amikor a látogatottsági statisztika készült) 22 364 látogatója volt az oldalnak (tavaly: 27 702), a megtekintések száma 52 771 (tavaly: 66 024).

Továbbra is jellemző, hogy Magyarországról érkezett a megtekintések nagy része, 44 768, ami az összes látogatás 84,8%-át adta (a tavalyi 81,2%-kal szemben). A többi látogatás főként környező országokból és az Egyesült Államokból kerül ki, de szép számmal látogatnak ide Németországból, sőt Franciaországból is. Három országból érkezett kétezer körüli látogatás (zárójelben a látogatások pontos számával): 2. Románia (2040), 3. Szlovákia (2025), 4. USA (1929). A további „országosrend” lényegesen kevesebb látogatással: 5. Németország (725), 6. Szerbia (673). 7. Franciaország (447), 8. Ausztria (439).

III. 8.5. A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása (elsősorban az OL-ban)

2018-ban az előző évhez képest MNL szinten 12,3%-al nőtt a kiadott fotójegyek száma (1457-ről 1794 db-ra), és ennél is jóval nagyobb a növekedés az Országos Levéltárban (27,1%). MNL szinten közel felére esett a kutatói célú fénymásolás (pontosabban az előző évi 56,4%-ára csökkent), ám míg a megyei levéltárakban kis mértékű a csökkenés (4850 oldalról 4300 oldalra), addig az OL-ban radikális csökkenés következett be: 3614 oldalról mindössze 471 oldalra esett a fénymásolt oldalak száma, ami az előző évi mindössze 13%-a. Ez a változás a digitális másolatmegrendelések terjedésének, és nem utolsósorban

az OL-ban bevezetett reprográfiai díjszabásnak köszönhető. (Az új díjszabás bevezetését megelőzően, 2016 első félévében még 6134 oldalt fénymásoltunk az OL-ban a kutatóknak!). A digitális másolatok száma az elmúlt egy év alatt az OL-ban ugyanakkor 20965 oldalról közel duplájára, 40383 oldalra nőtt, ami 92,6%-os növekedést jelent. 2018-ban a kutatói célú digitális másolás terjedése következtében a másolatmegrendeléseken belül a fénymásolás aránya az előző évi 14,7%-ról mindössze 1,15%-ra csökkent.

MNL szinten a megyék többségének a digitális másolás irányába történő elmozdulása lassabb, vagy még várat magára, de ez valószínűleg változni fog, ha a most zajló infrastrukturális fejlesztések keretében megfelelő szkennereket kapnak. 2018-ban a kutatói célú, MNL tagintézményeiben készült digitális másolatoknak mindössze 8,14%-át adták a megyék, s messze több mint 90%-a ezeknek a másolatoknak az OL-ban készült, amint a következő táblázat is mutatja. A megyékben viszont még mindig több fénymásolat készült, mint digitális másolat (4300 oldallal szemben csak 3578 oldal).

12. Fotójegyek és kutatói megrendelésre készített másolatok tagintézményenként 2018-ban

A levéltár megnevezése	kiadott fotójegyek száma	ebből külföldi	fénymásolatok száma	ebből külföldi	szkennelt oldalak száma	ebből külföldi
MNL OL	873	88	471	0	40383	4490
MNL BaML	57	6	687	3	94	1
MNL BAZML	89	0	159	0	3	0
MNL BéML	18		247		44	
MNL BKML	38	0	105	0	62	0
MNL CSML	159	1	468	17	662	0
MNL FML	41	6	106	0	0	0
GYMSML GYŐR	18	2	11	0	0	0
GYMSML SOPRON	31	1	1	0	5	1
MNL HBML	72	5	196	0	311	61
MNL HML	49	0	616	0	296	0
MNL JNSZML	36	0	540	0	229	0
MNL KEML	42	3	135	34	0	0
MNL NML	4	0	46	0	120	0
MNL PML	77	2	148	10	213	14
MNL SML	37	0	20	0	93	0
MNL SZSZBML	30	3	41	0	582	241
MNL TML	7	0	95	0	31	0
MNL VaML	35	1	57	24	13	0
MNL VeML	42	2	352	0	563	0
MNL ZML	39	8	270	40	257	233
Megyék összesen	921	40	4300	128	3578	551

MNL összesen	1794	128	4771	128	43961	5041
Megyék az MNL %-ában	51,34%	31,25%	90,13%	100,00%	8,14%	10,93%
OL az MNL %-ában	48,66%	68,75%	9,87%	0,00%	91,86%	89,07%

Az OL reprográfiai szolgáltatásaiban már bekövetkezett átstrukturálódás következtében a megrendelt másolatokon belül összességében MNL szinten már most is magasan a digitális másolatok vezetnek a fénymásolattal szemben: MNL szinten több mint kilencszeres a különbség (9,2-szeres), míg az Országos Levéltárban több mint 85-szörös! (85,7-szeres). Mivel az MNL vezetése is a digitális másolást preferálja, ezek egyértelműen kedvező tendenciák.

III. 8.6. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsönzés

2018 folyamán a Magyar Nemzeti Levéltár összesen 43 kiállításához kölcsönzött iratanyagot, ami az előző évi 30 esethez viszonyítva közel egyharmadával (30,2%) több. A kiállítások közel negyedéhez (11 alkalom) az Országos Levéltár biztosított dokumentumokat, a 2017. évi 9 esethez képest ez a szám kissé növekedett. A tagintézmények közül jelentősebb számú kiállítási célú iratkölcsönzésre a Csongrád Megyei Levéltárban került sor (9 alkalom). Tudományos kutatás céljára 2018-ban az Országos Levéltár az összesen 148 eset háromnegyedéhez (110 eset, 74,3%) kölcsönzött dokumentumokat, a tagintézmények közül pedig legtöbbször a Csongrád Megyei Levéltár (21 eset). Az ügyviteli célú iratkölcsönzés túlnyomó többségét az előző évekhez hasonlóan a Nógrád Megyei Levéltár bonyolította le (2100 eset a 2241-ből). Ez a kölcsönzési esetszám Nógrádban a tb ellenőrök által igényelt munkaügyi iratok miatt ilyen magas.

Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsönzés 2018-ban (az esetek száma szerint)

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL BKML	0	2	1	2
MNL BaML	1	0	0	0
MNL BéML	4	0	3	0
MNL BAZML	0	0	1	0
MNL CSML	23	21	9	1
MNL FML	0	0	2	0
MNL GYMSML Győr	0	0	0	0
MNL GYMSML Sopron	1	2	0	1
MNL HBML	0	0	3	0
MNL HML	1	0	0	0
MNL JNSZML	0	0	1	0
MNL KEML	2	8	0	0
MNL NML	2100	2	0	0
MNL PML	0	0	0	0
MNL SML	0	0	0	0
MNL SZSZBML	0	0	5	0
MNL TML	1	0	0	0
MNL VaML	85	0	3	1
MNL VeML	15	1	1	0
MNL ZML	4	2	3	0
Megyék összesen	2237	38	32	5

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL OL	4	110	11	0
MNL összesen	2241	148	43	5

III. 8.7. Ügyfélszolgálati tevékenység

Az ügyfélszolgálati tevékenységben az előző évek tendenciája alapján tovább emelkedett az ügyek száma, a 2017. évi adatokhoz viszonyítva 13%-os növekedés figyelhető meg (25777-ről 29635-re). Az ügyfélforgalmat vizsgálva megállapítható, hogy a megyei levéltárakra hárul a nagyobb teher és a forgalom döntő hányada (26901 ügyszám, 90,8%). Az ügyfélszolgálati esetek döntő többségét, 65,2%-át a hivatalos szervektől érkező megkeresések képezik (19334), de jelentős tételt képeznek az állampolgárok részéről történt levéltári ügyintézés is (10301). A 2017. évi adatokhoz képest 2018-ban mind a hivatalos szervek, mind az állampolgárok megkeresései növekedést mutatnak, előbbi 4,4%-al (18486-ről 19334-re), utóbbi 29,2%-al (7291-ről 10301-re). Az adatok alapján megállapítható, hogy az MNL tagintézményei továbbra is fontos szerepet látnak el a területi közigazgatás munkájának támogatása terén és az állampolgárok jogbiztosításában. Az ügyfélszolgálatok által intézett megkeresések és elvégzett levéltári kutatások főbb típusai a következők: tb, munkaviszony-igazolások, építési, földhivatali, telekkönyvi ügyek, hagyatéki-, örökbefogadási- és gyámügyek, iskolai végzettség igazolása, hadigondozási, jogszolgáltatási, állampolgársággal, anyakönyvekkel kapcsolatos ügyek.

A megyei tagintézmények ügyfélszolgálati tevékenységének főbb adatai

A levéltár rövidített neve	hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	állampolgároktól érkezett megkeresések száma	összesen
MNL BKML	162	133	295
MNL BaML	105	115	220
MNL BéML	730	75	805
MNL BAZML	3384	742	4126
MNL CSML	612	542	1154
MNL FML	642	335	977
MNL GYMSML GYŐR	852	235	1087
MNL GYMSML SOPRON	194	105	299
MNL HBML	724	688	1412
MNL HML	909	1330	2239
MNL JNSZML	101	294	395
MNL KEML	564	200	764
MNL NML	2690	427	3117
MNL PML	164	227	391
MNL SML	574	347	921
MNL SZSZBML	3388	2721	6109
MNL TML	496	149	645
MNL VaML	260	153	413
MNL VeML	233	150	383

MNL ZML	774	375	1149
Megyék összesen	17558	9343	26901
MNL OL	1776	958	2734
MNL összesen	19334	10301	29635

Az ügyfélszolgálati munka a legnagyobb terhet az esetek száma alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg (6109), a Borsod-Abaúj-Zemplén (4126), a Nógrád Megyei Levéltárra (3117) rója. A hadigondozási ügyek tekintetében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárban az előző évi, kiemelkedően magasnak mondható 4961 ügyszám a még mindig nagyon magas 2942-re csökkent, ezzel szemben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban az ilyen típusú ügyek száma a nyolcszorosára emelkedett (593-ról 4887-re). A hadigondozási ügyek száma jelentős növekedést mutatott még a Heves (496-ról 1703-ra) és a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban (809-ről 1124-re). Az említett levéltárakon kívül a további tagintézményekben döntően a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások alkotják az ügyek többségét, közülük az elmúlt esztendő gyakorlatának megfelelően kiemelkedik a Nógrád Megyei Levéltár ilyen jellegű ügyeinek száma (2606). A jogszolgáltatási ügyek tekintetében a többi levéltárhoz viszonyítva kiemelkedően magas számot ért el 2018-ban a Komárom-Esztergom (408) és a Csongrád Megyei Levéltárban (179). Bizonyos ügytípusok helyi dominanciája az adott levéltárban már átvett, más tagintézményben esetleg még átvétel előtt álló iratanyagra vezethetőek vissza (pl. földhivatali iratok, hagyatéki ügyek).

A megyei tagintézmények ügyfélszolgálati tevékenysége ügytípusok szerint

Ügytípusok	MNL BKML	MNL BaML	MNL BéML	MNL BAZML	MNL CSML	MNL FML	MNL GYMSML GYŐR	SOPRON	MNL HBML	MNL HML	MNL JNSZML	MNL KEML	MNL NML	MNL PML	MNL SML	MNL SZSZBML	MNL TML	MNL VaML	MNL VeML	MNL ZML	Összesen
Tb és munkaviszony igazolása	91	82	50 4	965	13 5	32 6	240	8	71	27 0	22	47	2606	32	35 8	270	28 0	17 4	23	48 0	6984
Építési ügyek	16	32	36	13	17 6	12 9	31	81	25	13 0	57	86	42	6	12 6	47	7	52	85	67	1364
Ingyatlan-nyilvántartás	11	9	5	0	87	8	8	26	0	0	75	16	2	8	36	0	6	3	14	55	369
Földhivatali ügyek	2	0	12	3	13 0	6	78	74	23	0	3	39	5	18	10 0	0	60	27	11	18 6	777
Telekkönyvi ügyek	8	0	0	2	81	3	76	0	2	1	0	36	5	1	35	0	14	0	17	37	318
Hagyatékok, örökbefogadás és gyámügy	53	23	15	15	96	42	96	84	18	44	20	39	15	44	10 8	59	48	24	13 1	72	1046
Iskolai végzettség igazolása	15	19	2	18	12 6	35	66	3	54	19	40	28	14	38	48	129	48	21	9	10 5	837
Jogszolgáltatás	5	1	36	55	17 9	24	16	10	22	8	24	40 8	7	23	51	0	6	6	12	32	925
Hadigondozás	71	20	17 7	2942	52	40	51	13	11 24	17 03	14 5	24	299	68	56	4887	76	60	60	11 5	11983
Restitúciós ügyek	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	1	0	0	0	8
Állampolgárság, törzskönyv, erkölcsi bizonyítván	8	4	4	10	1	4	0	0	14	0	1	0	2	2	0	8	1	0	1	0	60

y																					
Anyakönyvi ügyek	14	24	13	15	0	1	0	0	59	16	8	2	17	29	0	13	0	29	11	0	251
Állami vállalatok ügyei	0	0	0	3	0	0	7	0	0	7	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	19
Egyéb	1	5	0	85	91	35	418	0	0	41	0	39	102	1	0	695	98	16	9	0	1960
Összesen	29	22	80	11	97	35	1087	29	14	22	39	76	3117	39	92	64	41	38	11	26901	

A megyei tagintézmények ügytípusait összesítő fenti táblázat szerint 2018-ban a legnagyobb ügyfélforgalmat – az előző esztendőhöz hasonlóan – a hadigondozási ügyek adták, 2017-hez képest jelentősen, 39,4%-al megemelkedett az ilyen ügyek száma (7260-ról 11983-ra). A hadigondozási ügyek után a legjelentősebb ügyfélforgalmat bonyolító ügytípusok a következők voltak: tb. és munkaviszony igazolással kapcsolatos ügyek (6984), építési ügyek (1364), hagyatéki, örökbefogadási és gyámüggyel kapcsolatos ügyek (1046), jogszolgáltatási ügyek (925), iskolai végzettség igazolása (837), és a földhivatali ügyek (777).

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL Országos Levéltárban és a megyei levéltárakban több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka, valamint szisztematikus kiadvány-készítési tevékenység is zajlik. Az MNL 2015-ben elfogadott Középtávú Tudományos Terve kiemeli, hogy a tudományos munka az intézmény számára nemcsak törvény által előírt kötelező alapfeladat, hanem azon túl potenciális kitörési lehetőség is. A levéltáraknak éppen ezért a rendkívül megnövekedett feladataik mellett is kiemelt stratégiai célként kell kezelniük a történeti forráskutatást és -feltárást, az alap kutatásokon nyugvó tudományos művek elkészítését, azok publikálását, és egyfajta szakmai-tudományos műhely szerepét kell betölteniük. Ez azt jelenti, hogy az irattan és a levéltár-elméleti kérdések mellett a kutatónappal rendelkező munkatársaknak a történelem segédtudományaival, dokumentumkötetek kiadásával és/vagy történeti alapkutatással is foglalkozniuk kell. Tudományos munkájuknak összhangban kell lenniük a Középtávú Tudományos Tervben lefektetett alapelvekkel és az ott megfogalmazott követelményekkel.

Az MNL-t kiemeli a történetkutatással foglalkozó intézmények közül az, hogy tagintézményei révén az egész országot lefedi, sőt a határ menti tagintézményeknek köszönhetően határon átnyúló kapcsolatai is vannak. Ugyancsak különleges státust ad az intézménynek a tudományos munkatársak nagy száma és az a tény, hogy az intézmény képes az egész országot lefedő kutatást végrehajtani. Emellett az is speciális helyzetet teremt az MNL számára, hogy az intézményhálózatban őrzött iratanyagok köszönhetően egyszerre tud forrásokat – papíralapon vagy digitális formában –, adatbázisokat, kutatókat inspiráló segédleteket és akár monografikus feldolgozásokat megjelentetni. Az intézmény együttműködik a hazai történetkutatás központjaival, de a megyei levéltárak révén helyi együttműködési hálózatokat is működtet. A strukturált intézmény így a tudományos kutatás mellett az emlékezetpolitika alakításának is eszköze. Mindezen lehetőséget az Országos Levéltár és a megyei levéltárak 2018-ban is messzemenően kihasználták.

2018-ban az OL-ban 66, a megyei tagintézményekben 159, összesen tehát 225, tudományos munkát is végző levéltáros dolgozott. Közülük a központban 27, a tagintézményekben 31, összesen tehát 58 főnek volt tudományos fokozata. Többen is megkezdtek, illetve végzik PhD-tanulmányaikat: az OL-ban 9-en, a megyékben 17-en, összesen tehát 26-an. 2018-ban 3 fő szerzett fokozatot. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

Az OL-ban 33, a megyei levéltárak munkatársai közül 110 fő vett igénybe kutatónapot. 2018-ban az engedélyezett kutatónapok száma összesen 5798 volt. Ebből azonban csak 4143-at tudtak felhasználni, így a kollégák egy része kénytelen volt szabadidejének egy részét is kutatómunkára fordítani. A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adtak számot. E publikációk egy része a levéltárak honlapján is nyomom követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

A 2012-ben végbement levéltári integráció, az MNL létrehozása a korábbiaknál sokkal jobb lehetőséget teremtett országos levéltári kutatási projektek elindítására. Ilyen volt például a Nemzeti Emlékezet Bizottságával történő együttműködés keretében megvalósított ún. Párt-Állam-Párt elbevezetésű pártarchontológiai projekt. A cél egy olyan adatbázis készítése volt, amely országos lefedettségben gyűjti össze az egykori állampártok tisztségviselőinek nevét és főbb adatait, jelentősen hozzájárulva ezzel a 20. századi magyar történelem egyik meghatározó időszakának kutatásához. A névsor mintegy 4500 nevet tartalmaz, és bemutatja a megyei párttitkárokat és osztályvezetőket, a járási titkárokat, valamint a városi titkárokat is. A projekt egyik legfőbb haszna, hogy a témában alapkutatásokat végeztek, amelyekre később további tudományos projektek épülhetnek.

2018-ban lezárult az MNL reformációs projektje. A magyar állam által létrehozott Reformáció Emlékbizottság támogatását igénybe véve, a projekt az MNL tagintézményei által őrzött iratanyag feltárását, feldolgozását, ismertetését, digitalizálását tűzte ki feladatul. A projekt alapját képező tudományos forrásfeltárás mellett sok kiadvány, változatos programok, kiállítások, konferenciák és országos diákvetélkedő valósult meg. A több évig tartó, számos levéltáros munkáját magában foglaló projekt ünnepélyes zárásaként sajtónyilvános bemutatón került átadásra a kutatómunka eredményeképpen létrehozott több adatbázis, a huszonegy kötetből álló forráskiadvány-sorozat, a Magyar Nemzeti Levéltár valamennyi tagintézménye közreműködésével készített reprezentatív képes album, valamint a megyék kiadványai. A projekt honlapján publikációk és a kulturális örökség témakörén belül képek, adatok, tervrajzok, térképek, hanganyagok találhatóak.

A fentiekén kívül számos egyéb tudományos projekt megvalósítása is folyamatban volt, ami jelzi, hogy az Országos Levéltárban és a megyei levéltárakban folyó elmélyült, komoly tudományos munka mennyire szerteágazó és sokszínű jelleget ölt.

III. 9.1. Tudományos konferenciák

Az Országos Levéltár – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2018-ban is több színvonalas konferenciát szervezett. Ilyen volt a bencés rend történetét feldolgozó, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Pannonhalmi Főapátság és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára közös projektje keretében megvalósult konferenciasorozat harmadik része, továbbá az állományvédelemről és restaurálásról szóló konferencia („Mentés eredetiben II. – Állományvédelem és restaurálás”), valamint az immár hagyományossá vált közigazgatás-történeti konferencia („Fejezetek a magyar közigazgatás történetéből, 1958–1990”).

A 20 megyei levéltár 2018-ban összesen 42, változatos tematikájú konferenciát rendezett, ezeknek több mint 2800 résztvevője volt.

III. 9.2. Kiadványkészítés

Az OL elektronikus kiadványai 2018-ban is folyamatosan készültek, illetőleg megjelentek: a tartalmilag és formailag is megújult, évi hat számmal megjelenő, a témákat elmélyült tudományossággal tárgyaló *ArchívNet*, valamint a papíralapú periodikák: a *Levéltári Szemle* (társkiadóként), *Turul* (ugyancsak társkiadóként a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság mellett), valamint az Országos Levéltár folyóirata, az 1923-ban alapított *Levéltári Közlemények*.

A *Trianon arcai* című dokumentumkötet az MNL és a Libri Kiadó közös kiadásában jelent meg. A Tisza évfordulóhoz kapcsolódva jelentettük meg *A Khuen-Héderváry és a Tisza kormány minisztertanácsi jegyzőkönyvei 1903–1905* című kétkötetes forráskiadványt Soós László gondozásában a Miniszterelnökség anyagi támogatásával (A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Kiadványai II. Forráskiadványok 56.).

A megyei levéltárakban folyó tudományos munka sokszínűségét jelzi az alábbi néhány példa az önálló kiadványok sorából.

A Bács-Kiskun Megyei Levéltár *Múltbanéző* címmel elektronikus folyóirata két számát jelentette meg. Egyéb kiadványok mellett kiadták a *Bács-Kiskun megye múltjából* c. sorozat 27. kötetét. A Békés Megyei Levéltár négy kötetet jelentetett meg, köztük Márki Sándor naplójának II. kötetét, egy képes albumot a Békés megyei körök, egyletek és a civil társadalom dualizmus kori történetéről és egy monográfiát *Polgári életmód – polgári mentalitás. A gyulai Ladics család élete a 19–20. század fordulóján* címen. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Kis József szerkesztésében adta ki az *Aldozatok itthon és távol. Rezes Józsefné naplója* c. forráskiadványt. A Csongrád Megyei Levéltár kiadta *A Csongrád Megyei Honismereti Egyesület évkönyve 2016–2017.* c. periodikumot, más kiadónál jelentették meg a Szeremlei Társaság évkönyvét. A Győr-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára a *Tanulmányok a Kisalföld múltjából. Kisalföldi Szemle V.* c. periodikumot jelentette meg. A Győr-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltárában négy kötetet jelentetett meg: Csorba László könyvét „*Magyarország csillaga*” Széchenyi István. 225 éve született a sopronnyéki '48-as képviselője címen és Dominkovits Péter – D. Szakács Anita munkáját *Adalékok és források a soproni evangélikus városvezető és szellemi elit 17–18. századi társadalom történeti kutatásához, végrendeletek* címen. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár más kiadóknál megjelent munkák mellett öt kiadványt adott ki. Köztük az alábbiakat: Kovács Ilona: „*A mindenható örök Isten nevében!*” *Debreceni végrendeletek gyűjteménye*; Szálkai Tamás: „*A mi reformata szent ekleziánk...*” *Református hétköznapiok Bihar vármegyében*. A Heves Megyei Levéltár az intézmény közlemény-sorozatának, az *Archívum*nak a 21. számát adta ki. Varga Zsolt *Az 1918/1919 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzékei* sorozat két kötetének fordításában vett részt. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár *Archontológia. Jász-Nagykun-Szolnok Megye közigazgatási tisztségviselői 1876–1990* címen online adatbázist tett elérhetővé.

A Nógrád Megyei Levéltár Kazareczki Noémi és Szepessyné Judik Dorottya *Nógrádiak a Nagy Háborúban. Dokumentumok az I. világháború Nógrád megyei történetéből* c. munkáját publikálta. A Somogy Megyei Levéltár 2018-ban évkönyvük, a *Somogy megye múltjából. Levéltári évkönyv* 45–46. kötetével jelentkezett. A Szabolcs-Szatmár Megyei Levéltár három kiadványt jelentetett meg, köztük: „*Emberi hajlékot putrik helyett!*” *roma élet képekben az 1950-es években: fotóalbum*; *Susztek Sámuel nyíregyházi evangélikus tanító feljegyzései, 1830–1849.* A Tolna Megyei Levéltár Maul-Línk Dóra *Tolna megyei nemesi közgyűlési jegyzőkönyvei. Regeszta, 1721–1725.* c. munkáját online formában tette hozzáférhetővé. A Vas Megyei Levéltár fontos kiadványa volt 2018-ban a *Szombathely Mindenképpen* c. könyv. A Veszprém Megyei Levéltár többek között Márkusné Vörös Hajnalka *Jeruzsálembegy*, Nagy Balázs Vince, Szűts István Gergely *Veszprém az I. világháborúban* címen jelentetett meg saját kiadványt. A Zala Megyei Levéltár munkatársa, Paksy Zoltán *Istóczy Győző és a magyar antiszemita mozgalom (1875–1892)* címen más kiadónál jelentetett meg könyvet.

A fentiekén kívül – a reformációs projekt már említett forráskiadvány-sorozata részeként – minden megyei tagintézmény kiadott egy, a protestantizmus történetével kapcsolatos kötetet.

III. 10. Közművelődés, oktatás, levéltár-pedagógia, PR-tevékenység.

Az MNL tagintézményei a 2018-as évben a komoly hangsúlyt fektettek az intézmény gyűjteményét bemutató közművelődési rendezvényekre (kiállítás, előadás, könyvbemutató, országos és helyi kezdeményezésű rendezvények) és a levéltár-pedagógiára.

A megyei tagintézmények egy része, a pályázatoknak köszönhetően, rendelkezik megfelelő helyiségekkel (előadótér, kiállítótér, oktatásra megfelelő helység stb.) és korszerű eszközökkel (pl. interaktív eszközök) a rendezvények lebonyolítására.

Az MNL összesen 65 önálló kiállítás, más intézménnyel együttműködve pedig 24 kiállítás létrehozásában vett részt. Az önálló tárlatokat 17 791 fő, a közösen szervezett kiállításokat több mint hatezer látogató nézte meg.

A 2018-as évben az időszaki kiállítások témája az adott év kiemelt évfordulóihoz kapcsolódottak, mint pl. a Reformáció 500-ik évfordulója, az I. világháború emlékére. A *Vissza a forrásokhoz* című 22 db-os reformációs roll-up vándorkiállítás az év folyamán még bemutatásra került azokban a megyei levéltárakban, ahová a 2017-es évben nem jutott el. Az év során rendezvényekhez vagy konferenciákhoz kapcsolódóan (pl. *Károlyiak – Egy arisztokrata család öt évszázada, Óhazából újabazába – Emberi és családi sorsok az emigrációban*) eredeti levéltári iratokból tematikus időszaki kiállítás nyílt, de helytörténeti témát is feldolgoztak a levéltárak.

Az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületének kiállító és konferencia teremében 2016 márciusától látható *Nyomot hagytak. Évszázadok-személyiségek-aláírások* című időszaki kiállítást több mint 3500 fő látta 2018. június elejéig. Június 8-án finisszázzsal zárult ez az első nagyszabású kiállítás. A Múzeumok Éjszakája rendezvényen nyílt meg az új kiállítás *Kik vagyunk? Magyarországi nemzetiségek* címmel, mely történelmi dokumentumok, fotók, tárgyak és mozgóképek segítségével mutatja be közös múltunkat, az együttélés felemelő és árnyékos pillanatait. A kiállítás ünnepélyes megnyitójára július 11-én került sor, melyet Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes nyitott meg. A kiállítás megnyitóját a Mátyás-templomban a Szentegyházi Gyermekfilharmónia koncertje zárta.

A kor követelményeinek megfelelően virtuális kiállítást is készítettünk és tettünk közzé a levéltár honlapján. Ezeket több esetben a megvalósult állandó és időszaki kiállításokhoz kapcsolódó bővített anyagokból állítottuk össze. A Gyűjtőportálon ebben az évben három virtuális kiállítással bővült a kínálat – Baranya, Tolna megyei levéltárak és az Országos Levéltár egy-egy virtuális kiállítást tettek közzé.

Az MNL összesen 208 rendezvényt szervezett, az előadások, könyvbemutatók átlagban 40–50 főt fogadtak, a konferenciák átlagban 60–80 főt és a nagyobb rendezvények a megyéknél 300 fő, míg a központban 1000 fő körüli látogatót jelentettek. A rendezvények egy része szervesen illeszkedett az országosan meghirdetett programokba, mint például az Március 15. rendezvény, Nemzeti Emlékhelyek Napja, Ünnepi Könyvhét, a Kulturális Örökség Napjai, Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kutatók Éjszakája.

A központban három kiemelkedően fontos rendezvényt tartottunk, melyből kettőt MNL szintű kutatás és forrásfeltárási munka előzött meg. A Levéltár és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága közös projektjét, a pártállam működtetőit bemutató Párt-Állam-Párt archontológiai adatbázisát október 18-án mutattuk be. A tisztségviselői névtár adatbázisán összesen 47 levéltáros dolgozott, melybe több mint 3000 ember adata és 1500 testület és szervezeti egység került be.

A reformáció 500. évfordulója alkalmából 2016 januárjától 2018 júniusáig a Magyar Nemzeti Levéltár a Reformáció Emlékbizottság támogatásával nagyszabású, minden levéltári területre kiterjedő projektet valósított meg az Országos Levéltárban és valamennyi megyei intézményében, amelyhez határon túli kutatások is társultak. A projekt alapját képező tudományos forrásfeltárással mellett számos kiadvány, változatos programok, kiállítások, konferenciák és országos diákvetélkedő valósult meg. A több évig tartó, sok levéltáros munkáját magában foglaló projekt ünnepélyes zárásaként sajtónyelvű bemutatót tartottunk október 30-án, ahol bemutattuk a kutatómunka eredményeképpen keletkezett adatbázisokat, huszonegy kötetből álló forráskiadvány-sorozatunkat, a Magyar Nemzeti Levéltár valamennyi tagintézménye közreműködésével készített reprezentatív képes albumunkat, valamint számos megye kiadványait. Minderről részletes tudósítások olvashatóak a honlapon: <http://reformacio.mnl.gov.hu/>.

A Mátyás emlékévé eredményeként megvalósult közös projektjeit mutatta be a Magyarság Háza, a Magyar Nemzeti Bank és a Magyar Nemzeti Levéltár 2018. november 19-én, ahol bemutatásra került a *Merre járt Mátyás király* című internetes applikáció. Az alkalmazás népszerű formában mutatja be Mátyás király és második felesége, Aragóniai Beatrix királyné utazásainak állomásait, a legszigorúbb tudományos feltételeknek megfelelően. Az alkalmazás Horváth Richárd 2011-ben könyvben megjelent adattárának térképre vitele olyan formában, hogy a településekre kattintva megkapjuk az adat forrását, és a szakkönyv vonatkozó lábjegyzetének eredeti szövegét is.

Az Országos Levéltár aktívan bekapcsolódott a Budai várban szervezett programokba. Az OL március 15-én csatlakozott a Honvédelmi Minisztérium által szervezett ingyenes családi naphoz. A több mint háromezer látogató kalandos időutazáson vehetett részt a Bécsi kapu téri épületben. A *Görgei200* címmel a levéltár őrizetében lévő iratanyag segítségével a látogatók végigjárhatták az 1848–1849-es szabadságharc jelentős színtereit, játékos feladatokon keresztül bepillantást nyerhettek a kétszáz éve született Görgei Artúr életébe. Görgei200 kamara kiállításunkkal szintén az évfordulóra emlékeztünk. Megyei

levéltárak közül a pécsi levéltár kapcsolódott a rendezvényhez.

A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozatában az Országos Levéltár mellett tizenkettő tagintézmény vett részt, összesen több mint 4200 (ebből az OL 1445 fő) érdeklődőt látott vendégül. A programok szervesen összefonódtak a levéltárakban megtekinthető kiállításokkal, de lehetőség nyílt raktárlátogatásokra, valamint kézműves-foglalkozásokkal, ismeretterjesztő előadásokkal és filmvetítéssel is igyekeztek megnyerni az érdeklődőket.

Az MNL tagintézményeit és külső kutatókat is magába foglaló Károlyi Kutatócsoport 2018-ban is folytatta tevékenységét. 2018. június 23-án a Múzeumok Éjszakáján több mint ezernégyszáz látogató kísérhette végig a Károlyi család életét a dokumentumok tükrében, a kezdetektől egészen a 20. századig az MNL Országos Levéltárában megnyitott kamarakiállítás keretében, amely a *Károlyiak. Egy arisztokrata család ötszáz éve* címet viselte. A Károlyi Kutatócsoport 2018. szeptember 10-én tartotta Hittel és erénnyel, a *Károlyiak a történelemben* című rendezvénysorozatának 2018. évi állomását. A workshop és műhelymegbeszélés helyszíne a Károlyi család első birtokközpontja, Nagykároly volt. A rendezvény elsődleges célja a folyamatban lévő kutatások megismertetése, valamint a rövid-és középtávú tervek kijelölése volt. 2018. október 3-án nyílt a Károlyi József Alapítvány és az MNL közös kiállítása Fehérvár-csurgón. Itt láthatók az a 2018. június 23-án bemutatott tablók, egy Károlyi Sándort bemutatót kamarakiállítás eredeti iratokkal és egy virtuális kiállítás a család 18. századi történetével kapcsolatban.

A megyei tagintézmények 2018-ban színes és gazdag közművelődési programokkal várták a helyi közönséget. Egyes levéltáraknak már több éves hagyományra visszatekintő rendezvény-sorozata van. Így például Bács-Kiskun megyében és az Országos Levéltárban a *Levéltári délutánok*, ahol a levéltárosok tudományos kutatásukat mutatták be. Fejér megyében folytatták az *Irodalmi beszélgetések* sorozatot, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében pedig a *Kutatói Kerékszital* és a *Helytörténeti délutánok* sorozatukkal több előadást is tartottak az év során. Veszprémben pedig a *Veszprémi Történelmi Szalon* előadássorozata folytatódott. Mindemellett majdnem minden tagintézményben könyvbemutatók, tudományos-ismeretterjesztő és helytörténeti előadások is zajlottak, melyek több esetben kapcsolódtak a 2018-as évfordulókhoz.

A Magyar Nemzeti Levéltárban 2018-ban tizenöt levéltárban összesen 45 könyvbemutatót tartottunk (a központban nyolc könyvbemutatót), amelyeken az MNL nemcsak a saját kiadványait mutatta be, hanem rendszeresen lehetőséget biztosított erre más kiadók, kutatóhelyek, megyei levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények számára is.

A megyei tagintézmények és az Országos Levéltár is nagy súlyt fektet a tanórán kívüli oktatásra. Tanórán kívüli oktatás keretében a megyei tagintézmények munkatársai nemcsak a levéltárak falain belül, hanem azon kívül, az iskolákba ellátogatva is tartottak rendhagyó történelem vagy éppen forráselemző órákat. 2018-ban a központban és megyei levéltárakban összesen 555 tanórán kívüli levéltári foglalkozást tartottak, ami a 2017-es évhez képest a csoportok számában növekedést mutatott (több mint száz csoporttal), a résztvevő diákok száma pedig több mint hétezer fő általános, illetve középiskolás diák volt. A levéltár-pedagógiai foglalkozások általános, illetve középiskolai tananyagra épülve színesítik, kiegészítik a tanulók által már elsajátított ismereteket.

2017 tavaszán indult, szintén MNL szintű közös program keretében, a *Kalandok a levéltárban* című európai CO:OP projekt, mely levéltári foglalkozásokból és az arról készült kisfilmek versenyéből állt. A projektben négy levéltár az OL, Nógrád, Somogy és Tolna Megyei Levéltárak vettek részt. 13 diákcsoport jelentkezett. A program célja az volt, hogy a közoktatásban részt vevő gyerekek megismerkedjenek a levéltárral, mint intézménnyel és az itt folyó szakmai munkával. A levéltári látogatás után a csapatok egy 5-7 perces, szabadon választott témájú és műfajú kisfilmet készítettek, amely a levéltári foglalkozások során megtapasztalt élményeikről szóltak, vagy amelyet az ott elhangzottak alapján maguk találtak ki. A diákok a rövidfilmen keresztül visszajelzést adtak a levéltárnak arról, hogy mit és hogyan ismertek meg az ott folyó munkából. A projekt döntője az Országos Levéltár épületében volt 2018. május 5-én. A nyertes csapatok (megosztott első helyezés volt – Levéltár Security és a Titkos Társaságcsapat) és a kisfilmet novemberben mutatták be zágrábi fesztiválon.

Az iskolai közösségi szolgálat kapcsán hét köznevelési intézmény kötött megállapodást az MNL-lel, amely program során 45 diák majdnem 500 órát töltött a levéltárban.

Iskolai tehetséggondozó programot négy levéltár biztosított.

Az Országos Levéltár 2018-ban negyedszer hirdette meg a 6–14 éves korosztályok számára az egyhetes levéltári nyári tábor, aminek a témáját az aktuális magyarországi nemzetiségek kiállítás adta. A „*Hogyan éltek elődeink?*” címmel levéltári iratok segítségével megismerkedhettek a történelmi Magyarország kulturális és nemzetiségi sokszínűségével. A tábor során a gyerekeket rengeteg interaktív feladat várta: levéltári kutatás, projektmunkák, történelmi kirándulás és különböző játékok. Ebben az évben két megyei levéltár is hirdetett nyári tábor – Csongrád Megyei Levéltár és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár. Mindkét helyszínen (Szeged és Esztergom) izelítőként a levéltári kutatásba tekintettek be, de a város nevezetességeinek alaposabb megismerése, a játékos időtöltés és a kézműves programok sem maradhattak el a tábor ideje alatt.

Csoportos levéltár-látogatások során 292 alkalommal összesen 6873 látogatót fogadtak a tagintézmények. Több helyen honismereti és helytörténeti vetélkedőt szerveztek. Szerepet vállaltak a helyi ünnepek lebonyolításában ünnepi beszédek megtartásával.

A Magyar Nemzeti Levéltár Gyűjtőportáljának/honlapjának célja, hogy egységes, egyszerű, és felhasználóbarát módon tájékoztassa a kutatókat és érdeklődőket. A honlapon nagyobb hangsúly helyeződik a hírekre és a tartalmak előállítására. Az intézményi integrációval együtt a közös Gyűjtőportál/honlap a megyei levéltáraknak is jobb elérhetőséget és szélesebb látogatókört biztosít.

A nyitottsághoz hozzátartozik a közösségi médiumok (Facebook, Instagram, Youtube) aktív használata és azok hozzacsatolása a gyűjtőportálhoz/honlaphoz. A Facebook oldalainkat a következő bontásban követik az érdeklődők: MNL oldalát 4588, az Országos Levéltár oldalát 8223, az intézmény online folyóirat Facebook oldalát az ArchívNet-et pedig 1631. A nagyobb rendezvényeinkről, konferenciákról, könyvbemutatókról eseményt hozunk létre a levéltár Facebook oldalán, némelyet kiemelt fizetős hirdetésként propagáltuk.

Fontos számunkra, hogy a nagyközönség számára is elérhetővé és átélhetővé tegyük az általunk őrzött, páratlan kulturális örökséget. Célunk, hogy minél több iratot és publikációt tegyünk digitálisan is közzé. Több levéltár hetente, havonta tesz közzé és mutat be a honlapján érdekes iratokat az olvasók számára (pl. *Hét dokumentuma*, *Hónap dokumentuma*, *Érdekes iratok* címen).

A tagintézmények munkájuk, rendezvényeik, kiadványaik megismertetése érdekében népszerűsítő tevékenységet is folytattak. Ezek között szerepelt a városi vagy épp más közgyűjteményekkel közös programfüzetekben való megjelenés, saját népszerűsítő nyomtatvány készítése, elektronikus hírlevél, közösségi oldalakon való megjelenés. A központi és megyei tagintézmények kapcsolatot ápoltak a központi és helyi médiával: riportok, sajtótájékoztatók kiadványok bemutatására, helytörténeti rovatok indítása a helyi lapokban. A sajtómegjelenések között vezető szerep jutott az elektronikus megjelenéseknek.

A központi és megyei tagintézmények szakmai munkájáról és rendezvényeiről 2018-ban 424 nyomtatott sajtómegjelenés, 126 rádiós, 189 televíziós (helyi és országos), valamint 678 elektronikus sajtómegjelenés tudósított.

III. 11. Könyvtári munka

A központi és megyei levéltárak szakkönyvtárai a korábbi esztendőkhöz hasonlóan 2018-ban is ellátták a jogszabályok által előírt hagyományos tevékenységeiket (dokumentumok állományba vétele, feldolgozása, olvasószolgálat működtetése, állományvédelem, statisztikai adatszolgáltatás stb.).

A megyei levéltárakban a könyvtári munkára fordított idő nagyon eltérő. Évi 60 munkanapnál kevesebbet jut erre hat levéltárban (MNL BaML, MNL BéML, MNL GYMSML Győr, MNL HBML, MNL PML, MNL TML) és csak öt levéltárban vannak teljes munkaidős könyvtárosok (MNL BKML, MNL BAZML, MNL FML, MNL HML, MNL NML). Két levéltárban (MNL BaML, MNL SML) közfoglalkoztatottat alkalmaznak az elektronikus, retrospektív katalogizálásra. A fel nem sorolt nyolc megyei levéltárban 100 és 200 közötti számú munkanapot fordítanak könyvtárszakmai munkára évente. Az MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtárban az év folyamán megoldandó feladat volt a GYES-en lévő és a márciusban elhunyt könyvtáros helyettesítése, a létszám-probléma az utolsó negyedévben került rendezésre.

Elkészült a könyvtári integráció tapasztalatainak összegzése. Az integráció nyomán kialakult az együttműködés az MNL könyvtárai között. A közös munka megvalósult a beszerzés munkafolyamataiban, mint pl. a Könyvtárellátótól vásárlás közös szerződés szerint vagy fölőspéldányok felajánlása az intézmények között. A könyvtárosok közötti kommunikáció általános, a különböző munkafolyamatokban jelentkező problémák megoldásában segítik egymást. A 2016-ban megvalósult közös könyvtári rendszer használata és közös adatbázis építése során a feldolgozás mértéke emelkedik. A közös, Corvina rendszerű katalógusépítés során egy műről egy bibliográfiai leírás készül, amihez az egyes könyvtárak hozzáillesztik saját példányainak adatait. A program fejlesztőivel a folyamatos kapcsolat. A használók az MNL összes könyvtárának közös katalógusában vagy az egyes tagintézmények könyvtárai katalógusaiban kereshet, online.

A könyvtári állomány gyarapodása a gyűjtőkori szabályzat alapján, háromnegyed részben ajándékozás útján történik, negyedrészen kiadványcsere és vásárlás módon. Az ajándék művek főként kutatóktól, levéltárosoktól, fölős példányból, levéltári anyag publikálásáért cserében, hagyatékokból, levéltári anyaggal érkeztek. Az MNL OL könyvtárban nagy jelentőségű a kiadványcsere tevékenység, mert ez által széleskörű kurrens hazai és nemzetközi szakirodalom áll a levéltári tudományos munka rendelkezésére. Az OL könyvtára 33 külföldi és 19 belföldi kiadványcsere partnerei révén 2018-ban 178 kötetet 826 855 Ft értékben szerzeményezett.

Új könyvek vásárlása legnagyobb részben Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel kötött szerződés keretében történik. A Könyvtárellátó kéthetenként ajánlójegyzéket készít, ebben az új kiadványokról részletes recenziót közöl és jelentős kedvezményt ad a könyvtáraknak. Az MNL könyvtárai 2018-ban 941 ezer Ft értékben vásároltak, 25%-os kedvezménnyel. Szakkönyvek vásárlására pályázati kiírás ez évben sem történt, így költségvetésből valósult meg a vásárlások.

Az MNL könyvtárai 2018. évben összesen 8013 (2017: 6881) nyomtatott és 61 (2017: 49) elektronikus művet vettek állományba, ezen kívül 126 (2017: 1) online dokumentummal is gyarapodtak. Ebből az OL Levéltártudományi Szakkönyvtára 1097 (2017: 1665) kötetet és 5 (2017: 2) elektronikus művet, a megyei levéltárak pedig összesen 6916 (2017: 5216) kötetet, 56 (2017: 47) elektronikus művet és 126 (2017: 1) online dokumentumot szerzeményeztek. 107 (2017: 44) kötet tervszerű törlésére került sor. Így az MNL könyvtárainak teljes állománya az év végén 664 379 (2017: 651 656) kötet, 4429 (2017: 4458) elektronikus mű és 2481 (2017: 2355) online dokumentum. A Miskolci könyvtári állomány nyilvántartásának rendezése miatt újra bevételezésre kerülő 18 ezer kötetből 4995 kötet került állományba.

Az MNL könyvtárainak állományadatai												
	Nyomtatott művek (kötet)				Elektronikus művek (db)				Online dokumentumok (db)			
	2018. elején	gyarapodás	törlés	2018 végén	2018. elején	gyarapodás	törlés	2018 végén	2018. elején	gyarapodás	törlés	2018. végén
MNL OL	138116	1097	36	139177	794	5	0	799	2010	0	0	2010
MNL BKML	28276	283	71	28276	158	2	0	160	0	0	0	0
MNL BaML	24760	267	0	25027	108	0	0	108	0	124	0	124
MNL BéML	22747	160	0	22907	202	0	0	202	84	0	0	84
MNL BAZML	33583	313	0	33896	102	0	0	102	0	1	0	1
MNL CSML	41271	824	0	42095	198	28	0	226	11	0	0	11
MNL FML	18435	497	0	18932	5	0	0	5	0	0	0	0
MNL GYMSML Győr	8009	74	0	8083	120	0	0	120	0	0	0	0
MNL GYMSML Sopron	32899	60	0	32959	134	0	0	134	0	0	0	0

MNL HBML	22242	78	0	22320	194	0	0	194	0	0	0	0
MNL HML	28082	135	0	28217	190	0	0	190	0	0	0	0
MNL JNSZML	13271	207	0	13478	309	4	0	313	0	0	0	0
MNL KEML	17424	1407	0	18831	269	0	0	269	0	0	0	0
MNL NML	36005	224	0	36229	224	2	0	226	77	1	0	78
MNL PML	34473	38	0	34511	206	0	0	206	0	0	0	0
MNL SML	30412	463	0	30875	317	3	0	320	1	0	0	1
MNL SZSZBML	21768	250	0	22018	100	1	0	101	0	0	0	0
MNL TML	26413	240	0	26653	201	8	0	209	57	0	0	57
MNL VaML	25142	440	0	25582	201	0	0	201	0	0	0	0
MNL VeML	32714	751	0	33686	161	8	0	169	0	0	0	0
MNL ZML	20422	205	0	20627	175	0	0	175	115	0	0	115
Összesen:	656 464	8 013	107	664379	4 368	61	0	4429	2 355	126	0	2481

A gyarapítás a tervezetthez képest a nyomtatott művek tekintetében teljesült.

A gyarapítás során beszerzett kiadványokat a könyvtárak leltárba vették. Nyilvántartása címleltárkönyv használatával történik kézírással vagy számítógéppel, az MNL OL-ben a könyvtári rendszerben (Corvina ACQ). A folyóiratok számainak nyilvántartása kardex lapokkal történik, a sorozatokhoz sorozati lapot használnak.

A levtár megnevezése	Könyvtári anyag nyilvántartása (leltárkönyv [ezen belül egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv], kardex, cédula, számítógépes)	Könyvtári anyag feldolgozása	
		Leltárkönyv	Cédulakatalógus
MNL OL	egyeti leltárkönyv, kardex, sorozati lap	lezárva	Corvina
MNL BKML	címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardex	lezárva	Corvina
MNL BaML	egyeti leltárkönyv és Excel	szerzői, cím és sorozati, lezárva	Corvina
MNL BéML	egyeti leltárkönyv, számítógépes	nincs	Corvina
MNL BAZ ML	egyeti leltárkönyv, cédula, számítógépes	lezárva	Corvina Access
MNL Csongrád ML	címleltárkönyv, cédula, számítógépes	szerzői és cím	Word, Corvina
MNL Fejér ML	egyeti leltárkönyv	szerző, cím és tárgyszó	Corvina
MNL GYMSML Győr	egyeti leltárkönyv, számítógépes, Excel	szerzői és cím	nincs
MNL GYMSML Sopron	egyeti leltárkönyv, számítógépes	kereszkatalógus: szerzői, cím, sorozat	Corvina
MNL HBML	egyeti leltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím	Corvina
MNL HML	címleltárkönyv, sorozatnyilvántartó	szerzői, cím, tárgyszó, sorozati	TexLib, Corvina
MNL JNSZML	címleltárkönyv, számítógépes	cím	Corvina
MNL KEML	címleltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, sorozati, tárgyszó, lezárt	Corvina
MNL NML	címleltárkönyv, számítógépes	nincs	Corvina
MNL PML	egyeti leltárkönyv, kardex, sorozati lap	kereszt, tárgyszó, betűrendes	Corvina
MNL SML	egyeti leltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, szak	Corvina
MNL SZSZBML	címleltárkönyv, számítógépes	szerző, cím, sorozat; lezárt	Corvina
MNL TML	egyeti leltárkönyv, kardex, számítógépes	szerzői, cím, raktári	Corvina
MNL VaML	egyeti és csoportos leltárkönyv, kardex	szerzői, cím, raktári	Corvina

MNL VeML	címleltár, kardex	leíró- és szakkatalógus	Corvina
MNL ZML	egyedi leltárkönyv, címleltárkönyv	szerzői, cím; lezárt	Corvina

Az MNL könyvtári állományuk formai és tartalmi feldolgozását, azaz katalogizálását a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerrel végzik. A 2016-os könyvtári integráció során a korábban használt elektronikus rendszerek adatai a közös adatbázisba kerültek. Két könyvtárban használatos még a korábbi adatbázis. 2018. év végén a közös katalógus **346 881** (2017:338 230; 2016: 326 970) rekordot tartalmaz, ami a teljes MNL könyvtári állományának több mint felét jeleníti meg. Ebből az MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtárában az elmúlt évben 726 új bibliográfiai rekord készült (2017: 1422 ; 2016: 2229; 2015: 336) így összesen 87283 (2017: 86 550 ; 2016: 85 276; 2015: 83 047) rekordon kereshető a **139 976** (2017: 138 848) könyvtári egységből álló állomány.

	<i>rekordok száma 2018 elején</i>			<i>feldolgozottság</i>
	<i>2018 elején</i>	<i>2018-ban elkészült</i>	<i>2018 végén</i>	
MNL OL	86550	723	87283	100%
MNL BKML	40818	433	41285	100%
MNL BaML	21048	29	21077	84%
MNL BéML	20163	120	20283	88%
MNL BAZML	8398	729	9107	45%
MNL CSML	8485	1317	9802	22%
MNL FML	360	1376	1736	11%
MNL GYMSML Sopron	633	0	633	2%
MNL HBML	5206	47	5253	30%
MNL HML	28082	325	28407	10%
MNL JNSZML	8588	114	8702	90%
MNL KEML	2582	5005	7587	44%
MNL NML	36229	173	36402	99%
MNL PML	19315	49	19364	56%
MNL SML	14600	7392	21992	90%
MNL SZSZBML	14619	277	14896	75%
MNL TML	8300	0	0	31%
MNL VaML	10558	1864	12422	46%
MNL VeML	6139	803	6942	22%
MNL ZML	16736	428	17164	80%

Az MNL könyvtári összességében **2174** (2017: 1813 ; 2016: 2241; 2015: 2348) könyvtárhasználót szolgált ki 7846 (2017: 7210 ; 2016: 6703 (2015:6085) alkalommal, amikor 12042 (2017: 12043 ; 2016:13326; 2015:14 554) kötetet adtak használatba, a levéltári munka és kutatás segítésére. Ugyanakkor nagy ütemben nő azoknak a száma, akik elektronikus dokumentumokat használnak. A távolról elérhető nyilvános katalógusok is segítik az olvasókat a megfelelő dokumentum több szempontú keresésében de fokozatosan megnő a levéltárakból elérhető adatbázisok (ADT+, Hungaricana, DTI, és más elektronikus könyvtárak) szerepe. Kevesebb alkalommal keresik fel személyesen a használók a könyvtárat, de egyre több alkalommal használják a közvetlenül elérhető elektronikus dokumentumokat, amelyek szerepe folyamatosan nő. A tagintézmények belső hálózatáról elérhető az Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) rendszerén keresztül az Arcanum Digitális Tudománytár adatbázis, amelynek továbbépítéséhez minden évben hozzájárultunk számos kötet digitalizálásával. A levéltáros kollégák és a kutatók is szívesebben használják a digitális tartalmakat mint a papír köteteket.

Az OL Levéltártudományi Szakkönyvtárat 2018. évben összesen 205 (2017:225 ; 2016: 232; 2015: 240) fő használta, 1840 (2017: 992 ; 2016: 1247; 2015: 1181) alkalommal, s összesen 2143 (2017:2162 2016: 2885 ; 2015:3666) kötetben. Könyvtárközi kölcsönzés keretében 6 kötet (2017: 4 ; 2016: 9 ; 2015: 8) kértünk, tőlünk 8 (2017: 5 ; 2016: 28 ; 2015: 39) kötetet kölcsönzött más könyvtár.

Tájékoztató munka során a könyvtárak különböző szintű feltárásokkal állnak a használók rendelkezésére, pl. analitikus feldolgozás, cikkadatbázis, szakbibliográfia. Hírlevélben ismertetik új szerzeményeiket és egyéb híreket, információkat. Állományukból több alkalommal válogatást mutatnak be különböző rendezvényeken és kiállításon. Csoportos látogatás során bemutatják a könyvtárat, legfontosabb és érdekes dokumentumaikat.

	használók sz.	alkalom	dokumentum
MNL OL Levéltár-tudományi szakkönyvtár	205	1840	2143
MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára	87	843	1650
MNL Baranya Megyei Levéltára	25	41	117
MNL Békés Megyei Levéltára	29	41	84
MNL Borsod-Abaúj-Zemplén M. Levéltára	64	89	152
MNL Csongrád Megyei Levéltára	277	671	1047
MNL Fejér Megyei Levéltára	29	41	167
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára	112	289	562
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára	99	110	130
MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára	21	54	110
MNL Heves Megyei Levéltára	51	132	353
MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára	9	10	20
MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára	37	289	359
MNL Nógrád Megyei Levéltára	79	83	113
MNL Pest Megyei Levéltára	215	374	528
MNL Somogy Megyei Levéltára	25	25	112
MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára	93	156	412
MNL Tolna Megyei Levéltára	45	117	386
MNL Vas Megyei Levéltára	70	600	1025
MNL Veszprém Megyei Levéltára	410	521	742
MNL Zala Megyei Levéltára	192	1520	1830
Összesen	2174	7846	12042

A könyvtári dokumentumok között kiemelt szerepe van a különleges gyűjteményeknek. Ezek legnagyobb részben a levéltárakba az iratokkal együtt érkező könyvészeti anyagok, vagy levéltárosoktól, történészekről megörökített hagyatékok. Nagy jelentősége van a helytörténeti gyűjteményeknek s e mellett vannak szakdolgozat, aprónyomtatvány és kézirat gyűjtemények is a könyvtárakban.

MNL OL	Babics, Máriaassy, Jambrekovich, Teleki, Károlyi, Éble, Fridreich, Szentiványi, Reiszig, Ember Győző letétek, Fordítások, Separatum
MNL BKML	Helyi újságok
MNL BaML	Folyóirat gyűjtemény, kézikönyvtár, kéziratár, CD/DVD gyűjtemény
MNL BéML	Táncsics Mihály személyére és korára vonatkozó különgyűjtemény.
MNL BAZML	Helyi folyóiratok, muzeális gyűjtemény
MNL CSML	kéziratár, szakdolgozat, helytörténet
MNL FML	kéziratár, fénymásolattár, apró nyomtatványtár, gyászjelentések, tankönyvek, iskolai értesítők
MNL GyMSML Győr	megyei napilapok, helyi történettudományi és múzeumi periodikák
MNL GyMSML Sopron	Soproniensia (helytörténet és aprónyomtatványok), helyi folyóiratok, kalendáriumok, szakdolgozatok
MNL HBML	helyi folyóiratok
MNL HML	helyi újságok
MNL JNSZML	Szakdolgozatok, disszertációk, kéziratok. Mikrofilmek. Képeslapok, fényképek gyűjteménye.

MNL KEML	Kézirattár, Plakáttár,
MNL NML	kéziratok, aprónyomtatványok, muzeális dokumentumok
MNL PML	helyi folyóiratok
MNL SML	Somogyi gyűjtemény, régi könyvek, sajtógyűjtemény
MNL SZSZBML	Honismereti gyűjtemény
MNL TML	Kézirattár (helytörténet, szakdolgozat), helyi újságok, országos szakfolyóiratok
MNL VaML	Aprónyomtatványok tára, folyirattár, elektronikus dokumentumok (CD-ROM, DVD-ROM) tára
MNL VeML	Helyi lapok gyűjteménye
MNL ZML	Helytörténeti gyűjtemény, Skublics-könyvtár (hagyatéki gyűjtemény)

Állományrevíziót három könyvtárban végeztek: MNL BKML, MNL BAZML, MNL JNSZML.

A muzeális dokumentumok száma jelenleg 23 452 kötet, de a felmérés még folyamatban van néhány könyvtárban. MNL OL 14 000, MNL BKML 440, MNL BaML 512, MNL BéML 219, MNL BAZML 1069, MNL CSML 220, MNL FML 874, MNL GYMSML Győr 200, MNL GYMSML Sopron 100, MNL HML 391, MNL KEML 241, MNL NML 307, MNL PML 350, MNL SML 178, MNL SZSZBML 137, MNL TML 2144, MNL VaML 378, MNL VeML 1179, MNL ZML 413. Az MNL OL könyvtárban folytatódik a muzeális dokumentumok revíziója.: Éble (15), Friedreich (200), Szentivány (154) családi letétekkel. Az MNL muzeális köteteiről adatszolgáltatás történt a készülő Országos Könyvtári Rendszer részére.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény alapján 2014. július 1-jétől Magyarországon bevezetésre került az elektronikus anyakönyvvezés. A hatályba lépő jogszabálynak megfelelően a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat a Magyar Nemzeti Levéltár és Budapest Főváros Levéltára részére az „utólagos bejegyzések” rögzítéséhez. Az új szabályozás – teljes szemléletváltás keretében – a korábbi eseményalapú nyilvántartás helyett egy személy alapú nyilvántartást vezetett be, amelynek középpontjában, mint azt a neve is mutatja, az egyén áll. A papíralapú születési, házassági, halotti, illetve BÉT (bejegyzett élettársi kapcsolat) anyakönyveket egyetlen, egységes (országos) nyilvántartás váltotta fel. Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (At.), 89. §. (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „Az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a hazai anyakönyvvezést végző hatóság az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvben található bejegyzés lezárásáról a bejegyzés folyószámának és az anyakönyv azonosító adatainak továbbításával a Magyar Nemzeti Levéltárat az általa megjelölt formában értesíti. A levéltár az értesítés alapján a bejegyzést lezárja.” A 32/2014. (V. 19.) KIM (Ar.) rendelet lényegében nem rendelkezik arról, hogy a levéltáraknak az új rendszerben hogyan is kellene lezárniuk az anyakönyvi bejegyzéseket, mivel a rendelet az anyakönyvvezetőkre vonatkozik.

Az At. 89. §. (2) bekezdése szerint: „Az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a hazai anyakönyvvezést végző hatóság az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvben található bejegyzés lezárásáról a bejegyzés folyószámának és az anyakönyv azonosító adatainak továbbításával a Magyar Nemzeti Levéltárat az általa megjelölt formában értesíti.

A 32/2014. (V. 19.) KIM (Ar.) rendelet lényegében nem rendelkezik arról, hogy a levéltáraknak az új rendszerben hogyan is kellene lezárniuk az anyakönyvi bejegyzéseket, mivel a rendelet az anyakönyvvezetőkre vonatkozik. Ennek következtében a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat a megyei levéltárak részére. Az EAK-ból generált jegyzékek ugyanakkor nem a korábbi UB bejegyzések rögzítésére szolgálnak. A levéltárak ennek ellenére gondoskodnak a kormányhivatalok által részükre megküldött Excel táblázatok biztonságos, több példányban történő megőrzéséről, tekintettel arra, hogy hiányosságaik ellenére e jegyzékek biztosíthatják az EAK által szolgáltatott részleges adatok fennmaradását. A megkapott adatokat elektronikus irat formájában tárolják, annak anyakönyvi feldolgozása nélkül, „utólagos bejegyzések” vezetése nélkül.

2018-ra tagintézményeink közül már csak néhánynak, összesen négy intézménynek voltak a korábbi években keletkezett és felhalmozott elmaradásai, így a hagyományos UB-k bevezetéséből eredő feladatokkal ezeknek a levéltáraknak még számolnia kellett. Közülük 2018-ban teljes egészében felszámolta elmaradását a SzSzBML, a másik három intézmény – BaML, GyMSML Sopron, SML – pedig jelentősen csökkentette hátralékát, így 2019-re valószínűsíthető, hogy teljesen meg is szünteti azt.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

III. 13. 1. Nemzetközi kapcsolatok

Az MNL nemzetközi kapcsolatai 2018-ban is részben a nemzetközi projektekkel összefüggő feladatok eredményeként, részben célzott együttműködések formájában járultak hozzá a szakmai tapasztalatok bővítéséhez, a magyar vonatkozású levéltári anyag publikálásához és megismertetéséhez. Érzékelhető MNL növekvő elismertsége a levéltáros szakma nemzetközi fórumain egyre több szakmai felkéréssel, bizottsági tagsággal, projektekben való együttműködéssel keresik meg az intézményt. Ennek erkölcsi, kulturális és pénzügyi haszna egyaránt kimutatható. Az OL és a megyei levéltárak szakmai-tudományos kapcsolatrendszere az intézmény teljesítményalapú munkabeszámolójának tudományos és közművelődési tevékenységet bemutató fejezeteiben, a közös szakmai programok eredményes megvalósításában is visszatükröződik.

Az MNL nemzetközi kapcsolatait 2018-ban is a Középtávú szakmai tervben lefektetett alapelvek szerint rangsorolta.

- **Európai Bizottság szakmai szervezetei (EBNA, EAG, EHC, DLM).** A *European Board of National Archivists* júniusban Szófiában, novemberben Bécsben tartotta soros ülését, amelyen dr. Míró Zsuzsanna általános főigazgató-helyettes képviselte az intézményt. A testület hagyományosan együtt rendezi üléseit az Európai Bizottság levéltári szakértői csoportjával: a *European Archives Group* üléseire az MNL Szatucsek Zoltánt delegálta. Mindkét ülésen a meghatározó témák a 2018-ban is az idén hatályba lépett Általános Adatvédelmi Rendelet, a digitális archiválás mellett a statisztikai adatok archiválása és a levéltárak részvétele a közigazgatási iratkezelés szabályozásában voltak. Oross András nagy sikerű előadást tartott a Haus-, Hof- und Staatsarchiv segédletei mikrofilmmásolatainak digitalizálásáról és a két levéltár együttműködéséről a badeni egyezmény alapján. Pénzügyi okokból az EU Külügyi levéltárainak munkacsoportülésein nem tudtuk képviseltetni magunkat. Az *Európai Levéltári Portál alapítványának* (APEF) már 17 ország a tagja, az MNL mellett Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Norvégia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország és Svájc nemzeti levéltára csatlakozott a szervezethez. Az alapítvány közgyűlése két ülést tartott, Szófiában és Máltán, az országmenedzserek pedig tavasszal Sevillában találkoztak. A *DLM Forum Foundation* két konferenciát tartott, májusi tisztújító közgyűlésén Szatucsek Zoltánt ismételten három évre igazgatónak választották. Bécsben, novemberben első ízben kerültek bemutatásra az Európai Bizottság új archiválás-szolgáltatásának első eredményei.
- **Nemzetközi projektek.** 2018-ban az MNL három nagyobb európai együttműködési projektben megyei tagintézményei két regionális projektben vettek részt.

Europeana Migration Collections – Az MNL 2017 szeptemberében csatlakozott az Europeana Foundationnal közösen a 2016-3 CEF Telecom felhívásához kapcsolódó „The Europeana Migration Collections” projektjéhez. A Magyar Nemzeti Levéltár a gyűjteményhez a Temesi Kamarai Adminisztráció rendszeres térképezési munkálatai során létrejött, Krassó-Szörény, Temes és Torontál megye községeiről készített kéziratos úrbéri, rendezési, telepítési térképanyag és a térképekhez tartozó iratok digitalizálásával és közzétételével, roma gyűjtemény publikálásával és 1956-os emigrációs iratok közzétételével vesz részt, amelyek gyűjtése és digitalizálása 2018-ban megvalósult. A projekt 2019 február végén zárul.

Digital Treasures – A Spanyol Kulturális Minisztérium vezetésével alakult konzorcium, amelyben a Norvég Kulturális Minisztérium, a Portugál Levéltári és Könyvtári Igazgatóság, a Máltai Nemzeti Levéltár mellett az ICARUS, a Cork Institute of Technology és a spanyol Factoria kulturális szervezet is részt vesz, 2018-ban a Creative Europe támogatási forma keretében 2018 és 2022 között megvalósítandó projekthez kapott támogatást. A projekt célja, hogy olyan beruházásokat valósítson meg, amelyek az európai levéltárakban őrzött kulturális kincsek nagyobb láthatóságát, hasznosulását eredményezik a megváltozott kultúrafogyasztási környezetben. A Magyar Nemzeti Levéltár – egy Európa történetét bemutató – vándorkiállítás koordinálásával, két kiállításban való közreműködéssel, a fiatal és az idősebb generációnak szervezett programok szervezésében, új üzleti modellek, promóciós megoldások fejlesztésében vesz részt a projektben.

CO:OP projekt – Reisz T. Csaba főlevéltáros, címzetes főigazgató koordinálta projekt utolsó évének feladatai tervszerűen történtek: részvétel a meetingeken (május 29–31.: Tartu, Észtország, október 23–25.: Madrid), három blogtalálkozó szervezése (3. blogtalálkozó - Az egyházi anyakönyvek kutatási lehetőségei, 2018. január 20.; 4. blogtalálkozó: A magyar katonai múlt forrásai, 2018. május 19.; 5. blogtalálkozó: Hungarika-kutatás, 2018. december 6.), illetve négy helyszínen szervezett regionális szakmai találkozók.

- **Hungarika-feltárás.** 2018. január-februárban kiemelt feladatot jelentett az intézmény számára a Mikes Kelemen Program pénzügyi keretéből korábban tervezett beszerzések ügyintézése és lebonyolítása, különös tekintettel a munkavédelmi előadó által javasolt beszerzések intézésére. Ezzel párhuzamosan az új projekt (2018. március 1.–2019. február 28) támogatási megállapodás előkészítése, a szakmai terv elkészítése is megtörtént, a pozitív döntés után a pályázati dokumentáció kitöltésre és leadásra került. Az olasz és magyar nyelvű Vestigia-kereksztalon 2018. április 20-21-én vett részt és szekcióelnökként közreműködött Arany Krisztina főlevéltáros. A rendezvényen egyeztetés folyt a hungarika-feltárások lehetőségeit illetően a velencei, modenai és mantovai állami levéltárak munkatársaival, valamint a milánói Biblioteca Ambrosiana képviselőjével. A cél külföldön őrzött, magyar vonatkozású iratanyagok feltárása és eredetiben történő megszerzése, illetve Magyarországra szállítása. Az MNL OL Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya közreműködött Janos Vago Angliában felbukkant személyi

iratanyagának értékelésében és hazaszállításának megszervezésében. A Miniszterelnökség közvetítésével Miska János megkeresésére egyeztetés zajlott Miska János Ottavai Levéltárban elhelyezett, mintegy 10 000 iratot tartalmazó levelezésének digitalizálásával kapcsolatban. Katona Csaba közvetítésével egyeztetés folyt Kosaras Vilmos, a Torontói Magyar Színház igazgatója hagyatékának ideiglenes elhelyezéséről a Miniszterelnökséggel és a Torontói Magyar Konzulátussal. Az iratanyag Magyarországra szállítására előreláthatólag a Mikses Kelemen Program keretében kerül majd sor. 2018. március 27-én az MNL OL munkatársai a hungarika-kataszter és hungarika-jelentés gyűjtemény kapcsán prezentációs bemutatóval kiegészített előadást tartottak az Országos Széchényi Könyvtár képviselői számára, valamint és megbeszélést folytattak a partnerintézménnyel egy egységes hungarika-kataszter kidolgozásának lehetőségeiről, valamint a KKÖ-pályázatok és hungarika-igazolások kiadásával kapcsolatos eljárásrend egységesítéséről. 2018. április 25-én az intézmény részt vett az OSZK szervezésében megtartott workshopon is, amely az egységes hungarika-kataszter tervezetét ismertette. Az OSZK emlékeztetőt nem küldött a megbeszélésekről, nem tájékoztatták az MNL-t arról, hogy végül milyen tartalmú pályázatot nyújtottak be a Balassi Intézethez. A Miniszterelnökség által a Szeged-Csanád Egyházmegyei Levéltárnak megküldött kérés alapján, Zakar Péter megkeresésére válaszolva és egyeztetve a Mikses Kelemen Programot kezelő Nemzetpolitikai Államtitkársággal közösen átadásra való előkészítésre került két irategység, Rigó Jenő és Várfi István ajándéka. A törökországi hungarika-kutatások elősegítése céljából kapcsolatfelvételt került sor a szófiai New Bulgarian University és az isztambuli Hatcetepe Üniversitesi, valamint az ankarai Bilkent Üniversitesi egyetemek és az isztambuli Macar Kültür Merkezi kulturális intézettel, Simon Éva közreműködésével.

- **Nemzetközi szakmai és tudományos szervezetek.**

Nemzetközi kapcsolataink fejlesztése szempontjából egyre inkább érezhető a hátránya, hogy pénzügyi okokból immár évek óta nem tudunk részt venni a *Nemzetközi Levéltári Tanács* és az EURBICA tárgyú rendezvényein. Reisz T. Csaba részt vett az International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor (Triest-Maribori Nemzetközi Levéltártudományi Intézet) munkájában, tanulmányt készített és előadást tartott a 27. Nemzetközi Levéltári Napon az Őszi Levéltári Iskola program keretében (2018. október 16-17.).

Kétoldalú kapcsolatok

Az MNL OL 1945 előtti kormányzervek főosztálya részéről Fiziker Róbert főlevéltáros ellátta a német-magyar levéltári kapcsolatok felügyeletét és ügyeinek intézését, többek között a Észak-Rajna-Vesztfáliából és Thüringiából érkezett levéltári vezetők tavaszi, illetve Anne Potthoff észak-rajna-vesztfáliai levéltáros kollégánő szeptemberi programjának szervezését. Fiziker Róbert tanulmányúton járt 2018. április 16-a és május 11-e között a németországi Észak-Rajna-Vesztfáliai Tartományi Levéltárban. A tübingeni Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde intézettel együttműködésben Katarina Zimmermann német levéltáros kötelező szakmai gyakorlatát végezte intézményünkben, megismerkedve több szakterület munkájával. Kulcsár Krisztina a marburgi Archivschule által szervezett workshopon tartott előadást.

A Török-magyar kapcsolatok az Oszmán Birodalomtól napjainkig (szerkesztők: Szepesiné Simon Éva és Schmidt Anikó főlevéltárosok) című forráskiadvány bemutatójára Budapesten és Isztambulban is sor került a 2018. év folyamán. Schmidt Anikó főlevéltáros közreműködésével egy török-magyar levéltári együttműködési tervezet kidolgozására került sor. Fogadtuk és iratbemutatót tartottunk Törökország hazánkba delegált nagykövetének.

Intézményünk Csósz László főlevéltáros koordinálásával részt vett az IHRA és az EHRI projektekben, szakmai együttműködést tartva fent a Szlovák Nemzeti Levéltárral, a Pozsonyi Holokauszt Dokumentációs Központtal, a Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studienel, illetve részt vett International Tracing Service és a Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit közös egyhetes workshopján Berlinben. Intenzív szakmai kapcsolatokat tartunk fenn a Holokauszt kutatás területén a következő intézményekkel: Wiener Library, London; University of London; Northeastern University, Boston; Cseh Tudományos Akadémia; Brno Egyetem. Együttműködés folyik továbbá a washingtoni United States Holocaust Memorial Museum munkatársaival a magyarországi kormányzervek, elsősorban a minisztériumok Holokauszttal kapcsolatos iratanyagának feltárásában és digitalizálásában.

Az Országos Levéltára négy munkatársa (Arany Krisztina, Kulcsár Krisztina, Laczlavik György) Rácz György országos levéltári főigazgató helyettes vezetésével, meghívott vendégként részt vett Kolozsváron, az Erdélyi Múzeum Egyesület által, *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* címmel, 17. alkalommal megrendezett fórumon 2018. november 23-24-én. A szervezők kérésére ismertették az MNL népszerű adatbázisaival kapcsolatos újdonságokat. 2018. június 21-én Rácz György a Szerb Tudományos Akadémia nemzetközi workshopján előadást tartott Belgrádban (*A középkori dokumentumok digitális archiválása: tervek és tapasztalatok* címmel).

Folyamatos és intenzív volt a kapcsolat a magyar bécsi és moszkvai levéltári delegátussal. Oross András bécsi levéltári delegátussal egyeztetések folytak az általa megszervezett Haus-, Hof- und Staatsarchiv segédletei mikrofilm-másolatainak digitalizálása kapcsán. Együttműködési megállapodást készítettünk elő az Esterházy Privatstiftung és az MNL között. A tervezett középtávú együttműködés célja a fraknói Esterházy levéltár feltárása, illetve a Fraknón és az MNL-ben őrzött Esterházy családi levéltárak iratanyagának párhuzamos digitalizálása. Együttműködési megállapodást kezdeményeztünk az Osztrák Állami Levéltárral a Hofffinanz Bücher

digitalizálására, valamint az Esterházy Privatstiftunggal a levéltári anyagok digitalizálására vonatkozóan, illetve a Habsburg Otto Alapítvánnyal.

2018. szeptember 12-én, Szentpéterváron volt a Magyar-Orosz Vegyes Bizottság 7. ülése, ahol a 2020-ig történő együttműködés lehetőségeiről egyeztetünk az orosz partnerekkel.

Megyei levéltárak

A Bács-Kiskun Megyei Levéltár és a szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral 2004-ben és 2005-ben írt alá közös nemzetközi együttműködési megállapodást. Ennek keretében a tagintézmény munkatársai rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek Szabadkai Területi Levéltárral együttműködve egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein.

A Baranya Megyei Levéltár az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral épített ki szoros nemzetközi kapcsolatokat. Az intézmények munkatársai rendszeresen részt vesznek egymás konferenciáin és egyéb szakmai rendezvényein.

A Békés Megyei Levéltár a *Márki Sándor naplói II.* címet viselő forráskiadványa számára rendezett könyvbemutatót Kolozsváron, a Babes-Bolyai Tudományegyetem Filozófiai Kar Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok szakán.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár a Kassai Állami Levéltárral áll rendszeres szakmai kapcsolatban, a partnerintézmények célja egy kölcsönös digitalizálási program végrehajtása, erről jelenleg előkészítő tárgyalások folynak.

A Csongrád Megyei Levéltár jó kapcsolatot alakított ki a Lengyelországban működő Instytut Pamięci Narodowej krakkói és rzeszówi részlegével. 2013 óta folyamatos az együttműködés, a partnerintézmények közös konferenciákat szerveznek, illetve közös konferenciakötet kiadására is volt példa. Továbbra is jó az együttműködés egyes lengyelországi múzeumokkal (Tarnów Városi Múzeum, Technikai Múzeum, Varsó). A 2018. évben az intézmény sikeres együttműködést zárt a Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie nevű intézménnyel, ahol az MNL CSML által őrzött tervdokumentumok (például a Dómra vonatkozó tervek) egy részének másolataiból kiállítás nyílt, illetve a tagintézmény továbbra is kapcsolatban áll a vajdasági levéltárakkal (Zenta, Nagybecskerek), bár közös szakmai programokra az elmúlt évben nem került sor. Az MNL CSML Hódmezővásárhelyi Levéltárában szakmai konzultációra került sor a Szabadkai Történelmi Levéltár munkatársaival, valamint a tagintézmény makói fióklevéltárában a Zentai Történelmi Levéltár munkatársaival 2018. 11. 14-én.

Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára vendégül látta 2018. május 3-án a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma Nyitrai Állami Levéltárának munkatársait. A tagintézmény küldöttsége 2018. június 25-én egynapos szakmai találkozón vett részt a Nyitrai Állami Levéltárban. A magyar nyelvű iratok feltárása érdekében 2018. október 17-18-án a levéltár négy munkatársa a Tolna megyei és országos levéltári kollégákkal látogatást tett Nyitrán. A Nyitrai Állami Levéltára Komáromi Fióklevéltára 2018. szeptember 27-én szervezte meg *A víz szerepe a történelemben* című szakszimpóziumát, ahol a tagintézmény négy munkatársa tartott előadást a témában, továbbá az intézmény részt vett a Vágsellyei Levéltár 2018. szeptember 7-ei tudományos ülésén is. A tagintézmény a *Csiliznyárad 550* című kiállítás dokumentumainak gyűjtésében és fordításában is részt vesz (Csiliznyárad ma Szlovákiában, a Csilizközben található, 1918-ig Győr vármegye része volt.) A tárlat ünnepélyes körülmények között, 2018. július 27-én nyílt meg. Maria Altmann, a Német Nagykövetség kulturális referense 2018. június 22-én tekintette meg a levéltárban őrzött német vonatkozású iratanyagokat. A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottságának Magyarságkutatási és Neveléstörténelmi Munkabizottsága 2018. április 25-én, Révkomáromban szervezte meg *A magyarság megtartó ereje a Kárpát-medencében* című nyilvános tudományos ülésének első napját. A rendezvényen két tudományos központ mutatkozott be, a Nyitrai Állami Levéltára, valamint a Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára.

A Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltár folyamatos kiadványcsere-kapcsolatot tart fenn a Burgenlandi Tartományi Levéltárral és a Burgenlandi Tartományi Múzeummal. 2018-ban vette fel a tagintézménnyel a kapcsolatot az Alsó-ausztriai Kormányhivatal egy Wiener Neustadt-i tartományi kiállítás megrendezése kapcsán. A levéltár a 2019. március. 30-ától 2019. november. 10-ig látható *Mozgásban lévő világ. Város, történelem, mobilitás* című kiállításra iratanyagot kölcsönöz, a konferencián történő részvételre felkérést kapott. A kiállítás kísérőjeként Sopron–Bécsújhely kapcsolatáról interjút kértek a kiállításra elhelyezett multimédiás eszközökhöz, 2018-ban a tagintézmény iratokat válogatott a Bécsújhelyen megrendezendő kiállításához.

A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár és a Román Nemzeti Levéltár Nagyvárad-i Igazgatósága közösen rendezett kiállítást a romániai Hegyközszentimrén.

A Komárom-Esztergom Megyei Levéltár a Nyitrai Állami Levéltár Komarnoi (Komáromi) Fióklevéltárával tart fenn folyamatos kapcsolatot, valamint a 2019. év folyamán a Nyitrai Állami Területi Levéltár és a Kuny Domokos Múzeum munkatársaival közösen kíván hungarika-kutatásokat kezdeni, melyek előkészítése megkezdődött.

A Nógrád Megyei Levéltár egyeztetést folytatott a Besztercebányai Állami Levéltár Losonci Levéltára képviselőivel a már fennálló szakmai együttműködés további formáiról, illetve a Hungarika kutatás menetéről.

A Somogy Megyei Levéltár továbbra is fenntartja a Rijekai Állami Levéltárral immár tizenhét éve élő szakmai kapcsolatát, amelynek keretében a Somogy megyei levéltárosok rendezik és jegyzékelik az ottani magyar nyelvű iratok egy részét, a

horvát levéltárosok pedig részt vesznek a kaposvári levéltári napon, amelyen – hagyományosan – előadást is tartanak. A Nemzeti Kulturális Alaphoz egyedi pályázatot adtak be a munka befejezése érdekében.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár a Kárpátaljai Állami Levéltárral tart fenn intenzív kapcsolatot. Elsősorban levéltári segédletek oroszlóról magyarra fordítása, illetve az egymás konferenciáin való kölcsönös részvétel területén működik együtt. A tagintézmény lehetőséget biztosított a Kárpátaljai Állami Levéltár Nyíregyházán történő bemutatkozására. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskolával való együttműködés ugyancsak elsősorban az egymás rendezvényein való részvételben, illetve a tagintézmény munkatársai tudományos diákköri konferenciákon zsűritagként való szerepléseiben nyilvánul meg. Ukrajna Magyarországi Nagykövetsége és Nyíregyházi Konzulátusa a 2018-as év folyamán közös kiállítást szervezett az tagintézményben, melynek bemutatására is a levéltár épületében került sor. Ami a szlovákiai külkapcsolatokat illeti, a tagintézmény együttműködik a Nyitrai Állami Levéltár Vágsellyei Fióklevéltárával, melynek munkatársai rendszeresen tartanak előadást a levéltári napok rendezvényen. A romániai külkapcsolatait illetően elsősorban a szatmárnémeti levéltárosokkal áll fenn jó munkakapcsolata, melynek köszönhetően a tagintézmény több ügyfélnek és kutatónak tudott információval szolgálni. A tagintézmény továbbá pályázatot nyújtott be a Nemzeti Kulturális Alaphoz egy, az MNL által szervezett munkacsoport által Szatmárnémetiben folytatandó iratteltár-iratteltár-iratteltár projekt megvalósítására, és mivel a pályázat támogatást nyert, így a munka a 2019. év során mindenképpen megindulhat. A tagintézmény ezen felül Ausztriával és Németországgal is fenntart külkapcsolatokat, Ausztria nyíregyházi tiszteletbeli konzuljának közreműködésével előadók, illetve előadások érkeztek mindkét országból a Nyíregyházi Levéltári Napokra, amely rendezvény keretében elsősorban az I. világháborúról emlékeztek meg.

A Tolna Megyei Levéltár az OL-lel és a győri tagintézménnyel közösen vett részt a Nyitrai Állami Levéltár őrizetében található magyar vonatkozású iratok feltárásában.

A Vas Megyei Levéltár több évtizede fennálló nemzetközi kapcsolatai egyik alapelemeként három külföldi partnerintézménnyel kölcsönös kiadványcserét bonyolított le, melynek keretében a partnerek tájékoztatják egymást a szakmai rendezvényekről. E partnerintézmények a Maribori Területi Levéltár, a Muraszombati Muravidéki Múzeum és a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár. A SI–HU Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében az e-documenta Pannonica projekt megvalósításában 2017 és 2020 között a tagintézmény 3 szlovén partnerintézménnyel működik együtt, e partnerintézmények ismét a Maribori Területi Levéltár, a Muraszombati Muravidéki Múzeum, valamint Beltinci Idegenforgalmi és Művelődési Intézet. Az MNL VML közreműködött továbbá a Szlovén-Magyar Ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor megszervezésében a Maribori Területi Levéltárral és a Zala Megyei Levéltárral, melyre 2018. június 22-e és 27-e között került sor.

A Veszprém Megyei Levéltár részt vett a CO:OP projekt keretében rendezett, a kutatószolgálati tevékenység témakörben szervezett találkozón és konferencián Helsinkiben, ahol a tagintézményt Jakab Réka főlevéltáros képviselte. A tagintézmény munkatársa, Szűts István Gergely főlevéltáros a Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával a 2018-as év folyamán portugáliai szakmai tanulmányúton vett részt. A piemonti Dokumentationszentrum der europäischen Sacri Monti, Kalvarienberge und Andachtsstätten (Olaszország, Ponzano Monferrato) felkérésére a magyarországi kálváriák eddigi kutatásának összefoglalását Márkusné Vörös Hajnalka főlevéltáros végezte.

A Zala Megyei Levéltár a Maribori Területi Levéltárral közösen rendezte meg a szlovéniai Bogojinán és a Zala megyei Rédicson 2018. június 22-e és 27-e között a 28. Szlovén-Magyar Nemzetközi Ifjúsági Levéltári Kutatótábort.

III. 13. 2. Hazai kapcsolatok

Az MNL hazai kapcsolatai 2018-ban is sokrétűek és intenzívek voltak: számos országos és helyi közgyűjteménnyel, kulturális intézménnyel állt kapcsolatban és működött együtt valamilyen formában. A már meglévő kapcsolatok tovább erősödtek, és újak is létrejöttek, így például a Milton Friedman Egyetemmel, a Magyar Nemzeti Múzeummal, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal.

Az MNL Országos Levéltára együttműködött az egykori Balassi Intézettel (jelenleg KKM) is a Klebelsberg ösztöndíjjal összefüggő feladatok ellátása ügyében. A Mikes Kelemen Program kapcsán szakmai partnerként 2018-ban is együttműködött az Országos Széchényi Könyvtárral. Az MNL 2018-ban hosszú távú együttműködési megállapodást írt alá az Országos Széchényi Könyvtárral a 2013-ban kötött együttműködési keretszerződés szellemében, a Magyar Nemzeti Névtér létrehozása érdekében. Az együttműködés keretében a két intézmény a birtokában lévő tudással és tapasztalattal segíti egymást. Ugyancsak hosszú távú, 2021-ig érvényes együttműködési megállapodást írt alá a Nemzeti Emlékezet Bizottságával az 1945 utáni orosz-magyar kapcsolatok történetének feldolgozása érdekében. A tervek szerint három közös forráskiadvány készül majd. A „Kik vagyunk” című kiállítás létrehozása érdekében az MNL együttműködési megállapodást kötött az MTA BTK Zenetudományi Intézetével és a Magyar Nemzeti Filmalap Zrt-vel. Úttörő kezdeményezésnek számít, hogy 2018 első félévében együttműködés jött létre a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel, melynek keretében az egyetem hallgatói a levéltár épületében töltötték féléves szemeszterüket. Az MNL együttműködési megállapodást írt alá a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal a két intézmény tudományos együttműködésének koordinálása érdekében. Ezenkívül megújította a 2015-ben kötött együttműködési megállapodást a Magyar Kormánytisztviselői és Állami Tisztviselői Karral. Az együttműködés célja, hogy hosszú távon stratégiai partnerként működjenek együtt, elsősorban a magyarországi közigazgatás történetének kutatása terén. Az MNL együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Kerámia Szövetséggel is. Ennek

értelmében az MNL támogatja a magyar kerámiaipar történetére vonatkozó levéltári kutatásokat. Megállapodás született a Milton Friedman Egyetemmel a magyarországi zsidóság történetére vonatkozó kutatások összehangolására, a tudományos kutatások segítésére, konferenciák szervezésére. Az MNL a Magyar Nemzeti Múzeummal is hosszú távú stratégiai együttműködési megállapodást kötött a tudományos, közművelődési és levéltár-pedagógiai munka összehangolása érdekében.

Az MNL Országos Levéltára 1945 előtti Kormánysszervek Főosztályának munkatársai részt vettek az Országgyűlési Múzeum által szervezett Tisza István-kiállítás előkészületi munkáiban, ahol a 18. századtól a 20. század elejéig tartó időszakhoz válogattak iratokat. Az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztály levéltárosai több hazai kutatócsoportnak is tagjai, mint például az MTA BTK–NEB Vidéktörténeti Kutatócsoport, vagy az MTA TK Politikatudományi Intézet – REWORK-OTKA Kutatócsoport. Az MNL OL Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya a szolnoki Aba Novák Agóra Kulturális Központtal közösen tervezte az „Áldás és átok a víz. Vizeink a 18–19. században” c. kiállítást. A főosztály több munkatársa is részt vesz országos szakmai testületek, mint például a Levéltári Szabványügyi Bizottság, vagy a Magyar Levéltárosok Egyesülete munkájában.

Az MNL Országos Levéltára 19 hazai intézménnyel áll kiadványcsere-kapcsolatban.

A megyei tagintézmények a levéltáros szakmai szervezetek mellett 2018-ban is hagyományosan jó viszonyt ápoltak a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A levéltári integráció és a fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való korábbi jó kapcsolat is. A megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői voltak.

Néhány megyei példa a hazai kapcsolatok sokrétűségére:

MNL BKML: 2018-ban együttműködési megállapodást kötöttek a Kecskeméti Zsidó Hitközség főrabijával a hitközség 1880–1914 közötti történetéhez kapcsolódó források feltárására és elemzésére vonatkozóan.

MNL BaML: Egyik legfontosabb partnerük a Pécsi Tudományegyetem. Az informatikus-könyvtáros, történelem, néprajz, földrajz, hon- és népismeret szakos hallgatóinak tartottak foglalkozásokat. A reformációs projekt keretében partnerkapcsolatban voltak a Pécsi Református Egyházközséggel, a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel, a Baranya Református Egyházmegye Levéltárával. Az Arcanum Adatbázis Kft-vel a tömeges digitalizálás területén működtek együtt. A Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvánnyal szoros partnerkapcsolatot ápolnak. Új partnerük az Ormánsági História blog.

MNL BéML: Szakmai partnereikkel 6 közös időszaki kiállítást rendeztek, és egy kiadványt jelentettek meg. Egyik munkatársuk a Békéscsabán megjelenő *Bárka* c. folyóirat társadalomtudományi rovatának szerkesztője. A lapban rendszeresen megjelenik az éves tematikus konferencián elhangzott előadások egy része.

MNL BAZML: A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral 2018-ban kötött együttműködési megállapodásuk értelmében közművelődési előadásokat, illetve családtörténeti tanfolyamot tartottak. A Herman Ottó Múzeummal való együttműködésük keretében egyik munkatársuk levéltári kutatómunkájával segítette a régészeti kutatásokat, emellett kiállítás-rendezésben is közreműködtek. A Miskolci Egyetemmel kötött megállapodásukhoz híven biztosították a történelem szakos hallgatók számára a levéltári szakmai gyakorlatot, és levéltári előadásokat tartottak. A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeivel együttműködési megállapodást kötöttek a Barkóczy családi levéltár iratanyagának digitalizálása végett.

MNL CsML: Szegeden jó szakmai együttműködést építettek ki a Nemzeti Emlékezet Bizottságával. Kapcsolatban állnak a Móra Ferenc Múzeummal, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral. Szakmai együttműködésük van a Gál Ferenc Főiskolával és a Szegedi Tudományegyetemmel. Szoros a munkakapcsolat a Szeged-Csanádi Egyházmegyével, valamint a Dóm Látogatóközponttal. Utóbbi rendszeresen biztosít helyet rendezvényeiknek. Együttműködés alakult ki a Szent-Györgyi Albert Agórával. A csongrádi levéltárunk szoros kapcsolatot ápol a Koch Sándor Csongrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrádi Szervezetével és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesülettel. Hódmezővásárhelyen közös rendezvényeik vannak a Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társasággal és az Emlékponttal.

MNL FML: Két munkatársuk az MTA BTK Vidéktörténeti Kutatócsoport, öt pedig a VEAB munkájában vett részt.

MNL GYMSM GYL: Igen sokrétűek a helyi kapcsolataik, ezek közül csak néhány példa. Együttműködtek a Győri Egyházmegyei Levéltárral, a Pannonhalmi Főapátsági Levéltárral, a MOKK Közjegyzői Levéltárral, a Széchenyi István Egyetemmel, a levéltár-pedagógiai programok keretében pedig számos gimnáziummal és általános iskolával. Közreműködtek a Győri Honismereti Akadémia 2018. évi vándorgyűlésének előkészítésében, programjának megszervezésében, valamint a vándorgyűlés lebonyolításában.

MNL GYMSM SL: Elsősorban a Sopronban működő közgyűjteményekkel működtek együtt, legfontosabb partnerük a Soproni Múzeum volt. A múzeumtól ingyenesen kaptak a kiadványaikhoz illusztrációt a Soproni Múzeum gyűjteményéből, a kiadványok technikai szerkesztésben a múzeum munkatársai is részt vettek. A szakmai kiadványok tervezésében és előállításában szoros szakmai együttműködést alakítottak ki a budapesti központi kutatóintézetekkel (MTA TTI, ÁBTL, NEB).

MNL HBML: Együttműködtek többek között a Debreceni Ítéltáblával, a Déri Múzeummal, a Méliusz Juhász Péter Könyvtárral, a Debreceni Egyetem Történelmi Intézetével, az Észak-Alföld Fejlődéséért Egyesülettel, a Balassi Ferenc Kulturális és Közösségteremtő Egyesülettel.

MNL JNSZML: A Megyei Kormányhivatallal közös konferenciát szerveztek, a Tiszaföldvári Földrajzi Múzeummal pedig közös kiállítást. Rendhagyó történelemórákat tartottak iskolákban és a levéltárban. Segítséget adtak a Szolnoki Törvényszék történetét bemutató kötet szerkesztéséhez. Együttműködési megállapodást írtak alá a RepTár Szolnok Nonprofit Kft-vel.

MNL K-EML: Együttműködő partnerei közé tartoztak az esztergomi közgyűjtemények (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), az Esztergomi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat, a tatai Kuny Domokos Múzeum, a Komáromi Klapka György Múzeum és a Péczeli József Komárom-Esztergom Megyei Honismereti Egyesület.

MNL NML: A társintézmények rendezvényein kölcsönösen részt vettek. Négy munkatársuk a megyei múzeumi évkönyvben is publikált. A Dornyay Béla Múzeummal 2018-ban is közösen írták ki a Nagy Iván Honismereti Pályázatot, a beadott pályaműveket közösen bírálták el. Az Öblösüveggyártás Hagyományápoló Egyesülettel együttműködtek az üveggyártás emlékeinek megőrzésében.

MNL SML: Együttműködnek a Pécsi Tudományegyetemmel és a Kaposvári Egyetemmel, a helyi múzeumokkal és könyvtárakkal, szakmai egyesületekkel.

MNL SzSzBML: Néhány intézmény azok közül, amelyekkel együttműködtek: PIM Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet; Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba; Móricz Zsigmond Színház; Jóna András Múzeum; Móricz Zsigmond Könyvtár; Nyíregyházi Egyetem; Szent Atanáz Görögkatolikus Főiskola; Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Honismereti Egyesület; Bessenyei Társaság; Kölcsey Társaság; Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség; Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal és járási hivatalai; megyebeli önkormányzatok és iskolák.

MNL TML: Partnerségi kapcsolatban vannak a legtöbb városi és megyei kulturális intézménnyel.

MNL VaML: Együttműködtek a Vasi Múzeumbarát Egylettel, a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeummal, a Vas Megyei Honismereti Egyesülettel, a Szombathelyi Egyházmegyei Levéltárral, a Honderú Asztaltársasággal, a Szombathelyi Evangélikus Egyházközséggel.

MNL VeML: Az alábbi szervezetekkel és intézményekkel működtek együtt: Pannon Egyetem, Veszprém (szakmai rendezvények, konferenciák közös rendezése); az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport, továbbá a Lendület „Trianon 100” kutatócsoport, illetve a Magyar Várostörténeti Atlasz munkabizottság (több munkatársuk is részt vesz a munkában); Veszprém Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala (Veszprémi Értéktár, Első Világháborús Centenárium Bizottság); Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár (forrásfeltárás, közös konferenciák szervezése, közös kiadványmunka); Herendi Porcelánmanufaktúra (kutatási és könyvkiadási együttműködés); Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém (kölcsönös együttműködés kiállítások rendezésében); Bakony Balaton Környezetvédelmi Oktató Központ, Veszprém (helytörténeti vetélkedőkben való együttműködés); Jeruzsálemhegyi Baráti Kör (veszprémi Kaleidoszkóp kötet és rendezvények); Brusznai Alapítvány (Brusznai Árpád 56-os mártír emlékének ápolása); Veszprémi Hét Domb Egyesület (rendezvények); Veszprém Megyei Honismereti Egyesület (rendezvény).

MNL ZML: Együttműködtek Zalaegerszeg megyei jogú város Önkormányzatával és a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum tudományos munkatársaival „A szabadságharc zalai hősei. Zala megyei honvéd törzstisztek 1848–1849-ben” című tudományos emlékülés megrendezésében. A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal ezenkívül közös kiadványokat készítettek elő.

III. 14. Pályázatok

Az MNL tagintézményei rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve fejlesztése érdekében minden évben, így 2018-ban is, számos pályázatot nyújtottak be. Folyamatosan kerestük a lehetőséget, hogy a pályázati kiírások lehető legszélesebb spektrumát tudjuk kihasználni a helyi, hazai és nemzetközi pályázatok tekintetében. Szakmai feladataink ellátásához elsősorban az NKA Közgyűteményi Kollégiumához, kisebb számban az NKA Könyvkiadási Kollégiumához, a NKA Folyóirat-kiadási Kollégiumához, az NKA Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiumához pályáztunk. Egyes megyei tagintézményeket a helyi és megyei önkormányzat is támogatásban részesített (Veszprém M. J. Város, Vas megye önkormányzata). Kiemelt jelentőségű volt a Reformáció Emlékéhez kapott támogatásunk.

Tovább folytatódott a 2017 januárjában megkezdett, s a Magyar Nemzeti Levéltár „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” című projekt. A Közigazgatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) keretében megvalósuló programjára az intézmény 2 630 000 000 forint vissza nem térítendő támogatást kapott, ebből 2018-ra 650 000 000 forint esett. A projekt célja az állampolgárok és a közigazgatási intézményrendszer számára nyújtott szolgáltatások egyszerűsítése, elektronizálása és országos kiterjesztése. A Magyar Nemzeti Levéltár új fejlesztése olyan elektronikus szolgáltatáscsomagot alakít ki, amelynek a segítségével a hivatali ügyek intézéséhez automatikusan biztosítja a kérelmező vagy az ügyintéző szervek részére a szükséges igazoló iratanyagot. A projekt a Széchenyi 2020 program keretében az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témákban nyújtottak be pályázatokat a tagintézmények:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése,
- levéltári napok, konferenciák, kiállítások szervezése,
- közművelődési tevékenység,
- restaurálás,
- digitalizálás,
- adatbázis-építés, adatbázis-fejlesztés,
- iratvásárlás,
- hungarika kutatás,
- savmentes dobozok vásárlása,
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése,
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése,
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása,
- infrastruktúra fejlesztés,
- energetikai korszerűsítés,
- szakmai továbbképzés,
- informatika, elektronikus közigazgatás fejlesztés tárgyában.

A levéltár megnevezése	Megvalósított és lezárt pályázatok száma	Összege
MNL BKML	--	--
MNL BaML	2 NKA	1 094 000 Ft
MNL BéML	2 NKA	1 288 035 Ft
MNL BAZML	1 NKA; 1 MLE Nyitott Levéltárak	360 000 Ft
MNL CSML	2 NKA	821 964 Ft
MNL FML	2 NKA	1 101 450 Ft
MNL GYMSML GYŐR	1 NKA	500 000 Ft
MNL GYMSML SOPRON	4 NKA, 1 REB	2 752 000 Ft
MNL HBML	2 NKA	1 316 540 Ft
MNL HML	--	--
MNL JNSZML	3 NKA	1 293 765 Ft
MNL KEML	3 NKA	1 497 412 Ft
MNL NML	3 NKA	2 035 646 Ft
MNL OL	11 NKA, 1 Miniszterelnökség, 1 Emberi Erőforrások Minisztériuma, 1 Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.	33 565 660 Ft
MNL PML	1 NKA	300 000 Ft
MNL SML	2 NKA	1 102 141 Ft
MNL SZSZBML	3 NKA	2 000 131 Ft
MNL TML	1 NKA	578 535 Ft
MNL VaML	2 NKA, 1 Vas Megye Önkormányzata, Interreg V-A Szlovénia–Magyarország Együttműködési Program („e-documenta Pannonica”)	1 056 358 Ft + 74 984,90 Euro (23 245 317 Ft)
MNL VeML	2 NKA 3 Veszprém Megyei Jogú Város	2 078 447 Ft
MNL ZML	2 NKA	1 457 600 Ft
MNL 21 tagintézménye együtt	Reformáció Emlékbizottság Miniszterelnökség (továbbképzésre) KÖFOP 2018-ra eső része CO:OP 2018-ra eső része	60 000 000 Ft 10 000 000 Ft 650 000 000 Ft 2 411 390 Ft
Összesen	49 NKA 1 Magyar Levéltárosok Egyesülete 2 Miniszterelnökség 1 Emberi Erőforrások Minisztériuma 1 Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt. 2 Reformáció Emlékbizottság 4 önkormányzati 1 Interreg V-A Szlovénia–Magyarország Együttműködési Program 1 KÖFOP, 1 CO:OP	801 856 391 Ft

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL 2018-ban a jogszabályi változásokat folyamatosan követve felülvizsgálta a korábban megalkotott szabályzatokat és utasításokat az országos intézményi integráció követelményeinek megfelelően. Az éves munkarend a tagintézményekkel egyeztetve főigazgatói utasításban került meghatározásra. A működés hatékonysága érdekében az SZMSZ-ben is rögzített értekezletek összehívása rendszeresen megtörtént.

Vezetés

Az MNL felső vezetését érintően 2018. év során levéltár-szakmai területen személycseré nem volt, a Gazdasági Igazgatóság élén viszont személyi változás zajlott le: Nemesné Zsigmondi Erzsébetet Janota Gabriella váltotta.

A megyei tagintézményekben a 2018. évben lejáró igazgatói megbízás miatt 3 pályázat került kiírásra, amely sikeresen lezárult, ezen kívül 2 új igazgató-helyettesi megbízás történt. Az MNL OL-ban pedig 2018-ban 2 fő kapott főosztályvezetői megbízást.

Ügyvitel

A 2014. január 1-jével bevezetésre került a Poszeidon iktatóprogramban 2018-ban 40 helyen végeztünk iktatást. Az MNL-ben 2018-ban 83 441 db (ebből 43 819 főszám és 39 622 alszám) iktatási eset került rögzítésre (2017: 62 193; 2016: 60 788; 2015: 60 969; 2014: 49 215). E program segítségével látjuk el a Levéltári Kollégium, a levéltári szakfelügyelet és a Nógrád Megyei Levéltárért Alapítvány iktatását is.

Belső szabályzatainkat, munkautasításainkat, a megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetőit az MNL belső hálózatán, az Intranet-en hozzáférhetővé tettük.

Az ügyvitelt érintően a 2018-as évben kiemelten fontos volt, hogy megalakult az MNL Iratkezelési és Ügyvitelszervezési Munkacsoportja, amelynek célja többek közt szakmai javaslatok előkészítése az MNL iratkezelési és ügyvitelszervezési gyakorlatának megújítására, összhangban a KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 projektben kitűzött célokkal, eredményekkel. Fontos feladata továbbá a munkabizottságnak a közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése céljait segítő folyamatok iratkezelési, ügyvitelszervezési támogatása.

A munkacsoport részt vesz a KÖFOP projekt megvalósítása során elért iratkezelési és ügyvitelszervezési, egységesítési eredmények fenntartását és további, a Poszeidon rendszer működtetését, változó jogszabályi és működési környezethez való igazítását célzó fejlesztési specifikációk meghatározásában, ezek kommunikálásában a Poszeidon rendszert fejlesztő vállalkozó felé. A KÖFOP projekt során a beszerzési, tömeges digitalizálási, panaszkezelési és ügyfélszolgálati (postai úton, személyesen, illetve elektronikusan indított ügyek) webes munkafolyamat támogatása került kidolgozásra folyamatábrák, űrlap sablonok elkészítésével, illetve a programozás is megtörtént.

Az MNL Iratkezelési Szabályzatának megújítása megkezdődött, az irattári tételek felülvizsgálata több körben zajlott.

Képzés, továbbképzés

A kultúráért felelős államtitkár által hozott egyedi döntés alapján az MNL tíz millió forintos anyagi támogatásban részesült, amelyet a *Levéltárosok 2017. évi továbbképzése* címet viselő szakmai feladat megvalósítására használt fel. A program keretében szervezett képzések jelentős része a 2018-as évben zajlott.

A Magyar Nemzeti Levéltár számára mind a belső levéltárszakmai, tudományos munka, mind pedig az illetékességébe tartozó szervekkel kapcsolatos teendők maradéktalan ellátása érdekében rendkívül fontos, hogy lépést tartson a jogszabályi változások és az elektronikus fejlődés támasztotta kihívásokkal. A *Levéltárosok 2017. évi továbbképzése* című szakmai program keretében ezeknek az alapelveknek a mentén terveztük, szerveztük, illetve valósítottuk meg belső képzéseinket: összesen 11 féle képzést szerveztünk 21 képzési nap alatt. A belső képzésekről összegezve elmondható, hogy azok jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy az intézmény munkatársai olyan új ismereteket szerezzenek, illetve azokat elmélyítsék, amelyek nemcsak a mindennapi munkájukat teheti hatékonyabbá, hanem az MNL illetékességébe tartozó szervek felé is bizonyíthatja felkészültségüket.

A képzések jelentős része az elektronikus ügykezeléshez és E-közigazgatáshoz kapcsolódott, de emellett zajlott állományvédelmi, szakmai idegen nyelvi, gazdasági, illetve vezetési ismereteket adó, vagy éppen levéltár-pedagógiai képzés is. Mindemellett nagy hangsúlyt fektettünk a Levéltári Nyilvántartó Rendszer behatóbb megismerését, mindennapi hasznosítását segítő oktatásokra is.

A program keretében szervezett belső képzéseken összesen **651 fő** vett részt, valamennyiük az MNL munkatársa.

A belső képzéseken 24 fő működött közre oktatóként, akik közül 18 fő az MNL munkatársa, míg 6 fő külső előadó volt.

Szakmai képzéseinket kiterjesztettük egyes határon túli magyar partnerintézmények dolgozói részére. A partnerintézmények számára kínált képzési programot a helyi igényeknek és szükségleteknek megfelelően állítottuk össze. Mindezt nemzetpolitikai kulturális, oktatási misszióként fogjuk fel, amely erősíti a határon túli magyar kollégákkal az együttműködést, másrészt elősegíti a külföldi kollégák felkészültségét a magyar vonatkozású iratanyagok (hungarica) kezelése során.

A határon túli képzéseink a 2018-as év során három helyszínt érintettek: Csíkszereda az erdélyi magyar levéltárosok részére; Beregszász a kárpátaljai magyar levéltárosok részére; Kassa a felvidéki magyar levéltárosok részére. Ezen alkalmakon összesen 64 határon túli kolléga vett részt hallgatóként.

Még 2016-ban az MNL a Nemzeti Közszerződési Egyetemmel (NKE) kötött kétoldalú megállapodást. Ennek keretében a közszolgálati információ- és iratmenedzsment szakirányú továbbképzési szak a Nemzeti Közszerződési Egyetemen a 2017/2018 tanévben indult el, 46 fővel és az egyetem KOFOP programjának támogatásával. 2018 júniusában többségük, a szakdolgozat beadása után, sikeres záróvizsgát tett. Nyolcan a következő félévre hozták át a vizsgájukat. A képzés sikeresnek tekinthető, az iratkezelési szakismeretek átadása széles körűen, a kormányhivatalok dolgozóira vonatkozóan megoldódni látszik. 2018 szeptemberében a szak második tanéve is megkezdődött, 19 fős hallgatói létszámmal, akik már mind önköltségesek. Az MNL munkatársi gárdájából nyolc fő tanított és tanít a képzésen.

Ezen felül az SZKI külsős résztvevők számára az év őszén nem-OKJ-s képzés keretében sikeres irattáros, iratkezelő tanfolyamot bonyolított le, amelynek keretében 42 fő – többnyire kormányhivatali és önkormányzati dolgozók – szerzett tanúsítványt. Az intézmény munkatársai oktatóként a 2018. évben is részt vettek az ELTE levéltáros képzésében.

Az MNL Veszprém Megyei Levéltára a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumától a „scopeArchiv oktatás az MNL megyei tagintézményei számára” című pályázatával 2016-ban 848 600 Ft, 2017-ben 800 000 Ft, majd 2018-ban 825 000 Ft vissza nem térítendő támogatást nyert el. A támogatások révén a tagintézmény oktatótermében az előző évekhez hasonlóan 2018 szeptemberében is sor került a 4+1 napos belső képzésre. Az MNL egységes levéltári nyilvántartó rendszerének komplex oktatását az MNL 4 munkatársa végezte (Kohút Sára, Laczlavik György, Haász Réka, Boross István). A 3 képzésen összesen 17 megyei levéltár 45 munkatársa sajátította el a scopeArchiv kezeléséhez elengedhetetlenül szükséges ismereteket. A továbbképzések elsődleges célja az volt, hogy a résztvevők az elméleti alapok mellett elmélyült gyakorlati képzés keretében ismerkedhessenek meg a rendszerrel a kitűnően felszerelt oktatóterem segítségével. Az MNL VeML-ben folytatott alapszintű ismereteket adó tanfolyamra alapozva további képzésekkel kulcsfelhasználóvá lesznek képezhetők a kiválasztott kollégák. Így biztosítható, hogy minden szervezeti egységben kellő számban legyenek magasabb kompetenciákkal rendelkező levéltárosok, akik a scopeArchiv kezelést megfelelő módon tudják végezni.

Az MNL Fejér Megyei Levéltárában 2018. március 7-én a Fejér Megyei Kormányhivatal szakmai támogatásával tartottak továbbképzést, amelyen Fejér megye önkormányzati és járási hivatalainak ügykezelői 77 fővel vettek részt. A program keretében felidéztek az iratkezelési szabályzatok kiadására vonatkozó jogszabályok rendjét, az iratkezelési folyamat két utolsó fázisának (selejtezés és levéltári átadás) hatékony végrehajtását – kiegészítve néhány gyakorlati tanáccsal –, pontosították az 1990 utáni önkormányzati korszak maradandó értékű iratainak korlátozott levéltári átvételének módját, illetve áttekintették a közfeladatot ellátó szervek levéltári ellenőrzésének szakmai követelményrendszerét.

Egyéb vezetést, ügyvitelt érintő feladatok

Az MNL 2018-ban is ellátta a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Csízi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működtek közre.

Az MNL főigazgatója látta el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenc tagú szakmai tanácsadó testületben az elnökön kívül három főt ad az MNL. A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként. 2018-ban a testület összetételében személyi változás nem történt.

A központi és megyei szervezeti egységek munkaterveiket, féléves, éves beszámolóikat határidőre megküldték, adatszolgáltatási kötelezettségeiknek rendre eleget tettek. Az MNL tagintézményei a 2014. évtől kezdődően féléves és éves szakmai beszámolóikat, munkaterveiket online kitölthető formában készítik el, ami a beszámolók és munkatervek esetében is az egységes rendezésvég alkalmazását, az adatok összehasonlíthatóságát, a felterjesztett anyagok gyorsabb feldolgozhatóságát eredményezte. Az ehhez kapcsolódó szolgáltatást, adatbekérési módot 2018-ban is továbbfejlesztettük.

A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket. Főigazgatói értekezletet három heti rendszerességgel, a hatékonyság növelés érdekében összevont megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletet 5 alkalommal tartottunk. Sor került az összmunkatársi értekezletre is (1 alkalom). A megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetői az Intraneten elérhetők.

2018-ban nyolc főigazgatói utasítás, egy főigazgatói tájékoztató, és öt szabályzat került kiadásra, illetve felülvizsgálatra a Főigazgatói Titkárságon. A szabályzatok közül kiemelt a Fenntartó Minisztérium által 2018. június 26-án jóváhagyott Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint az Európai Adatvédelmi Rendelettel (GDPR) összhangban

elkészített és 2018. december 20-án kiadmányozott Adatvédelmi és Adatkezelési Szabályzat, amely 2019. január 15-én lépett hatályba.

Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.

A 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet 6. § (3) és 32. § (2) szerinti adatszolgáltatást a közlevéltárak február 28-i határidővel kellett, hogy teljesítsék. A rendelet előírásának megfelelően meghatároztuk az átadás formátumát és adatszerkezetét. A benyújtott törzskönyvi és szervnyilvántartási adatok megőrzéséről gondoskodtunk. Az adatszolgáltatást teljesítő levéltárak törzskönyvi nyilvántartásokat nyílt adatként közzétettük az MNL honlapjának Egységes törzskönyv (http://mnl.gov.hu/egyseges_torzskonyv) oldalán és egységesen kereshetővé tettük az Európai Levéltári Portálon (<https://www.archivesportaleurope.net/>).

Budapest, 2019. január 31.

Dr. habil. Szabó Csaba
főigazgató

